

Motion till riksdagen 2016/17:3727

av **Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson (båda M)**

med anledning av prop. 2016/17:100 2017 års ekonomiska vårproposition

---

Innehåll

Innehåll	1
Förslag till riksdagsbeslut	4
1 Inledning	4
Det ska alltid löna sig att arbeta	5
Sänkt skatt för alla som jobbar, med särskild förstärkning för låga inkomster	5
Bidragsreform för stärkt arbetslinje i fyra delar	6
Trygghet att lita på	6
Sänkt skatt för pensionärer	7
2 Sverige behöver en ny reformagenda	10
3 Alliansens bedömning av svensk ekonomi	12
a. Starkare internationell återhämtning	12
b. Utanförskapet biter sig fast i Sverige trots högkonjunktur	15
c. Stark konjunktur men villkoren för långsiktig tillväxt utmanas	17
4 Alliansens syn på regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken	21
a. Risker för svensk ekonomi och statsfinanser	21
b. Ekonomisk politik som minskar sysselsättning och arbetsutbud	24
c. Politik som slår mot svensk tillväxt och jobb	31
5 Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken	35
a. Stora reformbehov i svensk ekonomi	35
b. Centrala reformområden för Alliansen	36
c. Ansvar för svensk ekonomi och hållbara offentliga finanser	39
d. Fler i arbete genom stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden	43
e. Goda förutsättningar för fler och växande företag	45

f.	En hållbar utveckling för framtiden	47
g.	Stärk tryggheten	48
h.	En trygg och tillgänglig välfärd	48
i.	Migrationen till Sverige kräver nya reformer	51
6	Moderaternas inriktning för finanspolitiken.....	55
a.	Moderaternas jobbmål.....	55
b.	Moderaternas prioriterade reformer	58
c.	Plan för ett starkare Sverige	63
d.	Effekter av Moderaternas politik.....	69
7	Ansvar för ekonomin med minskade bidragskostnader	72
a.	Det nya överskottsmålet ska respekteras.....	72
b.	Bekämpa fusk och missbruk i skatte- och bidragssystemen	73
8	Arbete och ansträngning ska alltid löna sig.....	75
a.	Utmaningar på svensk arbetsmarknad.....	75
b.	Det ska alltid löna sig att arbeta	78
c.	Bidragsreform för stärkt arbetslinje	80
d.	Sänk trösklarna och förbättra matchningen på arbetsmarknaden.....	86
e.	Bättre integration med fokus på jobben	89
f.	En sjukförsäkring som stöder återgång till arbete.....	92
g.	Stärkt arbetslinje i fler socialförsäkringssystem.....	97
h.	Bättre förutsättningar för omställning och ett längre arbetsliv	97
i.	Ett jämställt arbetsliv.....	100
9	En trygg gemensam välfärd med nolltolerans mot dåliga skolor	102
a.	Fortsatta utmaningar för skolan.....	102
b.	Fler ska kunna lära sig mer i den svenska skolan	104
c.	Nolltolerans mot dåliga skolor	105
d.	Fler och skickligare lärare	106
e.	En hälso- och sjukvård av hög kvalitet i rätt tid.....	107
f.	En trygg ålderdom och bättre ekonomi för pensionärer.....	109
g.	Stärk kvaliteten i välfärden	111
10	Tillväxt i hela Sverige	114
a.	Svensk konkurrenskraft utmanas	114
b.	Nej till regeringens skattehöjningar	115
c.	Fler bostäder och en effektivare bostadsmarknad	116
d.	Bättre villkor för entreprenörskap och företagande	120
e.	Stärk forskningen och den högre utbildningen	122
f.	Utnyttja kraften i delningsekonomi och digitalisering.....	123
g.	Skydda miljö och klimat med effektiva insatser	124

h.	Goda villkor för landsbygden.....	127
11	Trygghet att lita på.....	129
a.	Tryggheten utmanas	129
b.	En starkare och effektivare polis	130
c.	Bekämpa terrorismen	132
d.	Skärpta straff för allvarliga brott	135
e.	Ett starkt försvar i en orolig omvärld	136
12	En ansvarsfull migrationspolitik.....	141
a.	En långsiktigt hållbar migrationspolitik	141
b.	Ett effektivt återvändande	143
13	Övrig finansiering och budgetförstärkningar	145

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som anförs i avsnitt 4–13 i motionen.

1 Inledning

Sverige kan nu dra nytta av den ekonomiska återhämtning som övergått i högkonjunktur. Trots tillväxtsiffrorna går det dock inte bra för alla. Allt större grupper ställs utanför välståndökningen. Det handlar både om dem som trots arbete känner att marginalerna är små och dem som trots tillväxten ser sitt utanförskap fördjupas. I normala fall är en högkonjunktur ett tillfälle för de med små jobbchanser att ta det första steget in på arbetsmarknaden. I stället står de svagare grupperna, särskilt utrikes födda, nu längre bort från arbetsmarknaden än tidigare. Globaliseringen och internationaliseringen har gett konkurrenskraftiga svenska företag och människor oanade möjligheter att växa och utvecklas. Samtidigt har många tidigare blomstrande orter främst sett globaliseringens baksidor med nedläggningar och svag framtidstro. Om inte vår förmåga att skapa nya jobb stärks riskerar Sverige att tappa plats i världen.

När utanförskapet får fäste slår det mot hela samhället. Bortom tillväxtsiffrorna döljer sig ett utanförskap som drar isär samhället. Det syns tydligast i den jobbklyfta som går mellan inrikes och utrikes födda, och det finns 130 områden i Sverige där inte ens hälften går till jobbet en vanlig dag. Det märks också i att alltför många skolor inte lyckas tillräckligt väl med sitt kunskapsuppdrag. Om inget görs så kommer Sverige att få betala ett högt pris. Det gäller inte minst kvinnor som aldrig börjar arbeta. Och varje krona som går till bidrag till någon som kan jobba är en krona som kunde gått till skola, poliser, sjukvård och omsorg.

I detta läge har vi en regering som inte adresserar problemen med reformer, utan förlitar sig på att högkonjunkturen ska fortsätta. På en rad områden går utvecklingen åt fel håll med höjda skatter på arbete, anställning, transporter och företagande. I en tid där de internationella riskerna är större än på mycket länge är det en politik som Sverige inte har råd med. När konjunkturen vänder kommer det att bli tydligt.

I denna motion presenterar Moderaterna ett fullt finansierat reformpaket på 37 miljarder kronor för jobb och trygghet, vilka lägger grunden för en ambitiös reformagenda för att stärka vårt land de kommande åren. Hela Sverige ska jobba.

Det ska alltid löna sig att arbeta

Inget är viktigare, vare sig för svenskt välstånd eller för svensk välfärd, än att fler går till jobbet och att fler riktiga jobb växer fram. Sverige behöver därför nå två ambitiösa jobbmål: Jobbklyftan, skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda, ska bort och till att börja med halveras. 500 000 nya jobb ska kunna skapas i Sverige till 2025. Dessa två jobbmål styr Moderaternas ekonomiska politik. Arbetslöshet och utanförskap koncentreras alltmer till utrikes födda – gruppen utgör en femtedel av befolkningen, men en majoritet av de långtidsarbetslösa och de med försörjningsstöd. Att genomföra omfattande reformer för att minska jobbklyftan är helt nödvändigt. Det handlar om bättre drivkrafter till arbete och en bättre fungerande arbetsmarknad, men

också en kunskapsskola som ökar jobbchanserna för alla. Om inget görs riskerar exempelvis bidrag att tränga ut möjligheten att stärka den svenska välfärden.

Dessutom måste jobben bli fler i hela ekonomin. I takt med att en åldrande befolkning gör att färre måste försörja fler samtidigt som efterfrågan på välfärdstjänster ökar behöver vi fler som jobbar och som jobbar mer. Därför syftar Moderaternas politik också till att möjliggöra för 500 000 fler jobb till 2025.

I Moderaternas vårmotion tas två viktiga steg mot att kunna nå jobbmålen. För det första ska det bli mer lönsamt att arbeta genom en bred skattelättnad för alla som arbetar. För det andra ska arbetslinjen stärkas genom en bred bidragsreform i fyra delar.

Sänkt skatt för alla som jobbar, med särskild förstärkning för låga inkomster

Om fler ska jobba behöver det löna sig bättre att gå från bidrag till arbete. Det är särskilt viktigt i ett välfärdsland som Sverige, där bidragen till dem som inte jobbar är förhållandevis generösa. Att anstränga sig och göra rätt för sig ska alltid löna sig och det gäller oavsett om man får sitt första jobb eller om man redan har ett jobb.

Det är därför ett problem att det fortfarande lönar sig sämre för låginkomsttagare i Sverige att arbeta än i andra länder. Moderaterna vill sänka skatten på arbete med 22 miljarder kronor 2018. Det vore den största skattesänkningen sedan jobbskatteavdraget infördes 2006. Skattesänkningen är inriktad mot låga inkomster – skatten på deltidsarbete sänks med upp till 10 procent. Normalinkomsttagare som busschaufförer, förskollärare och poliser får behålla nära 500 kronor mer varje månad, och lokalvårdare nära 400 kronor. På så sätt säkerställer vi att det alltid lönar sig att jobba, och att gå från deltid till heltid.

Bidragsreform för stärkt arbetslinje i fyra delar

Arbetslinjen i bidragssystemen behöver också stärkas. Skola, sjukvård och omsorg är viktigare än transfereringar och bidrag. Arbetslinjen stärks genom en ny bidragsreform som består av fyra huvudsakliga delar.

Korta a-kassa och aktivitetsstöd. Vi vill korta a-kassan från 13,5 till 12 månader, sänka taket i a-kassan och begränsa aktivitetsstödet så att det upphör vid en arbetslöshet som är längre än tre år. Därmed begränsas tiden som en arbetslös person kan få en inkomstbestämd ersättning och a-kassan återgår till att vara en omställningsförsäkring.

Öka aktivitetskraven i försörjningsstödet. Fler arbetslösa får i dag försörjningsstöd, och har för många blivit en långvarig försörjning. Därmed behöver en tydlig arbetslinje också finnas i försörjningsstödet. Socialtjänstlagen ska skärpas, kraven på aktivitet och jobsökande öka och möjligheterna till sanktioner stärkas.

Inför ett bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen. När bidrag staplas på varandra kan den samlade bidragsinkomsten bli så hög att steget in på arbetsmarknaden försenas eller helt uteblir. I dag kan till exempel de samlade bidragen för en familj med tre barn uppgå till 27 700 kronor efter skatt.¹ För att säkerställa att det alltid ska löna sig att arbeta vill Moderaterna därför införa ett bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen.

¹ Riksdagens utredningstjänst, dnr 2016:940.

Kvalificering till bidrag ska ske genom arbete, eller genom permanent och laglig bosättning i Sverige. I ett läge där stora grupper nyanlända ska etablera sig på svensk arbetsmarknad är behovet av en tydlig arbetslinje i bidragssystemen större än tidigare. Att omedelbart och automatiskt få tillgång till hela det svenska socialförsäkringssystemet riskerar dels att minska drivkrafterna att arbeta, dels att leda till att legitimiteten i bidragssystemen ifrågasätts. Moderaterna vill därför att människor som kommer till Sverige får en grundläggande generell trygghet och välfärd, men att full tillgång till svenska bidrag och ersättningar endast bör fås genom eget arbete, eller genom permanent och laglig bosättning i Sverige.

Trygghet att lita på

Människor måste kunna lita på grundläggande samhällsfunktioner. Det yttre skyddet, i form av försvar och terrorbekämpning, liksom det inre skyddet, i form av polis, rättsväsende och det grundläggande sociala skyddsnätet, måste fungera, för alla. En alltmer utbredd otrygghet behöver mötas med kraftfulla svar – annars kommer vi att se hur tilltron till både medmänniskor och samhällets institutioner gradvis försvagas. I dag är tryggheten ojämnt fördelad. I 53 utanförskapsområden är droghandel och organiserad brottslighet en del av vardagen. Samtidigt ser vi hur tryggheten också hotas brett. Dels av terrorism som nu också drabbat Sverige. Dels av yttre hot, när ett alltmer auktoritärt och aggressivt Ryssland präglar vårt närområde.

Stärk polisen och insatserna mot terrorism

För att säkra tryggheten och möta hoten från kriminalitet och terror behöver Sverige ha fler poliser som får bättre betalt. Sverige behöver minst 25 000 poliser samtidigt som ytterligare civilanställda bör anställas i Polismyndigheten. Moderaterna avsätter medel för att möjliggöra detta. Resurser tillförs också för att kunna höja polisernas löner med motsvarande 2 000 kronor i månaden. Säkerhetspolisen bör ges nödvändiga verktyg för att motverka terrorism, och resurserna bör öka till polisens nationella insatsstyrka, FRA och den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten.

Stärk försvaret och inled arbetet för att gå med i Nato

Moderaterna vill satsa ytterligare 8,5 miljarder kronor på försvaret över fyra år, inför nästa inriktningsbeslut. Moderaterna vill också att Sverige går med i Nato.

Sänkt skatt för pensionärer

I Sverige ska det både löna sig att arbeta och att ha arbetat. När ekonomin stärks ska pensionärer få ta del av det. Moderaterna har redan medverkat till sänkt skatt för pensionärer vid fem tillfällen sedan 2006. 2018 vill vi att skatten sänks ytterligare för att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för pensionärer med lägre inkomster. Skatten sänks med upp till 2 500 kronor per år för 1,45 miljoner pensionärer med inkomster upp till 360 000 kronor.

I figur 1 presenteras Moderaternas samlade satsningar på jobb och trygghet, inklusive de nya reformförslag som presenteras ovan.

Figur 1 Tabell över föreslagna reformer och finansiering

Moderaternas satsningar	2018	2019	2020
Arbete och ansträngning ska alltid löna sig	19,46	18,89	18,96
Det ska löna sig att arbeta	15,45	14,69	14,59
Sänkt skatt för de som jobbar med förstärkning för låga inkomster	22,00	22,00	22,00
Jobbstimulans i bidragssystemen	0,23	0,23	0,23
Stärkta drivkrafter till arbete i arbetslöshetsförsäkringen	-5,60	-5,70	-5,60
Kvalificering in i bidragssystemen	-1,18	-1,84	-2,04
Sänk trösklarna till arbetsmarknaden	3,05	3,10	3,44
Sänkta anställningskostnader med förstärkta nystartsjobb	1,09	1,44	1,88
Tredubblat tak i RUT-avdraget	0,13	0,13	0,13
Ny yrkesutbildning	0,50	0,50	0,50
Treårig etableringsplan m.m.	1,33	1,03	0,93
Stärkt arbetslinje i övriga bidragssystem	-0,89	-0,75	-0,93
En ny sjukskrivningsprocess	0,80	1,00	1,00
Stärkta drivkrafter till arbete i sjukförsäkringen	-1,69	-1,75	-1,93
Bättre omställning och längre arbetsliv	1,86	1,86	1,86
Sänkta anställningskostnader för äldre	1,50	1,50	1,50
Dubblerat jobbskatteavdrag efter 64 år	0,20	0,20	0,20
Bättre villkor för utbildning och omställning mitt i livet	0,16	0,16	0,16
Trygghet att lita på	4,13	5,51	5,97
En starkare och effektivare polis	1,71	2,11	2,68
Minst 25 000 poliser och ytterligare civilanställda m.m.	1,36	1,78	2,18
Lönesatsning och utrustningslyft polisen	0,35	0,33	0,50
Insatser mot terrorism och omvärldshot	2,23	3,23	3,23
Ökade resurser till FRA, Must och nationella insatsstyrkan	0,13	0,13	0,13
Åtgärder för att förebygga extremism	0,05	0,05	0,05
Ökade resurser till Försvarmakten	2,05	3,05	3,05
Stärkt återvändande	0,20	0,18	0,06
Förvarsplatser och återetableringsstöd	0,20	0,18	0,06
En trygg gemensam välfärd	2,18	2,18	2,18
Sänkt skatt för pensionärer	2,18	2,18	2,18
Summa reformer	34,24	35,87	36,67
Summa besparingar t.f.a. reformer	-8,47	-9,29	-9,57
Total reformer + besparingar t.f.a. reformer	25,77	26,58	27,10
Finansiering och budgetförstärkningar	2018	2019	2020
<i>Nej till regeringens utgiftsökningar</i>	16,35	16,49	16,98
Nej till byggsubventioner m.m.	6,58	5,90	5,90
Nej till regeringens arbetsmarknadspolitik	3,61	4,86	5,45
Nej till höjda bidrag	2,62	2,61	2,61
Nej till kommunala klimatprojekt	0,79	0,85	0,90
Nej till ökade myndighetsanslag	0,66	0,60	0,59
Omprioritering integration, jobb och näringspolitik	2,09	1,68	1,53
<i>Moderaternas inkomstökningar</i>	3,50	3,50	3,50
Höjd moms från 12 % till 13 %	2,80	2,80	2,80
Skatte- och tulltillägg samt höjd referensränta	0,70	0,70	0,70

Moderaternas satsningar	2018	2019	2020
<i>Moderaternas utgiftsminskningar</i>	5,94	6,67	7,64
Effektivisering arbetsmarknadspolitiska åtgärder	1,10	1,10	1,10
Besparingar flyktingmottagande	1,03	0,86	0,80
Bistånd enligt ENS 1994	1,45	1,52	1,59
Mer effektiva myndigheter	0,83	1,58	2,51
Nedsatt rikthyrta för myndigheter i Stockholms innerstad	0,13	0,21	0,24
Omprioritering sjukskrivningsprocess m.m.	1,40	1,40	1,40
Summa finansiering och budgetförstärkningar	25,79	26,66	28,11
Netto satsningar och budgetförstärkningar	0,02	0,07	1,01

2 Sverige behöver en ny reformagenda

Alliansens politik syftar till att bygga ett samhälle som tillvaratar varje människas förmåga, med möjligheter för människor att själva bestämma över sitt liv och sin vardag, där alla får förutsättningar att växa och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning.

Sverige står inför en period av stora reformbehov. För det första kan vi aldrig acceptera att närmare en miljon människor lever i utanförskap. Utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning har särskilt svårt att få ett första jobb, vilket i många fall leder till ett långvarigt bidragsberoende. Problemen riskerar att öka när många nyanlända ska etableras i Sverige. För det andra måste vi öka vår långsiktiga förmåga att skapa jobb och välstånd. En utbredd bostadsbrist runt om i landet, otillräckliga skolresultat och svag produktivitetsutveckling i både privat och offentlig sektor riskerar annars att leda till färre jobb och sämre löneutveckling i Sverige. För det tredje måste vi möta en alltmer utbredd otrygghet med kraftfulla svar. Annars kommer vi att se hur tilltron till både medmänniskor och samhällets institutioner gradvis börjar minska. I dag är tryggheten ojämnt fördelad – i vissa delar av Sverige är den fortfarande hög, i andra låg och sjunkande. Reformbehovet är påtagligt. Det ställer krav på politiskt ledarskap. Under kommande år krävs kraftfulla jobb- och integrationsinsatser samt skol- och bostadsreformer för att, tillsammans med ambitiösa satsningar på ökad trygghet, stärka Sveriges tillväxt.

Mer än 300 000 nya jobb skapades under alliansregeringen. Nya företag kunde startas. Människor fick ytterligare en månadslön om året när de fick behålla mer av det de arbetade ihop. Skolan började fokusera på kunskap igen. Valfärden stärktes med mer än 100 miljarder kronor i fasta priser, samtidigt som de egna möjligheterna att välja och påverka ökade. Sveriges miljö- och klimatarbete stärktes. Samtidigt är det tydligt att reformerna som genomfördes mellan 2006 och 2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. Sverige behöver en ny reformagenda.

Sveriges nuvarande regering saknar det politiska ledarskap och den handlingskraft som krävs för att ta sig an Sveriges utmaningar. Politiken präglas av en tydlig brist på konkreta reformer för jobb och integration samt en ovilja att se problemen med utanförskap och för få vägar in till arbetsmarknaden. Vallöften har brutits, olika besked om regeringens inriktning har givits och en stor osäkerhet har skapats på en rad

områden. Omfattande skattehöjningar på jobb och företagande försvagar tillväxtförutsättningarna, och samtliga av regeringens egna expertmyndigheter gör bedömningen att regeringens politik har en obefintlig eller marginell effekt på ökad sysselsättning. Sverige riskerar att påtagligt försvagas med en regering som inte vill eller inte orkar genomföra de reformer som krävs.

Alliansen har en gemensam väg framåt för Sverige. Vi tar ansvar för den ekonomiska politiken och hållbarheten i de offentliga finanserna. Vi lägger förslag för att fler jobb ska växa fram och integrationen ska fungera bättre. Fler jobb är grunden för en stark ekonomi och för att vi fortsatt ska ha en hög kvalitet i välfärden. Vi kommer att prioritera viktiga investeringar för att stärka svensk tillväxt, med mer kunskap i skolan, bättre villkor för företagande och minskad miljö- och klimatpåverkan. Och vi kommer att värna och utveckla välfärdens kärnverksamheter för att möta de krav på kvalitet, tillgänglighet och valfrihet som alla svenskar kan förvänta sig av skolan, vården och omsorgen.

Detta är grunden för de nya förslag allianspartierna presenterar och den reformagenda som vi kommer att lägga fram inför nästa val.

Med de alliansgemensamma riktlinjerna för den ekonomiska politiken som grund bygger vi Moderaternas prioriteringar för den ekonomiska politiken. Moderaterna har under våren presenterat två mål för jobbpolitiken: halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda samt skapa förutsättningar för 500 000 nya jobb genom tillväxt och företagande fram till 2025. I vårmotionen föreslår Moderaterna ett fullt finansierat reformpaket på 37 miljarder kronor för jobb och trygghet. Detta paket, tillsammans med tidigare aviserade reformer, lägger grunden för en ambitiös reformagenda för att stärka Sverige de kommande åren.

3 Alliansens bedömning av svensk ekonomi

Sverige befinner sig i en ur flera aspekter ovanlig konjunkturuppgång. Efter sju år av ihållande lågkonjunktur befinner sig svensk ekonomi nu i en ny högkonjunktur. Utvecklingen stärks ytterligare under 2017 och 2018, när den internationella konjunkturen förbättras. Det som skiljer denna konjunkturåterhämtning från andra är att Sverige samtidigt präglas av stora strukturella obalanser på arbetsmarknaden. Trots en stark konjunktur präglas arbetsmarknaden av en ökande tudelning där en allt större andel arbetslösa står allt längre från arbetsmarknaden. När många nyanlända ska etableras i Sverige riskerar tudelningen att förstärkas. Trots högt tryck i ekonomin och en påtaglig arbetskraftsbrist är arbetslösheten därför fortsatt hög i många grupper, och sysselsättningsgraden förväntas som helhet vända ned redan om ett par år. Det är tydligt att konjunkturuppgången inte kommer alla till del. Samtidigt dämpas BNP-tillväxten på grund av den ökande arbetskraftsbristen.

Parallellt med utvecklingen i Sverige är de ekonomisk-politiska riskerna i omvärlden betydande. Trumps tillträde som USA:s nya president, förhandlingar om Storbritanniens utträde ur EU och de kommande valen i Frankrike och Tyskland skapar betydande osäkerhet i prognoserna för den globala ekonomin.

För att Sverige ska klara utvecklingen krävs nya strukturreformer. För att konjunkturuppgången ska komma alla till del behöver arbetsutbudet öka, inträdet på arbetsmarknaden underlättas samt efterfrågan och matchning fungera mycket bättre än i

dag. Med ökande risker för protektionism och populism krävs att Sverige genomför reformer för att säkra långsiktig tillväxt.

a. Starkare internationell återhämtning

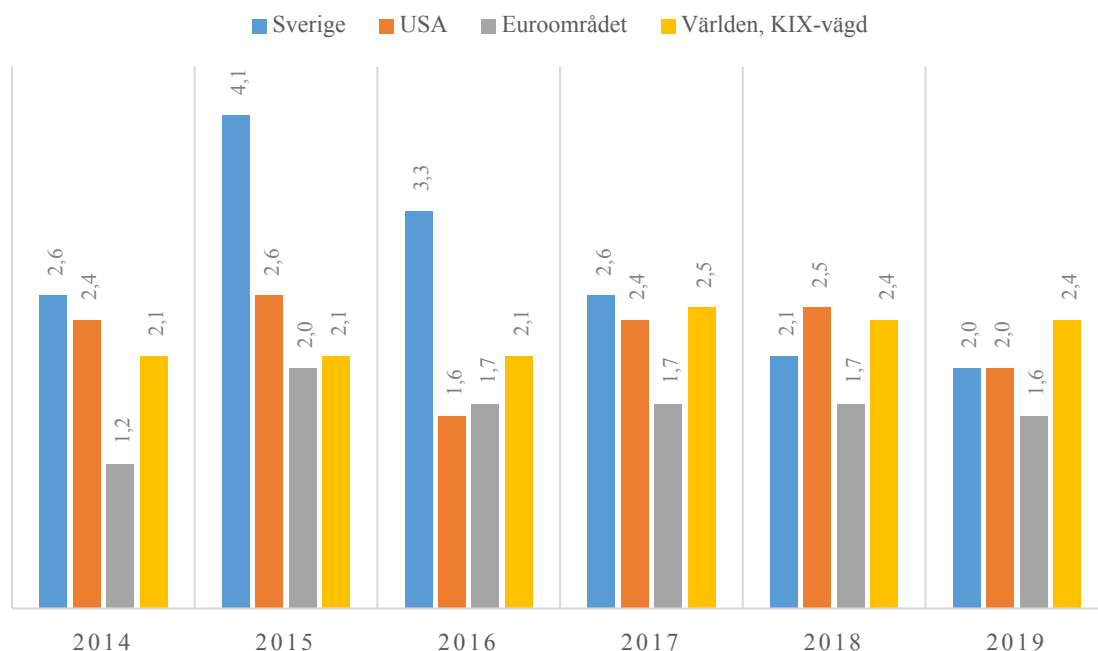
Efter finanskrisen och den efterföljande globala lågkonjunkturen har den internationella återhämtningen präglats av en förhållandevis långsam konjunkturuppgång. Under de senaste åren har dock en expansiv penningpolitik och en mindre åtstramande finanspolitik gynnat tillväxten i OECD-länderna. I en rad OECD-länder växte BNP jämförelsevis starkt det sista kvartalet 2016, och samtidigt började industriproduktionen och den globala varuhandeln att öka snabbare.

Många förtroendeindikatorer har fortsatt att förstärkas och ger stöd åt bilden av en bred fortsatt återhämtning inom OECD. Den amerikanska ekonomin är i nuläget nära fullt resursutnyttjande. Euroområdet förväntas fortsätta växa stabilt tack vare en fortsatt expansiv penningpolitik och starka förtroendeindikatorer och når fullt resursutnyttjande 2020. För Storbritanniens del ser konjunkturen ut att mattas av 2017 och 2018.

Utträdesförhandlingarna riskerar att bli komplicerade, vilket skapar en osäkerhet som påverkar investeringsbeslut redan på kort sikt. Samtidigt som utsikterna ser goda ut i de flesta länder har den ekonomisk-politiska osäkerheten ökat. Osäkerheten drivs främst av risken för ökad amerikansk protektionism, svåra utträdesförhandlingar vid Brexit och ökad populism i Europa samt av att ett antal europeiska banker fortfarande är mycket svaga.

I tillväxtländerna är bilden mer splittrad. I Ryssland och Brasilien stiger BNP fr.o.m. i år, delvis som en följd av stigande råvarupriser. Kinas tillväxt har stabiliserats i linje med de kinesiska myndigheternas tillväxtmål om 6,5–7,0 procent, som en konsekvens av att ekonomin i landet ombalanseras från investeringar till konsumtion. Risken finns dock att investeringsnivån minskar drastiskt och att även BNP-tillväxten bromsar in hastigare än väntat.

Figur 2 BNP-tillväxt i ett antal ekonomier, prognos 2017 och 2018. Årlig tillväxttakt i procent (ej kalenderkorrigerad). SE, USA, Storbritannien, Tyskland, Euroområdet, BRIC, Världen KIX-vägd

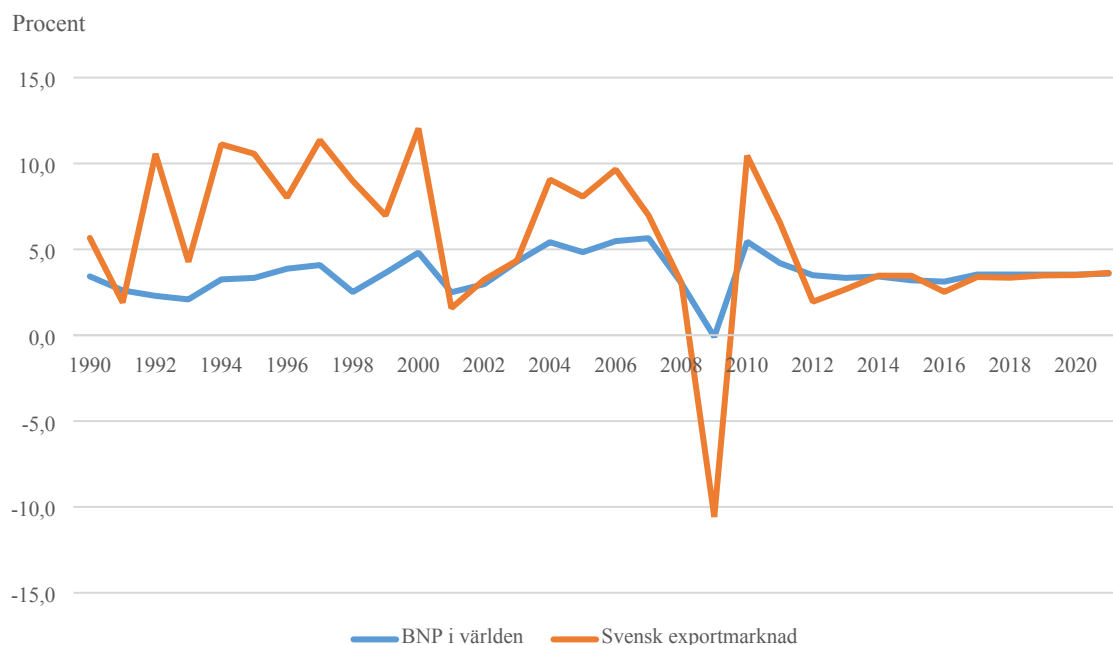
Källa: Budgetpropositionen 2017.

Trots bättre tillväxtutsikter på ett par års sikt har den långsiktiga tillväxtpotentialen i många OECD-länder försvagats betydligt av låga investeringar efter finanskrisen. Tillväxten i potentiell BNP kommer långsamt att återhämta sig under åren 2017–2021, men når i euroområdet och USA inte upp till samma takt som före finanskrisen. I många länder bidrar en långsam ökning av den arbetsföra befolkningen och en låg tillväxt i produktiviteten till att den potentiella tillväxten blir fortsatt låg.

För Sveriges del förstärks tillväxten på den svenska exportmarknaden stegvis, men till lägre nivåer än historiskt. Världsmarknadsefterfrågan på svensk export bedöms växa långsammare än sitt historiska genomsnitt under kommande år, vilket är i linje med den globala inbromsningen av handelsutvecklingen. Två förklaringar till detta är en försvagning i trenden mot ökad internationell specialisering och svaga internationella investeringar. Konjunkturinstitutet förväntar sig att den svenska exportmarknaden växer med i genomsnitt 3,5 procent per år 2017–2021. Det är en lägre ökningstakt än genomsnittet 1995–2015 som uppgår till 5,8 procent per år.

Figur 3 BNP i världen och svensk exportmarknad 1990–2020

Procentuell förändring

Källa: Konjunkturläget mars 2017.

Sammanfattningsvis har den internationella återhämtningen stärkts men präglas fortsatt av både osäkerhet och lägre tillväxtpotential på lång sikt. För att stärka tillväxtutsikterna krävs att både avancerade ekonomier och tillväxtekonomier genomför strukturreformer som stärker produktiviteten och tillväxten på medellång sikt. Samtidigt är det viktigt att EU-länderna tillsammans med Storbritannien reducerar de ökande politiska och ekonomiska riskerna som följer av Storbritanniens utträde ur EU. För Sveriges del är det av största vikt att, givet en global trend mot svagare handelsutveckling, genomföra reformer med syfte att stärka svensk jobbtillväxt och öka svenska exportmarknadsandelar.

b. Utanförskapet biter sig fast i Sverige trots högkonjunktur

Sverige befinner sig i en ovanlig konjunkturuppgång. Efterfrågan i svensk ekonomi har stärkts, och BNP-tillväxten bedöms uppgå till 3,0 procent 2017 och 2,8 procent 2018. Det som skiljer denna konjunkturåterhämtning från andra är att Sverige samtidigt präglas av strukturella obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Arbetsmarknaden präglas av en tudelning där en allt större andel arbetslösa, till övervägande del bestående av utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning, står allt längre från arbetsmarknaden. Bostadsmarknaden präglas av bostadsbrist som skapar stora svårigheter att få en bostad där jobben finns. Obalanserna innebär att utanförskapet och arbetslösheten biter sig fast trots att Sverige befinner sig i en högkonjunktur. Dessutom ser vi att BNP-tillväxten hålls tillbaka eftersom matchningen mellan arbetslösa och arbetsgivare fungerar dåligt. Behovet av reformer är stort. Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådets utvärderingar visar att regeringens politik oroväckande nog saknar eller endast har en mycket marginell effekt på problemen.

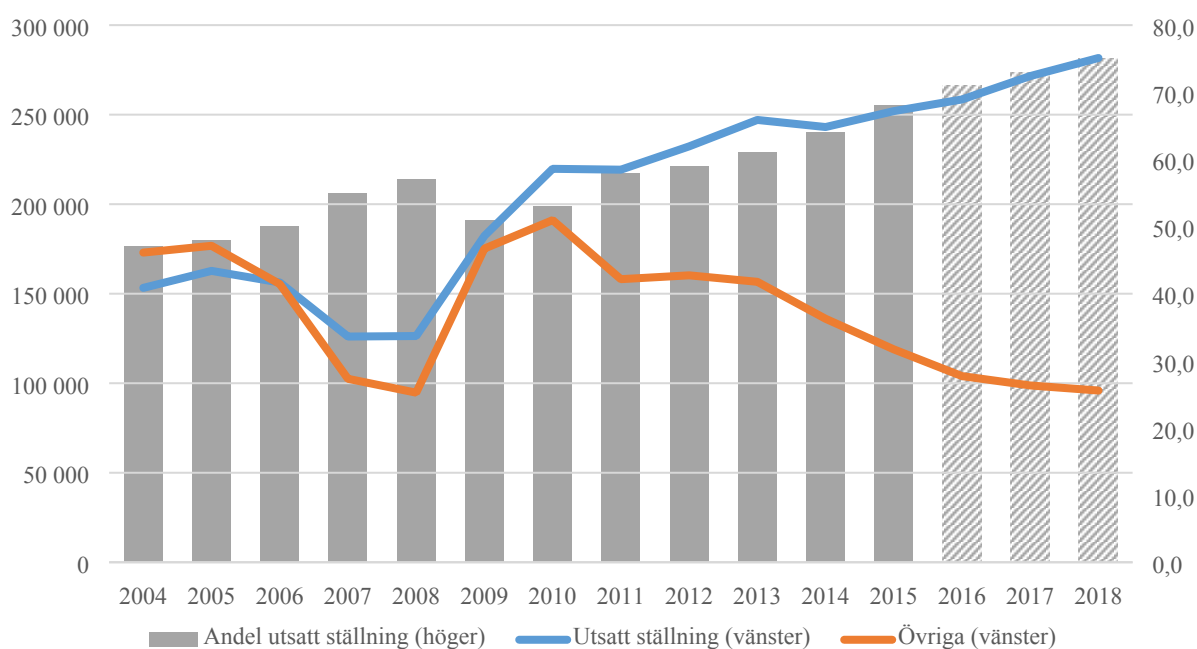
Som beskrivs i inledningen följer utvecklingen på arbetsmarknaden inte med trots goda utsikter för svensk tillväxt. Trots återhämtningen är arbetslösheten fortsatt hög i många grupper, och sysselsättningsgraden förväntas som helhet vända ned redan om ett par år, enligt Konjunkturinstitutets prognos. Det är tydligt att konjunkturuppgången inte kommer alla till del. Regeringens arbetslöshetsmål uppnås inte.

Utvecklingen på arbetsmarknaden är delvis en direkt effekt av att antalet nyanlända i Sverige ökar. Mellan 2012 och 2021 förväntas 490 000 nyanlända starta sin etablering, enligt Ekonomistyrningsverkets prognos. Att en stor grupp nyanlända på kort sikt ökar antalet som står till arbetsmarknadens förfogande behöver i sig inte vara ett problem. Om dessa personer står nära arbetsmarknaden bör de på något års sikt hitta en sysselsättning.

Problemet i Sverige är dock att strukturella obalanser på både arbetsmarknaden och bostadsmarknaden håller både nyanlända och andra utsatta grupper utanför arbetsmarknaden mer permanent. En stor och ökande andel av de arbetslösa utgörs av särskilt utsatta grupper: utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning, äldre och personer med funktionsnedsättning. Dessa grupper har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på grund av höga trösklar orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, växande kompetenskrav och få jobb med lägre kvalifikationskrav samt dålig tillgång på bostäder. Ett tydligt tecken på de nuvarande obalanserna är att matchningen mellan lediga jobb och arbetslösa försämras. Allt fler arbetslösa står allt längre från arbetsmarknaden och arbetsgivarnas behov. Nettoökningen av antalet personer i utsatta grupper inskrivna hos Arbetsförmedlingen sedan finanskrisen beror till stor del på att fler utomeuropeiskt födda tillkommit. Med ett stort antal nyanlända som behöver ta sig in på arbetsmarknaden riskerar dessa strukturella obalanser att förstärkas ytterligare. Enligt SCB har bara hälften av de nyanlända ett arbete efter nio år i Sverige. Endast 35 procent av gruppen utomeuropeiskt födda har en heltidsanställning, enligt Arbetsmarknadspolitiska rådet.

Figur 4 Arbetslösa inskrivna hos Arbetsförmedlingen, utsatta grupper och övriga

Antal och andel i procent

Källa: Arbetsförmedlingen.

Oroväckande nog förväntas flera av regeringens åtgärder förstärka problemen; kombinationen av höjd skatt på arbete och ändrad inriktning på arbetsmarknadspolitiken och bidragssystemen bedöms enligt Konjunkturinstitutet försvaga återhämtningen på arbetsmarknaden. Konjunkturinstitutet har bedömt att förändringar inom a-kassan, omläggningar inom arbetsmarknadspolitiken samt högre anställningskostnader för unga och äldre gör att färre står till arbetsmarknadens förfogande och minskar sysselsättningen. En utveckling i denna riktning, med försämringar av förutsättningarna för jobb och ekonomisk tillväxt, är fel väg för Sverige.

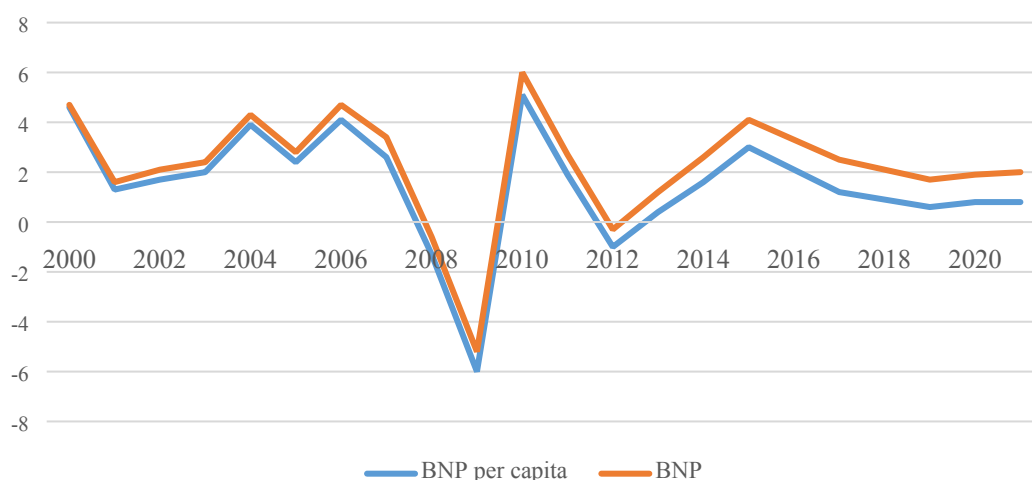
c. Stark konjunktur men villkoren för långsiktig tillväxt utmanas

Utsikterna för svensk ekonomi var fortsatt starka under 2016 och BNP-tillväxten i Sverige uppgick till 3 procent jämfört med föregående år. Investeringarna har ökat i Sverige sedan 2014 och varit en viktig drivkraft för tillväxten. Bostadsinvesteringar och näringslivets övriga investeringar har ökat snabbt. Samtidigt är hushållens efterfrågan fortsatt en central del i återhämtningen. Många år av ökande disponibel inkomst, bl.a. till följd av jobbskatteavdraget, samt låga räntor och en hög befolkningstillväxt leder till ökad efterfrågan hos hushållen och offentlig sektor.

Under kommande år förväntas högkonjunkturen bestå men utvecklingen dämpas. I takt med att resursutnyttjandet stiger begränsas de lediga resurserna i ekonomin och tillväxten hålls tillbaka. Också investeringstakten mattas av då Sverige befinner sig längre fram i konjunkturcykeln. Det finns också tecken på att hushållens konsumtion kan hållas tillbaka av ett relativt lågt förtroende för läget i svensk ekonomi. Hushållens syn på den svenska ekonomin har varit pessimistisk alltsedan valet 2014 och har trots högkonjunkturen inte stigit över det historiska genomsnittet. Samtidigt har sparkvoten legat på historiskt höga nivåer trots återhämtningen. Konjunkturinstitutet bedömer att den höga tillväxten fortsättningsvis ligger runt 3 procent under 2017 men därefter parkerar sig runt 2 procent. Samtidigt faller tillväxttakten i BNP per capita kraftigt. De kommande åren väntas BNP per capita växa med under en procent per år.

Figur 5 Historisk och prognostiserad tillväxt i BNP och BNP per capita i Sverige

Årlig tillväxttakt i procent, fasta priser)

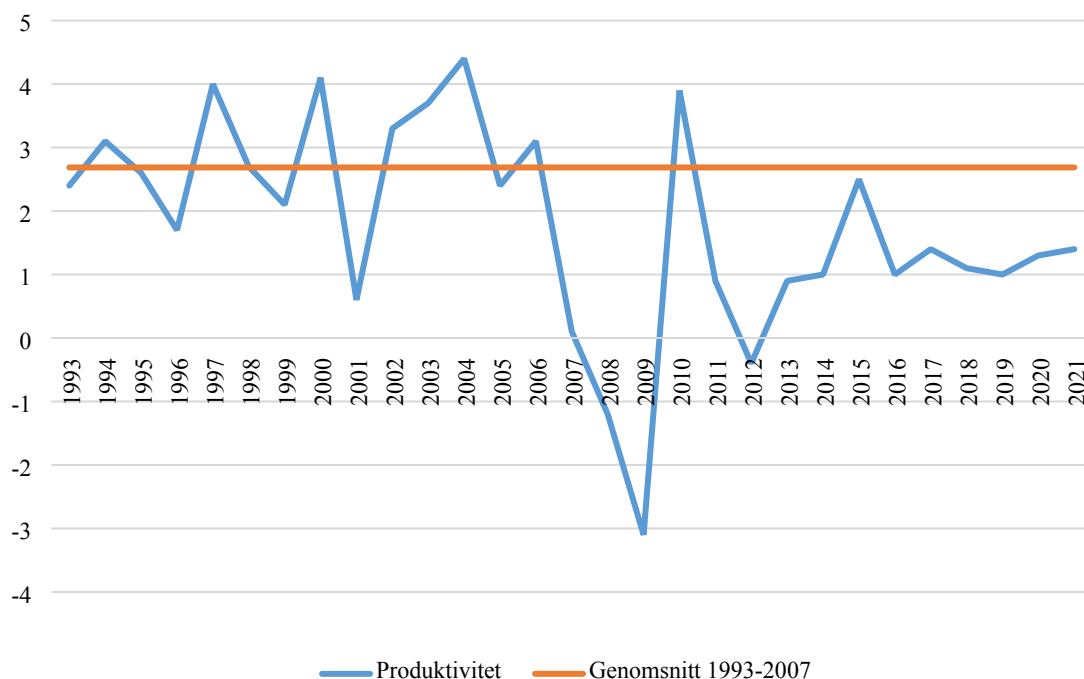
Källa: Konjunkturläget mars 2017.

Tillväxten i svensk ekonomi har drivits av flera samverkande faktorer. För det första har Sverige, tack vare alliansregeringens strukturreformer och väl avvägda stabiliseringspolitik i samverkan med en i huvudsak expansiv penningpolitik, klarat den utdragna lågkonjunkturen bättre än många jämförbara länder. Arbetskraftsdeltagandet har upprätthållits och ökade jämfört med högkonjunkturåren 2001 och 2007. Hushållens disponibla inkomst har också ökat betydligt, med upprätthållen inhemsk konsumtion som följd. Sveriges goda utgångsläge har därmed skapat förutsättningar för en stark och bred återhämtning. Konjunkturinstitutet nämner till exempel i sin prognos från december 2016 att alliansregeringens ekonomiska politik fortfarande har en dämpande effekt på jämviktsarbetslösheten. För det andra har svensk penningpolitik gradvis blivit mer expansiv under de senaste åren. Denna expansiva penningpolitik, med låga eller negativa räntenivåer, förväntas ligga fast kommande år, vilket gör att kronan förblir svag och att efterfrågan stärks. Den expansiva inriktningen ligger fast trots att Sverige går in i en högkonjunktur och den konjunkturella arbetslösheten minskar. För det tredje har regeringen förskjutit finanspolitiken i expansiv riktning med ökade och ofinansierade utgifter. Med nuvarande högkonjunktur finns inga skäl att föra finanspolitiken i expansiv riktning. Regeringens politik som i budgetpropositionen för 2017 aktivt ökade de strukturella underskotten är ur både ett stabiliseringspolitiskt och ett budgetpolitiskt perspektiv helt felaktig. Den är procyklisk och förstärker konjunktursvängningarna, samtidigt som avståndet till överskottsmålet riskerar att öka.

På sikt finns flera skäl till oro. I många länder bidrar en långsam ökning av den arbetsföra befolkningen och en låg tillväxt av produktiviteten till att den potentiella tillväxten kommer att vara låg under lång tid framöver. Också i Sverige syns tecken på denna utveckling – produktivitetstillväxten i svensk ekonomi förväntas vara fortsatt svag under kommande år, samtidigt som befolkningen åldras. Sedan 2014 ser vi hur ökningen i arbetskraftsdeltagandet planat ut och under kommande år förväntas minska. Vad som är skälen till den lägre globala produktivitetstillväxten är inte fullt utrett, och olika teorier finns. Det kan vara en kvardröjande effekt av finanskrisen, eller en konsekvens av en pågående strukturomvandling från mer kapitalintensiva branscher till mindre, eller helt enkelt att innovationstempot minskat i alltmer reglerade marknader.

Samtidigt finns betydande ekonomisk-politiska risker framför oss, som gör den svenska ekonomin sårbar. Brexitomröstningen i fjol och de kommande valen i Frankrike och Tyskland ökar den ekonomisk-politiska osäkerheten i några av Sveriges viktigaste exportländer. Osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen i USA har också ökat markant efter presidentvalet. Om USA skulle införa protektionistiska åtgärder skulle det riskera att leda till att andra länder gör detsamma, vilket i sin tur dämpar världshandeln och leder till lägre global BNP-tillväxt. Även avvecklingen av skulduppbyggnaden i den kinesiska ekonomin medför risker för världskonjunkturen.

Slutligen kommer styrkan i den strukturomvandling som nu sker, och Sveriges anpassningsförmåga till den, att vara avgörande för utvecklingen av svensk ekonomi. Under det kommande decenniet kommer automatisering och digitalisering att leda vägen för strukturomvandlingar i ekonomin. Hur väl arbetskraften och övriga resurser klarar att ställa om och anpassa sig till en sådan utveckling kommer att vara avgörande, både för svenskt välstånd och för hur vårt samhälle kan hålla ihop.

Figur 6 Historisk och prognostiserad produktivitetstillväxt i Sverige, USA och EU15*Årlig tillväxttakt i procent, fasta priser)*

Källa: Konjunkturläget mars 2017.

För att understödja tillväxten framöver bör den ekonomiska politiken användas för att vidta åtgärder som frigör ytterligare produktionsresurser i ekonomin och stimulerar produktivitetstillväxten. Därmed ökar potentiell BNP och potentiell sysselsättning, och på sikt även Sveriges välstånd. Samtidigt måste omställningskapaciteten i svensk ekonomi öka ytterligare. För att värna Sveriges välståndsutveckling krävs att de strukturella reformer som genomfördes under alliansregeringen nu följs upp med nya åtgärder för att främja inträdet på arbetsmarknaden, investeringar och omställning.

4 Alliansens syn på regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken

Trots konjunkturuppgången ser vi hur antalet och andelen arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden växer. Samtidigt väljer regeringen att föra en procyklisk finanspolitik och lånar till nya utgiftsdrivande förslag i stället för att finansiera dessa krona för krona. Med betydande obalanser på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden i kombination med en ansvarslös ekonomisk politik är behovet av reformer påtagligt.

Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att regeringen står utan en jobbpolitik och förefaller sakna ambitioner när det gäller att presentera en samlad strategi som kan leda till en varaktig höjning av sysselsättningen. Inte heller ger regeringen tydliga besked om att överskotts målet är prioriterat framför nya utgifter. Regeringen står tomhänt och handfallen när det gäller att hantera Sveriges långsiktiga problem.

a. Risker för svensk ekonomi och statsfinanser

En stark offentlig ekonomi och en stabil makroekonomisk miljö är viktiga förutsättningar för att skapa tillväxt och välbefinnande. Det gör att människor och företag vågar konsumera och investera samt att banker och andra länder vågar låna ut pengar till Sverige till goda villkor. Det skapar också utrymme för viktiga satsningar på t.ex. välfärd, trygghet och integration, i stället för att offentliga medel ska gå till räntor och amorteringar.

Sverige har under många år haft en bred politisk samsyn kring de finanspolitiska spelregler som ska gälla för den ekonomiska politiken. Denna samsyn grundar sig i erfarenheterna från den finanskris som slog till på 1990-talet, då Sveriges ekonomi saknade motståndskraft. Eftersom ekonomiska säkerhetsmarginaler saknades när krisen slog till tvingades både den borgerliga och därefter den socialdemokratiska regeringen att svara med åtstramningar, krispaket och budgetsaneringar. Det finanspolitiska ramverket med överskottsmål, utgiftstak, kommunalt balanskrav och en sammanhållen budgetprocess infördes efter krisen för att säkerställa att finanspolitiken framöver skulle vara långsiktigt hållbar. I och med 2008 års finanskris kom det finanspolitiska ramverkets effektivitet att prövas. Det visar sig ha tjänat Sverige väl. Under krisåren ökade skuldnivåerna för jämförbara EU-länder i genomsnitt med ca 30 procent av BNP. I Sverige var skuldnivån närmast oförändrad. De höga skuldnivåerna i andra länder medför att dessa nu i det närmaste har uttömt sina möjligheter att stimulera ekonomin när nästa kris slår till, medan Sverige fortfarande står starkt.

Att regeringen ensidigt försökte avskaffa överskottsmålet bara sex månader efter valet och därmed äventyrade den politiska samsynen kring det finanspolitiska ramverket var därför dåligt för Sverige. Att se över ramverket kräver både djup analys och bred enighet. För att stoppa regeringens ensidiga agerande fattade riksdagen på Alliansens initiativ beslut om att en brett parlamentariskt förankrad utredning skulle föregå ett beslut om revidering av det finanspolitiska ramverket.

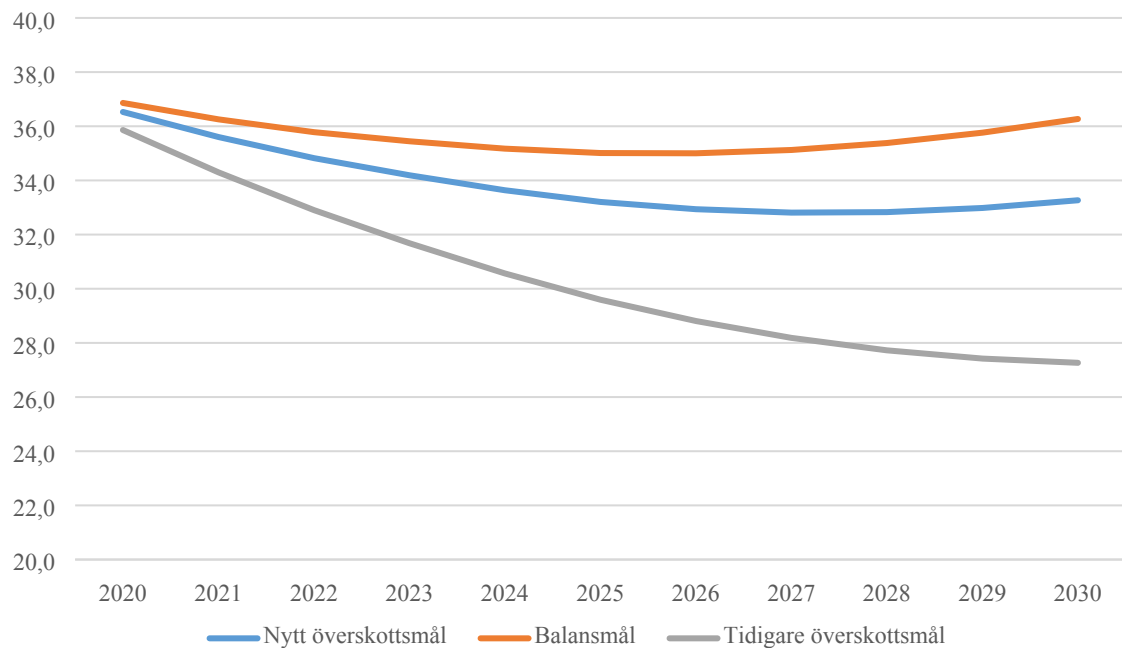
Alliansen välkomnar den överenskommelse som slutits mellan sju partier i riksdagen om ett nytt finanspolitiskt ramverk. Överenskommelsen innebär att Alliansens strama linje med fortsatt fokus på ansvar för offentliga finanser och beredskap för nya kriser har fått gehör. Principen om överskott i de offentliga finanserna ligger fast och kompletteras med ett nytt skuldankare och en tydligare, mer transparent budgetprocess.² Med det nya finanspolitiska ramverket säkerställs dels att sparandet över en konjunkturcykel är positivt, dels att den totala skuldnivån är så pass låg att tillräckliga marginaler finns för att understödja ekonomin när nästa kris slår till. På så sätt säkras hållbara offentliga finanser på både kort och lång sikt.

---

² Det nya överskottsmålet innebär att det finansiella sparandet i offentlig sektor ska uppgå till 1/3 procent av BNP över en konjunkturcykel. Konjunkturinstitutet bedömer att ett strukturellt sparande om 0,5 procent av potentiell BNP indikerar att det nya överskottsmålet är uppfyllt. Dessutom införs ett skuldankare. Nivån på detta har satts till 35 procent av BNP för Maastrichtskulden.

Figur 7 Utveckling av Maastrichtskulden med det nya överskottsmålet

Procent av BNP

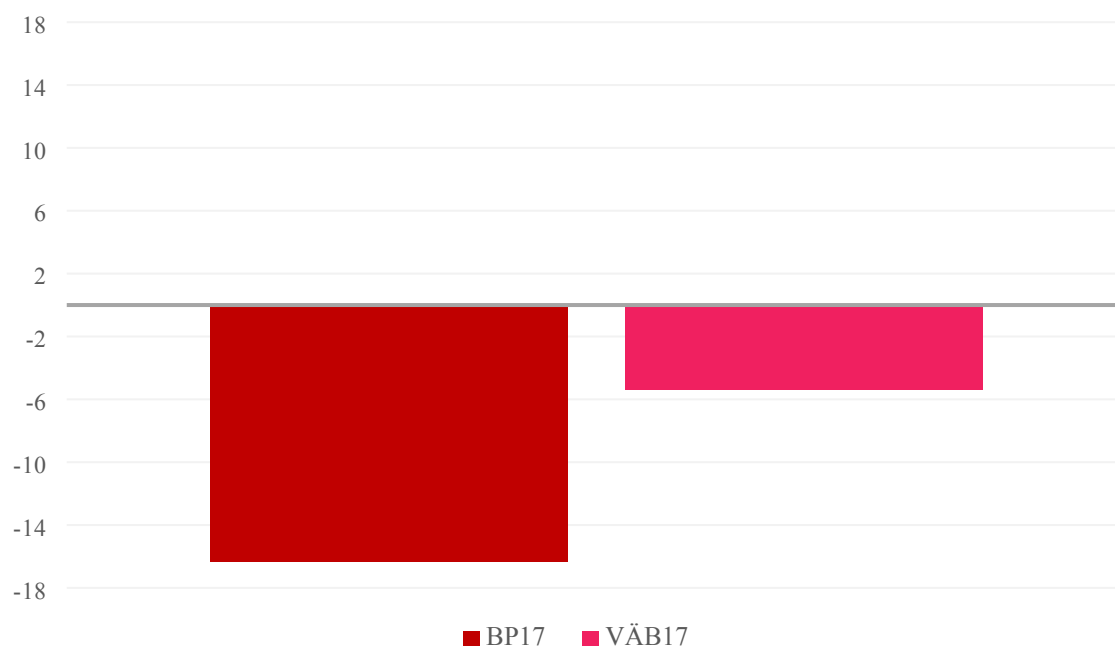

Källa: Konjunkturläget augusti 2016.

Att de offentliga finanserna stärks i goda tider är den bärande principen för både det nya och det gamla överskottsmålet, för att skapa säkerhetsmarginaler inför framtida kriser. Med rådande högkonjunktur finns därför skäl att bedriva en budgetpolitik som fram till dess att överskottsmålet nås är åtstramande, och därefter är neutral. Det är därför uppseendeväckande att regeringen i stället för att stärka sparandet i budgetpropositionen för 2017 ökade underskotten genom ofinansierade reformer. Konjunkturinstitutet skrev följande i sin prognos från augusti 2016: ”Sett till konjunkturen och behovet av en successiv återgång till den nya överenskomna nivån på överskottsmålet hade det varit mer ändamålsenligt med en stramare finanspolitik 2017 och därigenom minska behovet av åtstramning 2018 och framåt då konjunkturutvecklingen av naturliga skäl är mer osäker.”

Figur 8 Effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor av reformerna i budgetpropositionen för 2017 och vårändringsbudgeten 2017

Miljarder kronor

Källa: Vårpropositionen 2017, budgetpropositionen 2017, Konjunkturinstitutet, egna beräkningar.

I stället för att stärka det finansiella sparandet väljer regeringen att på flera sätt elda på det redan höga utgiftstrycket. För det första har regeringen i budgetpropositionen för 2017 övergett finansiering krona för krona och börjat låna till nya reformer. Risken är stor att regeringen gör samma bedömning i budgetpropositionen för 2018, trots att budgetpolitiken skulle behöva vara finansierad krona för krona för att respektera överskottsmålet. Därmed riskerar regeringen att inte klara överskottsmålet.

För det andra finns betydande frågetecken om hållbarheten i regeringens budget. De skatteförslag som regeringen gått fram med riskerar att leda till betydligt lägre eller till och med obefintliga inkomstförstärkningar jämfört med vad som budgeteras. Konjunkturinstitutet skriver att Finansdepartementet ”överskattar förstärkningen av de offentliga finanserna på grund av avtrappat jobbskatteavdrag och begränsad uppräknings av skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Detta eftersom regelförändringarna kan ge upphov till lägre beskattningsbara arbetsinkomster än vid oförändrade regler”. Flood (2014) skriver att en nedtrappning av jobbskatteavdraget inte ger några effekter på skatteintäkterna när hänsyn tas till förväntade beteendeffekter i form av ett minskat arbetsutbud.³ Sammantaget är risken överhängande att effekterna av de skattehöjningar regeringen genomför överskattas och att intäkterna blir lägre än väntat. Detta medför att de utgiftsökningar som skulle finansieras via skatteförslagen underfinansieras och att statens finanser försvagas.

Sammanfattningsvis visar regeringens hantering av finans- och budgetpolitiken på stora brister som riskerar att långsiktigt försvaga Sverige. Att regeringen inte är beredd att leva upp till de finanspolitiska krav som det nya överskottsmålet enligt oberoende bedömare ställer vittnar om både ansvarslöshet och principlöshet. Det försvagar också det nya ramverkets trovärdighet när ledande politiska partier väljer att bortse från dess

³ Flood, Lennart, och Ericson, Peter (2014), Höjda eller sänkta marginalsatser för mer resurser till skolan? Svenskt Näringsliv.

principer. I ljuset av att Sverige i år går in i en högkonjunktur och att läget i de offentliga finanserna fortsatt är ansträngt bör regeringen snarast presentera en trovärdig väg tillbaka till balans och överskott. Det är grundläggande för att värna både jobben, konkurrenskraften och förtroendet för svensk ekonomi och finanspolitik.

b. Ekonomisk politik som minskar sysselsättning och arbetsutbud

Trots att Sverige befinner sig i högkonjunktur växer antalet och andelen arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden. Den bästa chansen för dessa grupper att komma in på arbetsmarknaden är just nu under högkonjunkturen; när tillväxten vänder nedåt kommer deras jobbchanser att försämrast kraftigt. Behovet av reformer är därför påtagligt. Oroväckande nog bedömer både Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet att regeringens åtgärder inte har mer än en ytterst marginell effekt på sysselsättningen.

Strukturella problem på den svenska arbetsmarknaden gör att grupper som står långt från arbetsmarknaden, bl.a. äldre, utrikes födda, personer utan gymnasieutbildning och personer med funktionsnedsättning, fortsatt har stora svårigheter att få ett jobb. Gruppen utgör en växande andel av de arbetslösa och förväntas 2017 uppgå till mer än 70 procent av de inskrivna hos Arbetsförmedlingen. När gruppen arbetslösas sammansättning skiftar ser vi samtidigt hur matchningen fungerar allt sämre och företagen får svårare att hitta rätt kompetens. Det bromsar både jobbtillväxten och BNP-tillväxten. Därtill finns ett fortsatt behov av att förlänga arbetslivet för fler genom både tidigare inträde på och senare utträde från arbetsmarknaden. Viktiga strukturella reformer krävs för att få till stånd en positiv utveckling.

I skenet av de utmaningar som finns på arbetsmarknaden och det behov av åtgärder som därmed föreligger är regeringens politiska prioriteringar felaktiga. Regeringens politik riskerar i flera avseenden att förstärka problemen. I ett läge då fler reformer behövs för att stärka sysselsättningen och minska utanförskapet går regeringen åt motsatt håll och försvårar och fördyrar jobbskapande. Regeringen höjer skatter med drygt 46 miljarder kronor 2017, och på sikt mer än 60 miljarder kronor. Det gäller bl.a. minskade möjligheter till RUT-avdrag, höjd skatt för småföretagare, höjda inkomstskatter för 1,4 miljoner svenskar och höjda socialavgifter för äldre. Mellan 70 och 90 procent av dessa slår direkt mot jobb och tillväxt. De satsningar regeringen gör på näringspolitik är försumbara jämfört med de höjda skatterna. För varje krona som regeringen satsar på näringslivet höjer man skatten på jobb och tillväxt med 10 kronor.

Regeringen har inför höstens budgetproposition aviserat höjningar av inkomstskatten för 1,4 miljoner löntagare. Regeringen har höjt marginalskatterna årligen i varje budgetproposition, och Sverige har nu västvärldens högsta marginalskatter. Höjda skatter påverkar motivationen att arbeta och höjer trösklarna in på arbetsmarknaden. Detta är särskilt allvarligt då de kombineras med utbyggda transfererings- och bidragssystem som minskar incitamentet att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete. Till exempel ledde regeringens sammantagna förslag i vårpropositionen 2015 till att arbetskraftsdeltagandet minskade med minst 15 000 personer, enligt Konjunkturinstitutet.

Regeringen försvårar också för företagande och jobbskapande genom att öka kostnaderna för att anställa. Under regeringens två första år har en särskild löneskatt för dem som är över 65 år och jobbar införts och arbetsgivaravgiften för unga har

tredubblats. De höjda kostnaderna för att anställa både försvårar inträdet på och tidigarelägger utträdet från arbetsmarknaden. Det är särskilt problematiskt i ljuset av det stora samhällsekonomiska behov som finns av att förlänga yrkeslivet. Utöver att höja direkta anställningskostnader har regeringen också valt att försämra de ekonomiska förutsättningarna för ROT- och RUT-tjänster. Detta görs trots att finansministern beskriver RUT-reformen som en kostnadseffektiv åtgärd för att skapa jobb till de grupper som har en relativt svagare anknytning till arbetsmarknaden. Effekterna av detta skymms av den starka högkonjunkturen, men effekterna på några års sikt är allvarliga. Sammantaget kommer regeringens åtgärder att försämra förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa de grupper som har svårast att komma in på arbetsmarknaden.

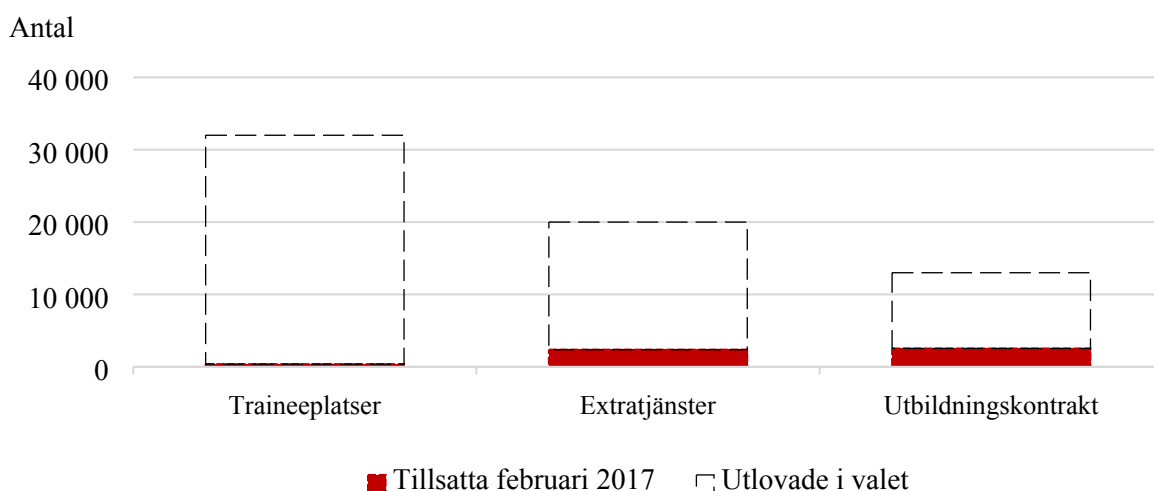
Vad gäller de förslag som utgör grunden i regeringens jobbpolitik, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildningssatsningar finns flera invändningar. Särskilt allvarligt är att dessa åtgärder riskerar att få en begränsad effekt på de grupper som bör prioriteras mest. Det gäller de mest utsatta grupperna som står längst ifrån arbetsmarknaden och som för närvarande ökar som andel av arbetslösheten.

Arbetslösheten i Sverige ligger på 6,9 procent. Konjunkturinstitutet bedömer att den arbetslöshet som är förenlig med prisstabilitet, jämviktsarbetslösheten, uppgår till 6,7 procent i dag och ökar till 6,8 procent under åren framöver. Det grundläggande arbetsmarknadsproblemet är alltså inte att arbetslösheten temporärt är hög på grund av en svag inhemsk efterfrågan, det som kallas konjunkturell arbetslöshet, utan att jämviktsarbetslösheten är för hög och att stora grupper har mycket svag anknytning till arbetsmarknaden.⁴

Att under konjunkturedgångar, när den konjunkturella arbetslösheten är hög, bygga ut arbetsmarknadspolitiska program är en rimlig åtgärd för att jämna ut effekter av konjunkturcykeln på arbetslöshet, sysselsättning och inkomster. Men regeringen använder nu samma politik under en konjunkturuppgång, med mycket osäkra resultat. Erfarenheter från både Sverige och andra länder påvisar komplikationen av att snabbt bygga ut arbetsmarknadspolitiska program när den konjunkturella arbetslösheten är liten. För det första är det tydligt att regeringen har stora problem med att bygga ut de program man sätter i gång. Endast några hundra av de 30 000 utlovade traineeplatserna har tillsatts. För det andra riskerar åtgärderna att ha betydande undanträngningseffekter när de byggs ut under en högkonjunktur. En orsak är att deltagande i åtgärder ofta minskar sökbenägenheten bland de arbetslösa.

---

⁴ Se bl.a. Arbetsekonomiska rådets rapport 2017.

Figur 9 Antal utlovade och utnyttjade platser i regeringens arbetsmarknadspolitik

Källa: Arbetsförmedlingen.

Extratjänsterna och en stor del av traineejobben, som är centrala delar av regeringens arbetsmarknadspolitiska program, är inriktade mot den offentliga sektorn. Erfarenheter från tidigare program visar att tillfälliga platser inom den offentliga sektorn har särskilt stora undanträngningseffekter eftersom det finns en möjlighet att temporärt ersätta vikarier med personal från dessa program. Om platserna är villkorade, och endast ska omfatta arbetsuppgifter som i dag inte utförs, minskar risken för undanträngning. Men då är risken stor att det kommer att handla om förhållandevis okvalificerade uppgifter som endast i liten utsträckning ger ökade yrkeskunskaper. Platserna kommer därmed att ha liten effekt på deltagarnas anställningsbarhet, och sannolikheten att deltagarna får ett reguljärt arbete efter att programtiden avslutats är därför låg.

De reguljära utbildningsinsatser som regeringen föreslår, och som till stor del bygger vidare på satsningar som alliansregeringen gjorde, kan förstärka matchningen på arbetsmarknaden genom att ge arbetssökande den kompetens som efterfrågas. Men även här riskerar åtgärderna att vara verkningslösa för de grupper som har den allra svagaste anknytningen till arbetsmarknaden, och som växer som andel av arbetslösheten. Åtgärder för att skapa vägar in på arbetsmarknaden för denna grupp, ofta personer utan gymnasieutbildning och utomeuropeiskt födda, är centrala för att bekämpa arbetslösheten i Sverige och bör därför särskilt prioriteras. Exempelvis har 48 procent av de nyanlända som deltar i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag 2017 endast en grundskoleutbildning eller mindre. För äldre deltagare i denna grupp kan stora kompetenshöjningar vara svåra att uppnå, och andra åtgärder för att öppna vägar till arbete måste till. Utbildningssatsningar är en nödvändig del i de åtgärder som krävs för att minska arbetslösheten, men kommer inte ensamma att räcka för att bryta utanförskapet i de växande grupper som står allra längst från arbetsmarknaden. För att utbildningssatsningarna ska kunna ge en signifikant och positiv påverkan på arbetsmarknadens funktionssätt krävs också reformer som gör arbetsmarknaden mer flexibel.

Regeringen har, till skillnad från Alliansen, än så länge inte redovisat några sysselsättningseffekter av sin politik. Att inte redovisa presenterade åtgärders inverkan på sysselsättning och arbetsutbud minskar transparensen, försvårar för medborgarna att granska regeringens politik och har kritiserats av Finanspolitiska rådet, den myndighet

som har i uppgift att granska regeringens politik. I avsaknad av bedömningar från Finansdepartementet har regeringens egna expertmyndigheter dock granskat de förslag som lagts.

Sysselsättningseffekterna av regeringens politik är, i skenet av de utmaningar som finns på svensk arbetsmarknad, mycket nedslående. Skatte- och bidragshöjningar försämrar arbetsmarknadens funktionssätt, och de utbildningssatsningar som görs har begränsad effekt. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna har mycket begränsad effekt och utbyggnaden är kraftigt försenad; endast några hundratal traineetjänster har tillsatts. Konjunkturinstitutet bedömde 2015 att regeringens politik minskade den varaktiga sysselsättningen med 15 000–20 000 personer. Samtidigt ledde åtgärderna till att arbetsutbudet minskar med minst 15 000 personer.⁵ I ESV:s utvärdering av budgetpropositionen 2016 bedömdes sysselsättningseffekterna vara obefintliga, och i Konjunkturinstitutets utvärdering av budgetpropositionen 2017 bedöms de vara små.⁶ I stället konstaterar Konjunkturinstitutet att alliansregeringens reformer fortfarande dämpar jämviktsarbetslösheten.

En lång rad remissinstanser har också pekat på negativa effekter av regeringens enskilda förslag. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, LO, TCO, Svenskt Näringsliv och Pensionsmyndigheten är exempel på myndigheter och organisationer som är kritiska till vilka effekter regeringens skattehöjningar får för jobben. Flera instanser är också kritiska till förändringarna av skattereduktionen för RUT-tjänster. Arbetsförmedlingen anser att förändringarna i RUT-avdraget bör vägas mot att personer som står långt från arbetsmarknaden riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet. Ekobrottsmyndigheten avstyrker förslaget då myndigheten bedömer att det finns risk för att svartarbete och ekonomisk brottslighet kommer att öka väsentligt.

Effekterna av regeringens arbetsmarknadspolitik kan kontrasteras mot de utvärderingar av Alliansens jobbpolitik som gjorts. Riksbanken beräknade 2012 att alliansregeringens samlade politik ledde till att jämviktsarbetslösheten blev 2,1–0,6 procentenheter lägre. Konjunkturinstitutets bedömning 2013 kom fram till att jämviktsarbetslösheten sänktes med 1,2 procentenheter medan arbetskraftsutbudet och potentiell sysselsättning ökade med 2,7 respektive 3,9 procent.⁷

---

⁵ Konjunkturläget juni 2015.

⁶ Ekonomistyrningsverkets prognos november 2016, Konjunkturinstitutets prognos december 2016.

⁷ Riksbanken, fördjupning av den penningpolitiska rapporten, 2012-07-04, Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget december 2013.

Figur 10 Analyser av de långsiktiga effekterna av regeringens ekonomiska politik

Källa	Bedömning
Konjunkturinstitutet, kommentar till budgetpropositionen för 2017, 20 september 2016	”De nya reformer som presenteras inom arbetsmarknadsområdet bedöms sammantaget ha begränsade effekter på sysselsättning och arbetslöshet.”
Ekonomistyrningsverket, prognos november 2015	”Den samlade bedömningen är att effekterna av alla reformer tar ut varandra vad gäller antalet sysselsatta under prognosperioden. Arbetskraften sänks dock med nästan 0,5 procent, motsvarande cirka 25 000 personer. Jämviktsarbetslösheten är därmed 0,5 procentenheter lägre 2019 än vad den skulle varit utan reformerna. Även medelarbetstiden och produktiviteten, och därmed BNP, blir lägre.”
Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget juni 2015	”I 2015 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen
Finanspolitiska rådet, Svensk finanspolitik 2015, april 2015	”Sammantaget menar rådet att de åtgärder som regeringen har presenterat hittills sannolikt inte kommer att ha mer än ganska små effekter på arbetslösheten, framför allt i förhållande till vad målet för arbetslösheten kräver.”

Källa: ESV, Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet.

De jobb som riskerar att slås ut med regeringens politik kommer sannolikt i stället att ersättas av platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillfälliga utbildningsinsatser. Breddade ersättningsystem väntas samtidigt minska arbetskraftsutbudet när drivkrafterna till arbete minskar. Detta innebär en nedmontering av arbetslinjen som riskerar att låsa ute många ur arbetskraften samtidigt som trösklarna in till arbetsmarknaden höjs.

Utöver sysselsättningseffekter slår skatthöjningarna samt begränsningarna i RUT- och ROT-avdragen också direkt på hushållens ekonomi. Regeringens inkomstskatthöjningar slår mot 1,4 miljoner löntagare. Skatthöjningarna slår brett: Fyra av tio barnmorskor och poliser berörs av den minskade uppräkningsstatliga inkomstskatt.⁸ Enligt riksdagens utredningstjänst kommer en tvåbarnsfamilj som kör bil till jobbet att ha fått ökade kostnader på i genomsnitt 14 000 kronor per år till följd av regeringens politik.⁹

⁸ Fall, Johan, och Ericson, Peter (2015), Perspektiv på marginalsatter, s. 525, Skattenytt.

⁹ RUT, dnr 2017:575, dnr 2016:1097, dnr 2015:591, Lagrådsremiss kemikalieskatt, SOU 2016:83, Vagabonds resebarometer.

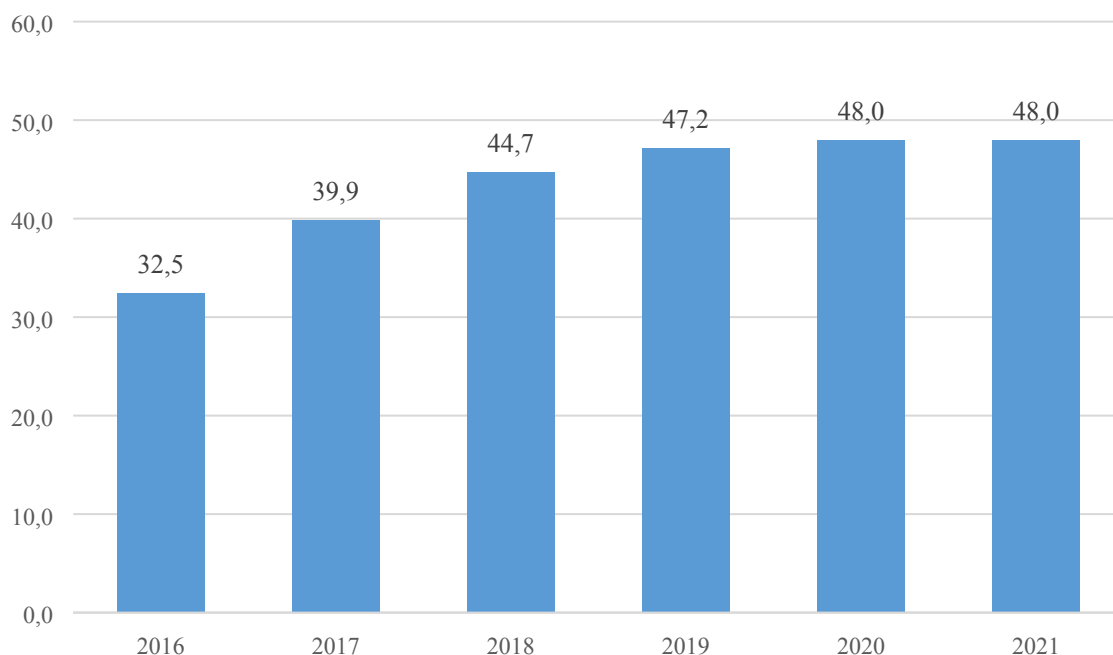
c. Politik som slår mot svensk tillväxt och jobb

Sveriges välstånd kan inte tas för givet. För att Sverige också fortsatt ska vara ett av världens mest framgångsrika länder krävs att de långsiktiga förutsättningarna för tillväxt och jobb i Sverige hela tiden ses över och förbättras. Fler behöver utbilda sig, anstränga sig och driva företag. Först och främst behöver kompetensförsörjningen stärkas på kort och lång sikt, bostadsmarknaden reformeras och infrastrukturen moderniseras.

Regeringens politik går i motsatt riktning. Skatteköjningarna på jobb och företagande har under de rödgröna regeringsåren varit tio gånger högre än satsningarna på näringspolitik. De totala skatteköjningarna, inklusive aviserade skatteköjningar i budgetpropositionen för 2018 och justerat för de skattesänkningarna som gjorts, uppgår till ca 50 miljarder kronor på ett par års sikt. Till hösten aviseras bl.a. höjda marginalskatter, en ny flygskatt och höjd entreprenörsskatt i 3:12-regelverket. Dessutom planeras för ytterligare skatteköjningar. Regeringen vill införa en lastbilsskatt och en skatt på finansiella tjänster, så fort ett genomförbart förslag finns på bordet. Det finns tydliga tecken på att regeringens politik minskat drivkrafterna för entreprenörskap. Skatteverkets statistik visar t.ex. att antalet RUT-företag ökade med endast 2 procent mellan 2014 och 2016, medan de ökade med 13 procent mellan 2012 och 2014.

Figur 11 Regeringens nettoskatteköjning

Miljarder kronor

Källa: Regeringens skattepromemorior och budgetpropositioner.

Den växande arbetskraftsbristen i Sverige och företagens problem med kompetensförsörjning riskerar att få stora konsekvenser för svensk tillväxt och välståndsskapande på sikt. Om utbildad arbetskraft och bostäder inte finns tillgängliga riskerar företag att förlägga sin verksamhet i andra länder. Regeringens passivitet vad gäller både arbetsutbudsfrämjande åtgärder, utbildningspolitiken och bostadspolitiken är oroande i ett läge då företagens behov av kvalificerad arbetskraft kommer att fortsätta att växa på både kort och lång sikt.

Under alliansregeringen ökade arbetskraftsdeltagandet, men sedan 2014 har utvecklingen stått i princip still. Skälen till utvecklingen är flera. För det första bedöms

regeringens höjning av de sociala avgifterna för äldre och borttagandet av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen minska arbetskraftsdeltagandet då det blir mindre attraktivt att arbeta och anställa. För det andra förändras arbetskraftens sammansättning när fler blir äldre och arbetar mindre. Alliansens politik hade utbudsstimulerande effekter, och regeringen behöver nu komma med nya arbetskraftsfrämjande reformer. Regeringens höjda skatter och avsaknaden av nya utbudsreformer är mycket oroande i ett läge där arbetskraftsbristen ökar och tillgången på kvalificerad och erfaren personal är låg.

Utöver ett högt arbetskraftsdeltagande krävs ett välfungerande utbildningssystem för att säkra kompetensförsörjningen på både kort och lång sikt. På kort sikt vill både regeringen och Alliansen göra viktiga satsningar på vuxenutbildning. Men på längre sikt är regeringens skolpolitik inte tillräckligt ambitiös. Andelen obehöriga lärare är nu högre än under alliansregeringen, andelen elever som inte erhåller gymnasiebehörighet allt större och stöket i klassrummet fortsätter. Trots det har regeringen inte presenterat några förslag för att öka studieron eller skärpa kunskapskraven.

För att förbättra möjligheterna att attrahera nyckelkompetens till mindre företag diskuterar många forskare behovet för entreprenörer att kunna erbjuda kvalificerade personaloptioner till sina anställda. Även här är regeringens politik otillräcklig. Förslaget som regeringen avser att lämna kritiserar av remissinstanserna som för litet och begränsat för att få någon effekt. Allianspartierna vill gå längre och lämnar förslag som budgetmässigt uppgår till tre–fyra gånger storleken på regeringens förslag och vill se över ytterligare lättnader.

Också regeringens passivitet inom bostadspolitiken påverkar företagets kompetensförsörjning och hämmar tillväxten. Att människor kan flytta och bosätta sig där det finns jobb och utbildning ökar möjligheterna för företag att anställa den kompetens de behöver. Men med en snabb befolkningsökning har Sverige på kort tid gått från en växande bostadsbrist till bostadskris. Boverkets senaste prognos uppskattar behovet av nya bostäder till 710 000 fram till 2025, vilket är en ökning med mer än 70 procent jämfört med den bedömning som gjordes våren 2015. Samtidigt spår byggindustrierna en minskad byggtakt och en dämpad investeringsvilja nästa år, bl.a. till följd av arbetsmarknadsbrist och låg rörlighet på bostadsmarknaden. Fortsatta åtgärder krävs följaktligen för att förenkla byggandet och öka rörligheten i det befintliga bostadsbeståndet, som ännu präglas av hög regelbörda och låg rörlighet. Tyvärr har regeringen börjat avveckla den moderna bostadspolitik som lett till att regelbördan minskat och att vi nu bygger mer än vi gjort under de senaste 20 åren. Behovet av regelförenkling har fått stå tillbaka till förmån för en återgång till 1990-talets subventionspolitik.

Trots att Alliansen välkomnade de bostadssamtal som inleddes under våren 2016 tvingades vi tyvärr tacka nej till fortsatta diskussioner, till följd av de lösningar som fanns hos regeringen. Inom ramen för bostadssamtalen lade allianspartierna fram fler än 30 förslag för att förenkla och snabba på byggandet, öka tillgången till byggklar mark och öka rörligheten i och utnyttjandet av det befintliga bostadsbeståndet, t.ex. genom förändrade flyttskatter. Tyvärr var regeringens egna förslag begränsade, oftast enbart i form av mindre kraftfulla varianter av redan kända förslag från Alliansen – i andra fall i rakt motsatt riktning. Flera kraftfulla förslag på regelförenklingsområdet som beslutats av riksdagen i form av tillkännagivanden – fem av sju – har regeringen trots samtal fortfarande valt att lämna i byrålådan. Till exempel förslag om sanktionsavgifter och ändrade strandskyddsregler har regeringen än så länge ignorerat trots riksdagens beslut.

I stället införs byggsubventioner, som enligt forskningen är ett ineffektivt och kostsamt verktyg som också riskerar att öka pristrycket i bostadssektorn. Om regeringen nu inte på egen hand agerar kraftfullt och snabbt, riskerar bostadsbristen att leda till ökande matchningssvårigheter på svensk arbetsmarknad och att svensk tillväxt hämmas. Utifrån de förslag som regeringen lämnat efter att bostadssamtalen avbröts finns tyvärr inga tecken på den reformvilja som krävs. Till exempel begränsas förslaget om slopat uppskovstak till att gälla under fyra år, trots att förslag i denna riktning är helt nödvändiga och bör införas permanent.

Inom ramen för infrastrukturpolitiken har regeringen försenat centrala infrastrukturprojekt samt öppnat upp för nedläggningar av regionala och stadsnära flygplatser, åtgärder som riskerar att få långtgående negativa konsekvenser för tillväxten i hela Sverige. Också åtgärder som det tidigare rått relativ enighet om mellan Socialdemokraterna och Alliansen, t.ex. behovet av satsningar på vägnätet för tung trafik, har skalats ned betydligt i ambitionsnivå. För att underlätta för transporter och företagsamhet, än tätare knyta samman alla delar av Sverige samt fullt ut tillvarata tillväxtpotentialen i våra storstäder behövs fortsatta infrastrukturinvesteringar och utbyggnad av kollektivtrafiken. Att skapa osäkerhet kring centrala infrastruktursatsningar riskerar att hämma tillväxten på kort och lång sikt. Regeringens sena och otillräckliga besked om förutsättningar för miljöbilar och förnybara drivmedel kan dessutom vara en viktig orsak till att trenden med minskade klimatutsläpp från transportsektorn brutits.

5 Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken

Alliansen sätter människan i centrum. Vår politik syftar till att bygga ett samhälle som tar till vara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa och skapa och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det kräver en ansvarsfull ekonomisk politik som bygger upp motståndskraft mot kriser, och det kräver reformer som leder till att fler kommer i arbete. Med fler sysselsatta i näringslivet ökar produktionsförmågan. Därmed vidgas utrymmet för hushållens konsumtion och de skatteintäkter som finansierar välfärden ökar. Bara genom att fler kommer i arbete kan vi säkerställa mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

a. Stora reformbehov i svensk ekonomi

Sverige står inför en period med stora reformbehov. Trots den höga tillväxten präglas svensk ekonomi av flera långsiktiga problem och obalanser som måste åtgärdas. Tyvärr saknar Sveriges nuvarande regering både den klarsynthet och den handlingskraft som krävs för att ta sig an Sveriges utmaningar. Därför behöver Alliansen nytt förtroende från svenska folket. Alliansen ser i huvudsak fem områden där regeringen styr Sverige i fel riktning.

För det första måste Sveriges offentliga finanser vara tillräckligt starka för att klara nästa kris. Regeringen ser ut att med de senaste prognoserna, innan någon ny politik föreslås, närma sig det nya överskottsmålet. Överskotten i de offentliga finanserna är dock relativt låga – mindre än hälften av vad de var innan finanskrisen slog till 2008. Erfarenheten från budgetpropositionen 2017 var tyvärr att regeringen trots

högkonjunktur valde att underfinansiera budgeten med 17 miljarder kronor. Troligtvis ser vi ett liknande scenario för 2018, där regeringen medvetet gör avsteg från överskottsmålet. Alliansen kommer inte att följa denna väg. Det gör Sverige mer sårbart när nästa kris slår till.

För det andra lever närmare motsvarande en miljon människor på bidrag i stället för på arbete.¹⁰ En ökad tudelning av arbetsmarknaden stänger utsatta grupper ute. Främst utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning har i dag mycket svårt att få ett första jobb, och i många fall leder de höga trösklarna in på arbetsmarknaden till ett långvarigt utanförskap. Problemen riskerar att öka när stora grupper nyanlända ska etableras i Sverige och på den svenska arbetsmarknaden. Därför kan reformer inte vänta.

För det tredje har Sverige flera problem som hotar vår långsiktiga förmåga att skapa jobb och välbefinnande. Produktivitetens utveckling, som är central för vår långsiktiga tillväxt, har varit svag i Sverige under det senaste decenniet. En utbredd bostadsbrist runt om i landet försvårar för människor att flytta till jobben och företagens möjlighet att rekrytera. Skolresultaten och kunskapsnivån i den svenska skolan är otillräckliga. Miljö- och klimatutmaningarna kräver kraftfulla och effektiva svar.

För det fjärde ser vi hur en alltmer utbredd otrygghet minskar tilltron till samhället. I dag är tryggheten inte jämnt fördelad – i vissa delar av Sverige är den fortfarande hög, i andra låg och sjunkande. Sverige måste kunna garantera alla människors trygghet. Utvecklingen går snabbt åt fel håll.

För det femte måste samhället hålla ihop. Med stora grupper som står långt från arbetsmarknaden riskerar Sverige att glida isär. Alla barn och vuxna måste få samma chans att lyckas. Dels måste välfärdens kärna – skola, vård, omsorg och rättsstat – värnas och utvecklas. Dels måste flit, ambition, studier och hårt arbete alltid löna sig.

b. Centrala reformområden för Alliansen

Sveriges nuvarande regering saknar det politiska ledarskap som krävs för att ta sig an Sveriges utmaningar. Alliansen vill ta det ansvaret. Med utgångspunkt i de betydande reformbehov som finns ser Alliansen ett antal ekonomisk-politiska reformområden som särskilt viktiga framöver.

Det nya överskottsmålet ska respekteras och de offentliga finanserna ska tillbaka till överskott. Det är nödvändigt för att Sverige ska ha det stabiliseringspolitiska utrymme som krävs nästa gång krisen slår till.

När en allt större andel av de arbetslösa står långt från arbetsmarknaden och ofta har svag utbildningsbakgrund och låg produktivitet krävs nya reformer.

Anställningskostnaderna måste sänkas för att öka efterfrågan på arbetskraft med lägre kvalifikationer. Nya och mer ändamålsenliga anställningsformer krävs för de grupper som står allra längst från arbetsmarknaden. RUT-avdraget bör utvecklas så att efterfrågan på enklare tjänster kan öka ytterligare. Möjligheterna till vuxenutbildning bör samtidigt förbättras. Som Alliansen enats om bör Arbetsförmedlingen läggas ned i sin nuvarande form. Det är nödvändigt för att kunna fördela myndighetens resurser på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt. De som står allra längst ifrån arbetsmarknaden får i dag inte det stöd de behöver. Därför måste myndighetens fokus läggas om.

¹⁰ Helårsekvivalenter som försörjs med sjuk- och rehabiliteringspenning, sjuk- och aktivitetsersättning, arbetslöshetsersättning, stöd inom arbetsmarknadspolitiska program, etableringsersättning och ekonomiskt bistånd.

Samtidigt bör andra mer framgångsrika matchningsaktörer ta vid för att matchningen mellan arbets sökande och arbetsgivare ska bli mer effektiv.

Det är fortsatt viktigt att det lönar sig att arbeta vid låga inkomster i Sverige. När de samlade bidragen för en trebarnsfamilj där föräldrarna inte arbetar riskerar att minska om en förälder får ett jobb är drivkrafterna för arbete fortfarande för svaga.¹¹

Situationen för utrikes födda kvinnor är särskilt oroande – i åldern 20 till 64 år är arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden 12 respektive hela 19 procentenheter lägre än för inrikes födda kvinnor. Alliansen vill se starka drivkrafter att arbeta med låg skatt på arbetsinkomster och strama bidragsnivåer som främjar arbetslinjen och ett mer jämställt arbetsliv.

I takt med att utanförskapet ändrat karaktär befinner sig en allt större andel av de arbetslösa i andra bidragssystem än a-kassan. Ett viktigt steg i att stärka arbetslinjen är därför att reformera systemet för ekonomiskt bistånd (socialbidrag). Det är viktigt med tydliga krav på aktivitet och motprestation för att få bidrag. Ett grundläggande krav på den som uppbär ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet är att man är aktivt arbets sökande och står till arbetsmarknadens förfogande.

För att skapa långsiktiga förutsättningar för tillväxt och jobbskapande behöver drivkrafterna för utbildning och entreprenörskap hela tiden förbättras. Tyvärr går utvecklingen åt fel håll – den statliga inkomstskatten omfattar allt fler och företagsskatterna har höjts. Den statliga inkomstskatten bör omfatta färre än i dag och företagsskatterna bör värna drivkrafterna för entreprenörskap. Högre marginalskatter och högre skatter på fåmansbolag bör motverkas. Samtidigt bör kraven på aktiekapital sänkas, samtidigt som mer offentligt riskkapital riktas om mot tidiga faser, för att minska trösklarna för att starta företag.

För att företag ska kunna växa måste tillgången till kompetens vara god. Svenska företag vittnar om stora problem med rekrytering. För att förbättra tillgången på kompetens krävs en bättre fungerande bostadsmarknad. Alliansen har enats om att kraftigt reducera dagens plan- och byggregler och öka marktillgången genom att reformera reglerna för naturreservat, riksintressen och strandskydd. Alliansen vill också att hyresmarknaden reformeras genom att hyresregleringen ses över, främst i nyproduktion, och mer flexibla regler införs för andrahandsuthyrning. För snabbväxande globala bolag krävs också bättre villkor för internationella rekryteringar. Därför vill vi se bättre regler för personaloptioner i tillväxtföretag. Alliansen har dessutom enats om att se över systemet för arbetskraftsinvandring för att förenkla och snabba på rekryteringarna av arbetskraft.

Att marknader under ordnade former och med tydliga spelregler öppnas upp för innovation och entreprenörskap främjar produktivitetens utvecklingen och tillväxten. Alliansen vill se över och förenkla regelverken för att främja delningsekonomin. Möjligheterna för framgångsrika och ansvarsfulla privata aktörer att arbeta med matchning på arbetsmarknaden bör också öka.

Sverige behöver kraftfulla och effektiva styrmedel för att minska klimathotet och kunna agera föredöme för världen, samtidigt som vi i EU och UNFCCC verkar för att effektiva insatser för klimatet också bör göras i vår omvärld. Varje satsad klimatkrona ska göra största möjliga nytta. Genom att förorenaren betalar kan skatten i gengäld sänkas på jobb och företagande.

¹¹ Riksdagens utredningstjänst dnr 2016:940.

Tryggheten är den grund som samhället vilar på. När otrygghet breder ut sig måste samhällets svar vara tydligt – det kommer inte att accepteras. Alliansen har krävt en snabb ökning av antalet poliser och skärpta straff för grova brott. Samtidigt måste samhällets förebyggande insatser utvecklas. För att garantera Sveriges försvarsförmåga mot yttre hot måste Försvarsmaktens resurser öka.

Alliansens mål för skolan är att Sverige inom tio år bör ligga på topp tio i PISA-mätningarna. För att nå dit har Alliansen enats om att öka antalet timmar i skolbänken, införa fler karriärlärartjänster och tillföra mer resurser till utsatta skolor och svaga elever. Dessutom har vi föreslagit reformer av lärarutbildningen med ökat fokus på kunskap och praktiska lärarfärdigheter.

En tillgänglig välfärd av bra kvalitet är en viktig grundpelare för den sammanhållning vi har i Sverige. Alliansen vill införa ett nytt ramverk för kvalitet i välfärden. All kommunal och fristående välfärdsverksamhet ska kräva tillstånd och styras med tydliga kvalitetskrav och sanktionsmöjligheter.

Alliansen vill stärka sjukvården och korta vårdköerna. Incitament för landstingen att stärka vårdgarantin måste återinföras. Det är också viktigt att mer resurser går till de verksamheter som behöver det mest, t.ex. primärvården.

Alliansen vill att äldreomsorgen ska präglas av valfrihet, hög kvalitet och ett värdigt bemötande. Med tydligare kvalitetskrav och skarpare sanktioner vid misskötsel blir äldreomsorgen mer likvärdig över hela landet och kvaliteten i verksamheten säkras. Alla svenskar ska ha rätt till en värdig ålderdom med god livskvalitet.

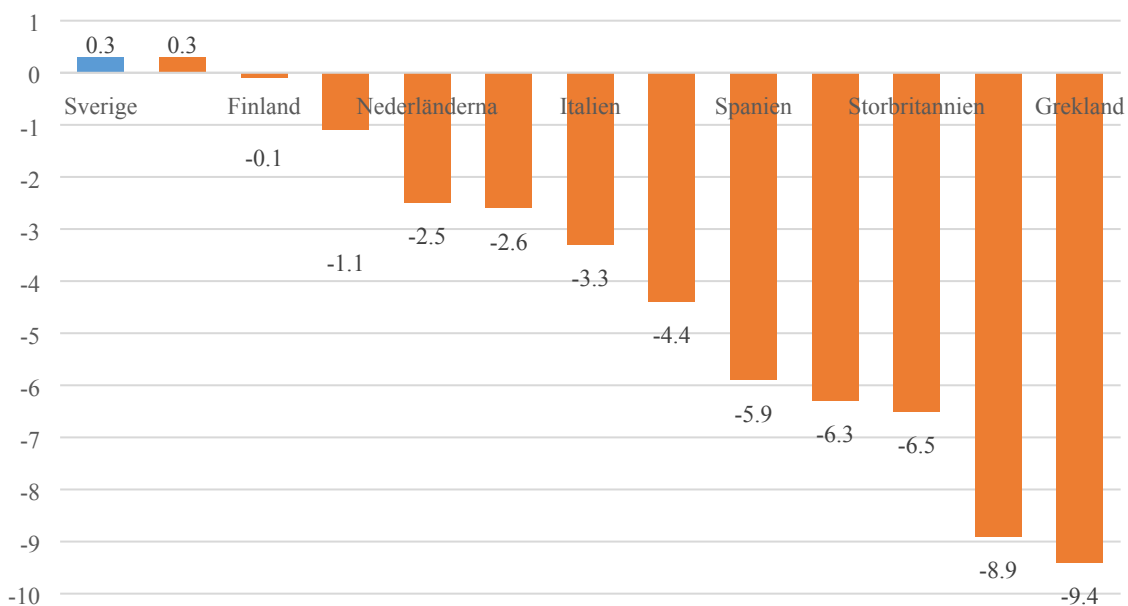
Alliansen anser att Sverige ska bedriva en långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen värnar asylrätten, underlättar rörlighet över gränser och främjar möjligheterna till arbetskraftsinvandring. För att uppfylla ett sådant åtagande krävs genomgripande reformer som skapar hållbara förutsättningar för migration och integration på både kort och lång sikt. På kort sikt måste först och främst säkerställas att mottagandet fungerar. På medellång sikt krävs genomgripande strukturella reformer av arbetsmarknaden, utbildningssystemet och bostadsmarknaden så att alla människor som ska etableras i Sverige har en möjlighet att få ett arbete, egenförsörjning och frihet över sitt eget liv.

c. Ansvar för svensk ekonomi och hållbara offentliga finanser

Sverige har klarat den ekonomiska nedgången bättre än de flesta andra länder. Trots en ihållande lågkonjunktur har Sverige haft en jämförelsevis god BNP-tillväxt och sysselsättningen har fortsatt att öka. Ett avgörande skäl till att vi klarat krisen väl är att det finansiella ramverket och överskottsmålet medförde att Sverige gick in i finanskrisen med tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna för att kunna stimulera ekonomin under lågkonjunkturen. I kombination med en effektiv stabiliseringspolitik innebar dessa säkerhetsmarginaler att Sverige klarade sig bättre än de flesta andra länder. När ekonomin nu befinner sig i högkonjunktur står Sverige fortfarande väl rustat, med en relativt låg statskuld och hög sysselsättning.

Figur 12 Genomsnittligt finansiellt sparande 2006–2014

Procent av BNP

Källa: EU-kommissionens makroekonomiska databas Ameco, vinterprognosen 2016.

Det är nu centralt att visa politiskt ledarskap och även fortsättningsvis värna svensk ekonomi. Även om den svenska statsskulden nu är låg har finanskrisen visat att skuldkvoten snabbt kan ändras om ett land inte har tillräckliga säkerhetsmarginaler. Medan Sveriges statsskuld fortsatt ligger på en låg nivå, har skuldnivåerna i eurozonen skenat och ligger nu på över 90 procent av BNP. Statsskuldsräntorna riskerar då att tränga ut viktiga investeringar samtidigt som den ekonomiska nedgången fört med sig nedskärningar och åtstramningar i många länder.

Alliansen välkomnar därför den överenskommelse som slutits mellan sju partier i riksdagen om ett nytt finanspolitiskt ramverk. Överenskommelsen innebär att Alliansens strama linje med fortsatt fokus på ansvar för de offentliga finanserna och beredskap för nya kriser har fått gehör. Principen om överskott i de offentliga finanserna ligger fast, och kompletteras med ett nytt skuldankare. Överskottet i de offentliga finanserna ska uppgå till i genomsnitt en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel, och nivån på Maastrichtskulden ska på sikt nå 35 procent av BNP. För att nå överskottsmålet bör därmed det strukturella sparandet uppgå till ca 0,5 procent av BNP.¹² Med det nya finanspolitiska ramverket säkerställs dels att sparandet över en konjunkturcykel ska vara positivt, dels att den totala skuldnivån ska vara så pass låg att tillräckliga marginaler finns för att understödja ekonomin när nästa kris slår till. Att överskottsmålet är formulerat över en konjunkturcykel innebär att det finansiella sparandet bör ligga under en tredjedels procent av BNP när resursutnyttjandet är lågt och över en tredjedels procent när resursutnyttjandet är högt. Därigenom är överskottsmålet förenligt med en finanspolitik som motverkar konjunktursvängningar. På så sätt säkras hållbara offentliga finanser på både kort och lång sikt, samtidigt som finanspolitiken har utrymme att dämpa konjunktursvängningar i ekonomin.

Regeringen ser ut att med de senaste prognoserna, innan någon ny politik föreslås, närma sig det nya överskottsmålet. Överskotten i de offentliga finanserna är dock relativt låga – mindre än hälften av vad de var innan finanskrisen slog till 2008.

¹² Konjunkturinstitutet, konjunkturläget augusti 2016.

Erfarenheten från budgetpropositionen 2017 var tyvärr att regeringen trots högkonjunktur valde att underfinansiera budgeten med 16 miljarder kronor. Troligtvis ser vi ett liknande scenario för 2018, där regeringen medvetet gör avsteg från överskottsmålet. Alliansen kommer inte att följa denna väg. Det gör Sverige mer sårbart när nästa kris slår till.

Mot bakgrund av det starka konjunkturläge som svensk ekonomi befinner sig i finns inte några stabiliseringspolitiska skäl att som regeringen fortsätta att föra en expansiv finanspolitik. I stället bör det offentliga sparandet föras tillbaka till det nya överskottsmålet. För att nå det nya överskottsmålet om en tredjedels procent över en konjunkturcykel bör det strukturella sparandet uppgå till ca 0,5 procent per år. Regeringens prognos i vårpropositionen för det strukturella sparandet 2018 ligger i linje med denna nivå. En rimlig avvägning är enligt Alliansens bedömning därför att nya reformer för budgetåret 2018 ska finansieras krona för krona. Tillsammans med de automatiska budgetförstärkningar som enligt regeringen kommer att ske under prognosperioden bedömer Alliansen därmed att överskottsmålet nås 2018, förutsatt att ekonomin är i balans.

Figur 13 Bana för offentliga finanser

Procent av BNP om inte annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020
Finansiellt sparande	0,9	0,3	0,6	1,4	2,1
Strukturellt sparande	1,0	0,3	0,6	1,4	2,2

Källa: Vårpropositionen 2017.

Det ska dock understrykas att de offentliga finansernas utveckling är svårbedömd. Konjunkturen har ett betydande genomslag på finanserna, men även den potentiella produktionsförmågan och efterfrågans sammansättning i jämvikt är av avgörande betydelse. En mindre justering av prognosen för exempelvis den potentiella produktivitetstillväxten kan få ett betydande genomslag på bedömningen av både det faktiska och det strukturella saldot i de offentliga finanserna på några års sikt. Även penningpolitikens utveckling är osäker. Konsekvensen av detta är att finanspolitiken måste utformas efter hand i ljuset av ny information. Om en ny allvarlig störning drabbar svensk ekonomi och ekonomin hamnar längre från balans bör de budgetförstärkande åtgärderna skjutas längre fram i tiden. Omvänt bör budgetförstärkningarna tidigareläggas om återhämtningen sker snabbare.

Alliansen är enig om att budgetförstärkningarna bör ske genom såväl intäktsökningar som utgiftsminskningar framöver. Det är också centralt att budgetförstärkningarna samt finansieringen av reformer inte sker genom att skatten på jobb och företagande höjs. En lika viktig utgångspunkt är att budgetförstärkningarna inte ska påverka välfärdens kärnverksamheter.

Utgiftstaket utgör en övre gräns för statsbudgetens utgiftsnivå. Genom utgiftstaket ges riksdag och regering förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna. Alliansen vänder sig emot regeringens mycket kraftiga höjning av utgiftstaken, då det är viktigt att hålla utgifterna på en ansvarsfull nivå. Regeringens agerande förutsätter ett kraftigt höjt skatteuttag för att balansera utgiftsökningarna. Skattehöjningarna riskerar att slå mot jobb och företagande, och därmed försämra Sveriges ekonomiska utsikter.

Enligt de riktlinjer som finns bör en buffert för oförutsedda händelser lämnas obudgeterad under utgiftstaket för nästkommande budgetår. Hur stort budgetutrymmet

för reformer på utgiftssidan slutligen blir beror bl.a. på hur stor del av budgeteringsmarginalen som under de kommande åren tas i anspråk av oförutsedda utgiftsökningar, t.ex. till följd av ökning av volymer i de rättighetsbaserade transfereringssystemen eller den makroekonomiska utvecklingen. Regeringens utgiftstak har kritiserats av bl.a. Finanspolitiska rådet för att vara så högt satta i slutet av prognosperioden att den styrande effekten av taken helt gått förlorad. Alliansens utgiftstak är betydligt lägre än regeringens, och minskar som andel av BNP.

Figur 14 Förslag till utgiftstak

Miljarder kronor om inte annat anges

	2017	2018	2019	2020
Utgiftstak	1 253	1 299	1 332	1 357
Takbegränsade utgifter, maximum	1 231	1 267	1 287	1 316
Budgeteringsmarginal, minimum	22	32	45	46
Budgeteringsmarginal, % av takbegränsade utgifter	1,8 %	2,5 %	3,5 %	3,1 %
Utgiftstak som andel av BNP	27,5 %	27,3 %	26,9 %	26,3 %

Källa: Vårpropositionen 2017, Alliansens budgetmotioner 2017 samt egna beräkningar.

d. Fler i arbete genom stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden

Sverige byggs starkt genom fler i arbete. När många jobbar skapas mer resurser till den gemensamma välfärden. Att ha ett arbete och en inkomst ger människor makt över sina liv, liksom en känsla av gemenskap och av att vara behövd. Målsättningen kan därför inte vara annat än att alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. Vi vill skapa förutsättningar för ett mer jämlikt och jämställt samhälle och stärka sammanhållningen i vårt land. Arbetsmarknaden ska rymma även dem som i dag står långt ifrån att få ett jobb. Jobben och kampen mot utanförskapet är fortsatt grunden för Alliansens politik.

Alliansens reformer i regeringsställning bidrog till att över 300 000 fler människor kom i arbete under den största internationella krisen sedan depressionen. En betydande del av det breda utanförskapet som präglade svensk arbetsmarknad under 2000-talet kunde brytas. Under 2000-talets första år trycktes människor som varit inne på arbetsmarknaden ut ur arbetskraften bl.a. på grund av att ersättnings- och bidragssystemen gjorde att arbete lönade sig för dåligt. Samtidigt ökade antalet människor med sjuk- och aktivitetsersättning, det som tidigare kallades förtidspension, kraftigt. Sedan 2006 har en stor del av detta breda utanförskap minskat som en effekt av alliansregeringens politik. Färre människor förtidspensioneras och fler får behålla mer när de jobbar. Det har varit en framgångsrik ekonomisk politik samt välfärdspolitik och andelen som försörjs av bidrag eller ersättningar har minskat med ungefär en fjärdedel.

I takt med att utanförskapet minskat i de grupper som står relativt nära arbetsmarknaden har utmaningarna på arbetsmarknaden förändrats. Risken att grupper som står nära arbetsmarknaden återigen pressas ut i utanförskap kvarstår visserligen, och förstärks av att regeringen nu gör det mindre lönsamt att arbeta. Men den mest betydande utmaningen på svensk arbetsmarknad i dag är att bryta det utanförskap som gäller de som står längre ifrån arbetsmarknaden, och som har svårare att komma in. Särskilt utrikes födda och personer utan gymnasiekompetens drabbas av utanförskap i

större utsträckning än andra grupper, delvis på grund av de trösklar som finns i form av höga skatter på arbete, men också för att många saknar de kunskaper och erfarenheter som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Denna utmaning har förstärkts betydligt av det stora flyktingmottagande som Sverige haft under de senaste åren. Bland nyanlända personer i etableringsfasen har nästan 50 procent endast grundskoleutbildning eller mindre. För denna grupp är trösklarna in till den svenska arbetsmarknaden mycket höga.

Konsekvenserna av detta utanförskap är stora både för den enskilde och för samhället. Motsvarande var sjunde person i arbetsför ålder lever fortfarande helt på offentliga sociala ersättningar eller försäkringar. Varje människa i utanförskap nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga. Det skapar otrygghet och ofrihet. Samtidigt är konsekvenserna för samhället också betydande. Matchningen på svensk arbetsmarknad har försämrats betydligt över tid. Företagen har svårt att hitta personal, trots att en relativt stor grupp står till arbetsmarknadens förfogande. När gruppen arbetslösa har en allt svagare anknytning till arbetsmarknaden och mer begränsad utbildning och erfarenhet minskar möjligheten att matcha arbetssökande med de arbetsuppgifter som företagen efterfrågar.

De grupper som befinner sig i utanförskap eller riskerar att hamna där måste få ett jobb att gå till. Det kommer att kräva olika former av åtgärder. Hur hög sysselsättning vi uppnår i Sverige beror på samspelet mellan företagets efterfrågan på arbetskraft, hushållens utbud av arbetskraft och hur väl lönesättningen och andra institutioner fungerar på arbetsmarknaden. Prioriteringen bör i första hand vara att skapa jobb på den ordinarie arbetsmarknaden, inte temporära platser i arbetsmarknadsåtgärder.

Trösklarna på svensk arbetsmarknad är höga, i form av låg flexibilitet på arbetsmarknaden och höga kompetenskrav. När en allt större andel av de arbetslösa står långt från arbetsmarknaden och ofta har svag utbildningsbakgrund och låg produktivitet krävs nya reformer. Trösklarna måste sänkas dels för de som klarar att ta steget till vidareutbildning, dels för de som av olika skäl inte klarar av att utbilda sig i kapp. Anställningskostnaderna måste sänkas för att öka efterfrågan på arbetskraft med lägre kvalifikationer. LAS måste ses över och nya mer ändamålsenliga anställningsformer införas för de grupper som står allra längst från arbetsmarknaden. RUT-avdraget måste utvecklas så att efterfrågan på enklare tjänster kan öka ytterligare. Möjligheterna till vuxenutbildning måste förbättras så att alla som kan också har möjlighet att vidareutbilda sig. Som Alliansen enats om bör Arbetsförmedlingen läggas ned i sin nuvarande form. Det är nödvändigt för att kunna fördela myndighetens resurser på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt. De som står allra längst ifrån arbetsmarknaden får i dag inte det stöd de behöver. Därför måste myndighetens fokus läggas om. Samtidigt bör andra mer framgångsrika matchningsaktörer ta vid för att matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare ska bli mer effektiv.

Det är fortsatt viktigt att det lönar sig att arbeta vid låga inkomster i Sverige. När de samlade bidragen för en trebarnsfamilj där föräldrarna inte arbetar riskerar att minska om en förälder får ett jobb är drivkrafterna för arbete fortfarande för svaga.¹³ Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Om man är sjuk eller av andra skäl inte kan arbeta ska vi ha trygghetssystem som fungerar. Men det ska alltid vara lönsamt att ta ett jobb och bidra till det gemensamma. Alliansen vill se starka drivkrafter att arbeta med låg skatt på

¹³ Riksdagens utredningstjänst dnr 2016:940.

arbetsinkomster och strama bidragsnivåer som främjar arbetslinjen och ett mer jämställt arbetsliv.

I takt med att utanförskapet ändrat karaktär befinner sig en allt större andel av de arbetslösa i andra bidragssystem än a-kassan. Ett viktigt steg i att stärka arbetslinjen är därför att reformera systemet för ekonomiskt bistånd. Det är viktigt med tydliga krav på aktivitet och motprestation för att få bidrag.

e. Goda förutsättningar för fler och växande företag

Företagsamhet är grunden för Sveriges välstånd och det som driver samhällsutvecklingen framåt. För att skapa långsiktiga förutsättningar för tillväxt, jobbskapande och högre reallöner måste villkoren för att starta, driva och utveckla företag förbättras. Det är dessutom viktigt för att kunna öka antalet sysselsatta och minska utanförskapet. En stark efterfrågan på arbetskraft, från växande företag, är en förutsättning för att fler människor ska komma i arbete.

Ett gott företagsklimat i allmänhet och ett mycket gott små- och nyföretagarklimat är nödvändigt för att vi ska kunna dra nytta av de möjligheter som globaliseringen ger, och möta de utmaningar den ställer oss inför. Villkoren för företagen måste vara minst lika goda i Sverige som i andra länder.

Alliansregeringen förbättrade tillväxtförutsättningarna avsevärt. Bolagsskatten och socialavgifterna sänktes och de ekonomiska drivkrafterna för att driva företag förbättrades. Regeringens politik går däremot i motsatt riktning med höjda kostnader på arbete och ökat regelkrångel. Under kommande år förväntas arbetskraftsdeltagandet minska i Sverige. Detta sker samtidigt som arbetskraftsbristen är påtaglig. Sammantaget riskerar det svenska företagsklimatet att försämrats och därmed förutsättningarna för fler jobb och högre löner på sikt. För att stimulera tillväxten krävs att villkoren för att starta, driva och utveckla företag kontinuerligt förbättras.

Sveriges välstånd vilar ytterst på att människor anstränger sig, driver företag och tar risker. Drivkrafterna för utbildning och entreprenörskap måste därför hela tiden värnas. Den statliga inkomstskatten bör omfatta färre än i dag och företagsskatterna bör värna drivkrafterna för entreprenörskap. Högre marginalsatser och högre skatter på fåmansbolag bör motverkas.

För att företag ska kunna växa måste tillgången till kompetens och kapital vara god. Svenska företag vittnar om problem med rekrytering och tillgång till kapital i tidiga faser.

För att förbättra tillgången på kompetens krävs en bättre fungerande bostadsmarknad. Alliansen har enats om att genomföra ett genomgripande regelförenklingsarbete. Byggvänliga bullerregler bör införas och tekniska egenskapskrav och utformningskrav förändras så att trösklarna för byggande sänks. För det andra krävs skarpa reformer för att frigöra mer attraktiv mark att bygga på. Alliansen vill reformera systemen för riksintressen, naturreservat och strandskydd så att bostadsbyggande prioriteras högre. För det tredje krävs att överklagandeprocessen kortas. Till exempel bör länsstyrelsen tas bort som första instans för överklaganden, och sakägarkretsen – vilka som över huvud taget har rätt att överklaga – måste begränsas. För det fjärde måste resurserna inom bostadspolitikerna användas effektivt. Därför bör de av regeringen införda byggsubventionerna avskaffas. För det femte måste rörligheten på bostadsmarknaden tydligt öka. Alliansen har gemensamt drivit att taket för uppskov av reavinstantaxten ska slopas permanent för att minska dagens inlåsnings effekter. Det

måste också bli enklare att hyra ut sin bostad i andra hand och dagens hyresreglering måste ses över, framför allt i nyproduktion.

För snabbväxande globala bolag krävs också bättre villkor för internationella rekryteringar. Därför vill vi se bättre regler för personaloptioner i tillväxtföretag. Alliansen har dessutom enats om att se över systemet för arbetskraftsinvandring för att förenkla och snabba på internationella rekryteringar.

Också tillgången på kapital är en nyckelfråga för att främja entreprenörskap. För att effektivisera det offentliga riskkapitalet bör fond-i-fond-lösningar användas brett, där statligt riskkapital samverkar med privata fonder för att nå mindre och växande företag. De statliga fondernas inriktning bör också främst inriktas på tidiga utvecklingsfaser för att undvika undanträngning av privat kapital. Det är också viktigt att riskkapital finns tillgängligt i hela landet. Därtill stänger dagens regelverk för aktiebolag ute många potentiella företagare. Reglerna bör anpassas till det behov av aktiekapital som faktiskt föreligger, och som i exempelvis många tjänsteföretag kan vara relativt begränsat. Därför bör kravet på aktiekapital sänkas från 50 000 till 25 000 kronor.

Att marknader under ordnade former och med tydliga spelregler öppnas upp för innovation och entreprenörskap främjar produktivitetens utvecklingen och tillväxten. Alliansen vill se över och förenkla regelverken för att främja delningsekonomin. Vi vill också vidareutveckla möjligheterna för dagens framgångsrika privata aktörer att arbeta med matchning på arbetsmarknaden.

f. En hållbar utveckling för framtiden

För Alliansen är det en självklarhet att Sverige måste vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle, och lika självklart att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande utan att både miljö och tillväxt kan gå hand i hand. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik tillåts växa fram. På så sätt ger våra åtgärder största möjliga resultat för miljön. Inte minst krävs att den svenska fordonsflottan blir mer hållbar och att utsläppen från transportsektorn minskar. Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Nya styrmedel för att minska användningen av gifter i vår vardag krävs också. Därtill måste Sverige arbeta oförtröttligt på den internationella arenan för att bidra till att de globala utsläppsreduktioner som behövs uppnås.

Under sin tid vid makten har regeringen inte förmått ta ledningen för minskade utsläpp och en giftfri vardag. Tvärtom har många beslut om styrmedel förskjutits och i stället har nya skatter aviserats på förnybar energi. Dessutom döms politiken ut som ineffektiv av regeringens egna expertmyndigheter som Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet. Det finns tecken på att de senaste årens nedgång i klimatutsläpp nu bromsas och att andelen miljöbilar minskar. Nya initiativ krävs både i Sverige och på EU-nivå för att den ekonomiska politiken och miljöomställningen ska understödja varandra.

Just eftersom det är så akut att möta klimatförändringarna är det viktigt att våra insatser gör största möjliga skillnad. Sverige behöver kraftfulla och effektiva styrmedel för att minska klimathotet och kunna agera föredöme för världen, samtidigt som vi i EU och UNFCCC verkar för att effektiva insatser för klimatet också bör göras i vår omvärld. Varje satsad klimatkrona ska göra största möjliga nytta. Genom att förorenaren betalar kan skatten i gengäld sänkas på jobb och företagande.

g. Stärk tryggheten

Tryggheten är den grund som samhället vilar på och först och främst en förutsättning för människors frihet och välmående. Men det är också grunden för vår ekonomi och vårt välstånd. Utan säkerhet och trygghet rivs förtroendet människor emellan ned. Utan tillit, en stark äganderätt och starka institutioner hotas själva fundamenten för vår välståndsutveckling.

Vi ser hur otryggheten ökar i delar av Sverige. Stenkastning mot polis och räddningspersonal, bilbränder och våldsbrott och framväxten av parallella samhällen i några av våra mest brottsutsatta förorter är exempel på att utvecklingen går åt fel håll. Världen är samtidigt mer osäker och orolig än på länge och därmed också alltmer oförutsägbar. Rysslands aggression mot Ukraina visar inga tecken på att avta, och spänningen i vårt närområde är fortsatt hög med ett alltmer auktoritärt och aggressivt Ryssland. I Mellanöstern och Nordafrika ökar radikaliserings och den har kommit att följas av terror. Säkerhetsläget är i dag mer problematiskt än på mycket länge.

När tryggheten utmanas både på hemmaplan och i omvärlden krävs åtgärder. Alla invånare – oavsett var man bor – ska känna trygghet i att rättsväsendet och Försvarsmakten står starka.

När otrygghet breder ut sig måste samhällets svar vara tydligt – det kommer inte att accepteras. Alliansen har krävt en snabb ökning av antalet poliser och skärpta straff för grova brott. Samtidigt måste samhällets förebyggande insatser utvecklas. För att garantera Sveriges försvarsförmåga mot yttre hot måste Försvarsmaktens resurser öka.

h. En trygg och tillgänglig välfärd

Alliansen står för en trygg och tillgänglig välfärd. Välfärdslandet Sverige byggdes på idén om att alla ska ha likvärdiga möjligheter till ett gott liv. En tillgänglig välfärd av bra kvalitet är en viktig grundpelare för den sammanhållning vi har i Sverige. Men med stora grupper som står långt från arbetsmarknaden riskerar Sverige att glida isär. Alla barn och vuxna måste få samma chans att lyckas. Därför måste välfärdens kärna – skola, vård och omsorg – värnas och utvecklas.

Alliansregeringens ekonomiska politik och välfärdspolitik resulterade i att resurserna till skola, sjukvård och omsorg ökade med mer än 100 miljarder i fasta priser. Resurserna ökade per invånare, per elev och per slutenvårdspatient. Också antalet läkare, barnmorskor och sjuksköterskor per invånare ökade. Men välfärden kan stärkas och utvecklas ytterligare. Välfärdspolitiken måste bl.a. förbättra resultaten i skolan, minska ojämlikheten som fortfarande finns i vården och svara upp mot behoven hos en åldrande befolkning.

Utbildningen i Sverige ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig för alla – för elevernas skull men också för jobben, välfärden och sammanhållningen i samhället. Föräldrarna ska veta att barnen när de kommer hem från skolan har lärt sig något nytt i en trygg miljö. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och ges det stöd och den stimulans som var och en behöver för att nå kunskapsmålen och växa utifrån sina egna förutsättningar. Skolan ska också ge bildning och lära för livet – inte bara arbetslivet – oavsett bakgrund eller var du går i skolan.

Många nyanlända barn som flytt från krig och förtryck har i år haft sin allra första skoldag runt om i Sverige. Deras väg in i det svenska samhället kommer i stor utsträckning att gå genom skolan. Den svenska skolan står inför stora utmaningar när

antalet nyanlända elever ökar snabbt samtidigt som skolresultaten fortsatt sjunker. Under åren framöver kommer det att krävas särskilda ansträngningar för att alla barn i Sverige, oavsett bakgrund, ska få en bra start i livet och en rivstart i vårt skolsystem.

Alliansens utgångspunkt är en sjukvård präglad av kvalitet och tillgänglighet för alla. Svensk vård och omsorg uppvisar i ett internationellt perspektiv goda resultat. Men i takt med att vi lever längre och kan behandla allt fler sjukdomar förändras kraven på hälso- och sjukvården. Alliansregeringen satsade mer resurser än vad som någonsin tidigare satsats på vården. Köerna har kortats och vi har sett en kraftig ökning av antalet vårdcentraler och generösare öppettider. Kvaliteten i sjukvården har stärkts över tid och patienterna är mer nöjda med vården. Samtidigt finns fortfarande brister. Långa väntetider och otillräcklig tillgänglighet är fortfarande ett problem i delar av vården. Fördelningen av resurser mellan de med större och mindre behov fungerar inte optimalt. Brist på kompetens i vissa vårdyrken, t.ex. sjuksköterskor, är vanligt. Vården är fortfarande inte jämlik – såväl gällande kvalitet och kontinuitet som väntetider. Alliansen kommer att fortsätta att utveckla vården med patientens behov i fokus. Kvalitet, tillgänglighet och valfrihet ska prägla den svenska sjukvården, och alla patienter ska känna sig väl omhändertagna på vårdcentraler och sjukhus i hela Sverige.

Att åldras innebär ofta ett ökat behov av hjälp i vardagen. Hur hjälpen utformas påverkar i hög grad livskvaliteten. Alliansens utgångspunkt är att varje människa är unik med egna önskemål och intressen. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder. Äldreomsorgen ska präglas av stor valfrihet, hög kvalitet och ett värdigt bemötande och finnas tillgänglig för alla som behöver den.

En mångfald av aktörer är en förutsättning för valfrihet. Alliansens välfärdspolitik sätter eleven, patienten och brukaren i centrum. Rätten att själv få välja var och hur man tar del av vård, skola och omsorg är en viktig del i att kunna utforma sitt eget liv och sin egen tillvaro. Välfärden finns till för medborgarna och medborgarna har rätt att påverka dess utformning. Därför måste möjligheten att välja, och välja bort, värnas.

Mångfalden av aktörer inom välfärden bidrar också till att utveckla nya idéer och hitta nya, smartare och effektivare arbetssätt, till gagn för alla som använder välfärden. Den svenska lösningen, med en offentligt finansierad välfärd som alla medborgare har rätt till, och där många olika typer av utförare tillåts bidra, är viktig att värna. Välfärdens verksamheter gynnas av att nya privata och ideella aktörer har möjlighet att etablera sig för att bidra till innovation och värdeskapande.

Vi har dock sett att den svenska välfärden inte alltid fördelas jämlikt och att kvaliteten i vissa fall brister hos både offentliga och fristående verksamheter. För att säkerställa en jämlik välfärd av hög kvalitet finns därför anledning att se över kraven på och regleringen av både offentlig och fristående välfärdsverksamhet. Riksdagen har därför beslutat att en utredning bör se över möjligheten att införa tillståndsplikt med ägar- och ledningsprövning, ett tydligare kravställande och bättre uppföljning avseende kvalitet, och skarpare sanktioner vid misskötsel inom välfärden. Att regeringen inte fokuserar på kvalitetsaspekterna utan i stället låter utreda begränsningar av vinstuttag i välfärdssektorn är en mycket olycklig utveckling. Det finns inga etablerade samband mellan organisationsform eller vinstuttag och kvaliteten i verksamheten. Utgångspunkten borde i stället vara hur vi på bästa sätt kan säkerställa både kvalitet, trygghet, effektivitet, innovation, valmöjligheter och öppenhet på ett sätt som gagnar elever, föräldrar, patienter, brukare och anhöriga i alla välfärdens verksamheter.

Alliansen vill införa ett nytt ramverk för kvalitet i välfärden. All kommunal och fristående välfärdsverksamhet ska kräva tillstånd och styras med tydliga kvalitetskrav

och sanktionsmöjligheter. Verksamheter som inte klarar kvalitetskraven ska snabbt vändas eller stängas ned.

Alliansens mål för skolan är att Sverige inom tio år bör ligga på topp tio i PISA-mätningarna. För att nå dit har Alliansen enats om att öka antalet timmar i skolbanken, införa fler karriärlärartjänster och tillföra mer resurser till utsatta skolor och svaga elever. Dessutom vill vi reformera lärarutbildningen med ökat fokus på kunskap och inläring.

Alliansen vill stärka sjukvården och korta vårdköerna. Incitament för landstingen att stärka vårdgarantin måste återinföras. Det är också viktigt att mer resurser går till de verksamheter som behöver det mest, t.ex. primärvården.

Alliansen vill att äldreomsorgen ska präglas av valfrihet, hög kvalitet och ett värdigt bemötande. Med tydligare kvalitetskrav och skarpare sanktioner vid misskötsel blir äldreomsorgen mer likvärdig över hela landet och kvaliteten i verksamheten säkras. Alla svenskar ska ha rätt till en värdig ålderdom med god livskvalitet.

i. Migrationen till Sverige kräver nya reformer

Under de senaste åren har Europas närområde präglats av flera svåra väpnade konflikter. I Syrien, Irak, Eritrea och Afghanistan har krig och förföljelse lett till att människor tvingats fly för att söka skydd inom det egna hemlandet, i närområdet eller på andra kontinenter. FN:s flyktingorgan uppskattar att uppemot 65 miljoner människor var på flykt i världen under 2015, den högsta siffran som någonsin uppmätts. Under samma år sökte 1,2 miljoner människor skydd i EU. Hela 160 000 personer sökte asyl i Sverige. Mellan 2010 och 2020 bedömer Ekonomistyrningsverket att knappt en halv miljon nyanlända kommer att etableras i Sverige.

Alliansen anser att Sverige ska bedriva en långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen värnar asylrätten, underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring. För att uppfylla ett sådant åtagande krävs genomgripande reformer som skapar hållbara förutsättningar för migration och integration på både kort och lång sikt.

På kort och medellång sikt måste regeringen först och främst säkerställa att mottagandet fungerar. Under hösten 2015 kom allianspartierna överens med regeringen om en rad åtgärder för att hantera migrationskrisen inom ramen för migrationsöverenskommelsen. Allianspartierna fick igenom avgörande förslag för att skapa ordning och reda i mottagandet, en bättre etablering och dämpa kostnadsökningarna. Bland annat innebär uppgörelsen att tillfälliga uppehållstillstånd blir huvudregel med rätt till familjeåterförening, tydligare försörjningskrav vid anhöriginvandring och ett stärkt återvändande. Vidare föreslås en stärkt kostnadskontroll i mottagandet och etableringen genom bl.a. tydligare krav för att erhålla försörjningsstöd. Samtidigt beslutades om viktiga alliansförslag för att stärka integrationen, som ett breddat RUT-avdrag och lärlingsanställningar för nyanlända, samt att utreda lagliga vägar för att söka asyl i EU.

På längre sikt måste den ekonomiska politiken ha beredskap för att på bästa sätt tillvarata de möjligheter som en betydande befolkningsökning innebär, och minimera de utmaningar som det stora mottagandet under de senaste åren kan medföra. Sverige har inte i tillräckligt hög utsträckning fått in utrikes födda och nyanlända på arbetsmarknaden. Först efter nio år har hälften av de som kommit till Sverige som flyktingar eller anhöriga till flyktingar någon form av jobb. Sysselsättningsgraden hos

utrikes födda uppgick 2015 till 60,1 procent, till skillnad från 68,8 procent hos inrikes födda. Att alltför många utrikes födda saknar jobb och i stället blir beroende av bidrag är först och främst destruktivt och negativt för varje enskild människa som hamnar i långvarigt utanförskap. Men med ett växande och utbrett utanförskap riskerar också kostnaderna för samhället att öka.

Alliansens politik syftar till att bygga ett samhälle som tar till vara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa och stå på egna ben och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Att ha ett arbete och en inkomst ger människor makt över sina liv, liksom en känsla av gemenskap och av att vara behövd. Det är grunden i Alliansens politik. Därför krävs också att den ekonomiska politiken utvecklas för att på bästa sätt hjälpa de människor som flytt till Sverige att komma in på arbetsmarknaden, få sitt första jobb och bli en del av Sverige.

Det första och främsta skälet för att se till att människor i utanförskap kommer i arbete är att ge människor frihet över sitt eget liv. Men att fler kommer i arbete är också mycket viktigt för svensk ekonomi som helhet. Den ekonomiska politiken ska genom hög sysselsättning, långsiktigt hållbara finanser och stabila makroekonomiska förhållanden skapa välbefinnande för alla som bor i Sverige. Huruvida invandring bidrar positivt eller negativt till dessa mål är i mycket stor grad avhängigt om de människor som kommer till Sverige kommer i arbete, precis på samma sätt som för befolkningen i övrigt. Om tillräckligt många kommer i arbete kan invandringen, som innebär en förnyring av Sveriges befolkning, vara en viktig del i att klara finansieringen och bemanningen av vård och omsorg för allt fler äldre. Dessutom kan utrikes födda bidra till att öka svensk handel. Forskningsstudier visar på positiva effekter av invandring på både export och import. Om för få tar steget in på arbetsmarknaden blir utvecklingen den motsatta – då belastas den offentliga ekonomin av ökade bidragsutbetalningar. För den enskilde blir konsekvenserna ännu större med risk för ett djupt utanförskap och grusade drömmar.

För Sverige är utmaningen betydande – historiskt har etablering och integration inte fungerat tillräckligt bra. Det har resulterat i att Sverige under en längre tid sett en utveckling mot ett nytt och djupt utanförskap hos svenskar som har låg utbildningsbakgrund eller som är utrikes födda. Inom ett par år bedöms nästan 80 procent av de inskrivna på Arbetsförmedlingen tillhöra särskilt utsatta grupper som t.ex. utomeuropeiskt födda och personer utan gymnasieutbildning. Arbetslösheten är fyra gånger högre för en person född utanför Europa som för en person född i Sverige. Detta mönster måste brytas.

Alliansens främsta uppdrag under åren 2006 till 2014 var att bryta det breda utanförskap som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet och gjorde det mer lönsamt att arbeta än att gå på bidrag. Som ett resultat av Alliansens reformer minskade utanförskapet med en fjärdedel.

I dag har utmaningen delvis skiftat. Hög arbetslöshet bland utomeuropeiskt födda och stora grupper nyanlända som behöver ett första jobb kommer att vara en av Sveriges största strukturella utmaningar under åren framöver. Under de kommande åren är det därför helt avgörande att politiken tar nästa steg och genomför nödvändiga reformer för att hantera det nya läget. En bättre integration och lägre trösklar in till arbetsmarknaden för att nyanlända ska komma i arbete är nödvändigt och kan bara ske genom strukturellt riktiga reformer. De utbudsreformer som Alliansen genomförde under sin regeringstid

ledde till att utrikes föddas arbetskraftsdeltagande ökade från 65 till 70 procent. Det är ett steg i rätt riktning, men mer kommer att krävas. En av Alliansens främsta uppgifter är att bryta det utanförskap som växt fram bland utrikes födda och unga som saknar gymnasieutbildning. Det kommer att kräva stabila offentliga finanser och genomgripande strukturella reformer av arbetsmarknaden, utbildningssystemet och bostadsmarknaden.

Sverige ska bedriva en långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen värnar asylrätten, underlättar rörlighet över gränser och inte ställer byråkratiska hinder för arbetskraftsinvandring. För att uppfylla ett sådant åtagande krävs genomgripande reformer som skapar hållbara förutsättningar för migration och integration på både kort och lång sikt. På kort sikt måste först och främst säkerställas att mottagandet fungerar och är kostnadseffektivt. På medellång sikt krävs genomgripande strukturella reformer av arbetsmarknaden, utbildningssystemet och bostadsmarknaden så att alla människor som ska etableras i Sverige har en möjlighet att få ett arbete, egenförsörjning och frihet över sitt eget liv.

6 Moderaternas inriktning för finanspolitiken

a. Moderaternas jobbmål

Efter en historiskt djup och lång lågkonjunktur börjar världsekonomin få upp farten. Sverige klarade krisen bättre än nästan något annat land och kom ur krisen tidigare än de flesta andra länder. Tjugo år av ambitiösa strukturella reformer innebar att den svenska ekonomin var bättre rustad än tidigare. För många innebär den pågående högkonjunkturen god reallöneutveckling och låga räntor, mer pengar att röra sig med och ökad ekonomisk trygghet.

Men det går inte bra för alla i Sverige. Allt större grupper ställs utanför välståndsutvecklingen. En högkonjunktur är normalt ett tillfälle då möjligheterna för de med små jobbchanser ökar och fler kan ta det första steget in på arbetsmarknaden. I stället står nu de svagare grupperna längre bort från arbetsmarknaden än tidigare. Globaliseringen har gett konkurrenskraftiga svenska företag och människor oanade möjligheter att växa och utvecklas. Samtidigt har många tidigare blomstrande orter främst sett globaliseringens baksidor med nedläggningar och svag framtidstro.

Att skillnader uppstår när människor har frihet att göra olika val och utforma sina liv är oundvikligt. Vad vi däremot aldrig kan acceptera är en politik som leder till att människors möjligheter blir ojämnt fördelade. Bidragsberoende och arbetslöshet riskerar att gå i arv i Sverige i dag. När den gemensamma välfärden är som bäst skapar den möjligheter för alla att försörja sig själva och sina familjer, samtidigt som det finns ett skyddsnät och tydliga spelregler. En skola som ger alla elever kunskaper och möjligheter att utvecklas bidrar till klassresor och ett samhälle för alla. Men om det gemensamma i stället byggs på bidragssystem med alltför svaga incitament till arbete och långtgående regleringar av människors egna val riskerar i stället möjligheterna att beskäras och minska för de som behöver välfärden allra mest. Ett samhälle där människor känner sig exkluderade och där de saknar möjligheter att påverka sin livssituation är inte ett anständigt samhälle och kan få stora sociala konsekvenser.

Känslan av exkludering och maktlöshet förstärks om föräldrar upplever att skolan inte ger barnen rätt förutsättningar för att lyckas.

När välfärdsstaten inte skapar möjligheter utan hinder försvagas förtroendet både för staten och för samhället i stort. Det gäller inte minst den växande osäkerheten om kvaliteten och tryggheten i statens kärnuppgifter. För många är otryggheten alltför närvarande och rättsväsendets olika delar alltför frånvarande. Samhället markerar inte tillräckligt hårt mot de som bryter mot lagar och regler och står inte tillräckligt tydligt upp för de som följer dem.

En förutsättning för att Sverige ska fortsätta att vara ett av världens bästa länder att leva i är hög tillväxt som i sin tur leder till fler jobb och en bättre reallöneutveckling. Tillväxten drivs av det privata näringslivet, men staten kan bidra genom att skapa förutsättningar för tillväxt och jobbskapande och, kanske viktigast av allt, att inte hämma utvecklingen med alltför omfattande regleringar och snedvridande skatter. En utbildning i världsklass, ett effektivt rättssystem, starkt skydd för äganderätten, goda möjligheter för innovation och entreprenörskap och en välfungerande arbetsmarknad är alla viktiga beståndsdelar i en politik för högre tillväxt och fler jobb.

Moderaternas politik för jobb och sysselsättning styrs utifrån två mål som Sverige behöver uppfylla till 2025: vår politik ska leda till att vi halverar jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda, och vi ska skapa förutsättningar så att 500 000 nya jobb växer fram.

Halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda

Den största skillnaden på arbetsmarknaden finns i dag mellan inrikes födda och utrikes födda. Det är Sveriges farligaste klyfta. Jobbklyftan motsvarar fler än 100 000 människor, och om ingenting görs riskerar den att växa kraftigt. När tillträdet till arbetsmarknaden blir alltmer ojämnt riskerar det i sin tur att leda till sociala spänningar och att samhället på sikt glider isär.

Under perioden från andra världskrigets slut fram till 1970-talet utgjordes invandringen till Sverige framför allt av arbetskraftsinvandring, och sysselsättningsgraden var högre bland utrikes födda än bland inrikes födda. Från mitten av 1970-talet förändrades dock detta och sedan dess har sysselsättningsgraden varit lägre bland utrikes födda än bland inrikes födda. I takt med att de utrikes födda blivit en allt större del av svensk arbetsmarknad har också betydelsen av denna jobbklyfta vuxit.

Sedan finanskrisen har tudelningen på arbetsmarknaden blivit allt större, fler och fler står allt längre ifrån ett jobb. Personer födda i andra länder utgör en femtedel av arbetskraften men hälften av de arbetslösa och en majoritet av de med försörjningsstöd. I grunden beror detta på en integration som varken förmått ge tillräckliga möjligheter eller ställt tillräckligt tydliga krav. Ett centralt problem är att många saknar den utbildning som behövs för de jobb som finns i dag – hälften av de nyanlända har endast grundskoleutbildning eller mindre.

Samtidigt är arbetsmarknadsläget just nu mycket gott för de som har den utbildning som efterfrågas och är födda här. Jobbklyftan riskerar att skapa en situation där livschanserna styrs av var dina föräldrar kommer ifrån, inte av dina förmågor och hur mycket du anstränger dig. För att värna ett samhälle som håller ihop måste därför jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda bort. Som ett första steg vill Moderaterna halvera den till 2025.

En halvering till 2025 är ett mycket ambitiöst mål och kommer att kräva omfattande reformer på en rad områden. Våra reformer handlar om kraftigt sänkt skatt på arbetsinkomster, särskilt för de med låga inkomster, men också en tydlig arbetslinje i bidragssystemen. Det gäller exempelvis ersättningarna vid arbetslöshet där Moderaterna vill skärpa villkoren, men också sjukförsäkringen och försörjningsstödet där bidragstaket som vi vill införa syftar till att det alltid ska löna sig att börja arbeta. För de barn som kommer hit är det av yttersta vikt att skolan förmår ge dem bästa möjliga förutsättningar att lyckas. Därför vill vi exempelvis införa nolltolerans mot dåliga skolor och bättre förutsättningar för nyanlända. Mer behöver dock göras, och Moderaterna kommer under det ett och ett halvt år som återstår till valet fortsätta presentera reformer för ökad sysselsättning.

Det kommer också att behövas mer riktade åtgärder och att vi breddar analysen av varför utrikes födda lyckas sämre på svensk arbetsmarknad. Särskilt anmärkningsvärd är utrikes födda kvinnors lägre sysselsättningsgrad – gapet mellan inrikes och utrikes födda kvinnor är nästan dubbelt så stort som mellan män. Här behöver vi se över betydelsen av föräldraförsäkringens utformning, tillgången till förskola, försörjningsstödens utformning och även normer och attityder.

500 000 nya jobb genom tillväxt och företagande

Behovet av att ha ett arbete är lika stort oavsett var man kommer ifrån. Fler jobb är också det enda sättet att klara de stora utmaningar som Sverige står inför de kommande åren: en åldrande befolkning, ökade krav på välfärdstjänster och en ökad internationell konkurrens. Allt detta hotar att leda till ökande utgifter, vilket kräver att fler kommer i arbete och försörjer sig själva och sina familjer.

Att sysselsättningen stiger i en högkonjunktur med minusränta och expansiv finanspolitik är ingen garant för att jobben kommer att fortsätta att växa när konjunkturen vänder neråt och räntorna uppåt. Det finns ingen naturlag som säger att jobb ska försvinna från Sverige. Men det finns heller ingen naturlag som säger att jobben ska växa fram här. Ska detta ske behövs reformer. För att vägleda reformpolitiken har Moderaterna därför satt upp ett mål om 500 000 nya jobb till 2025.

Ska jobben bli fler krävs bättre förutsättningar för företag att starta, växa och bli lönsamma. Endast så kan jobbtillväxten på lång sikt säkras. Reformmässigt utgör den senaste mandatperioden tre förlorade år där regeringen på punkt efter punkt försvårat för företagen och företagarna att verka. Det spelar ingen roll hur många industrikansler, samverkansprojekt eller nyindustrialiseringsstrategier som lanseras om fundamenten för det svenska företagsklimatet konsekvent försämras. Om målet om 500 000 nya jobb till 2025 ska vara möjligt att nå krävs att den nuvarande regeringens inriktning vänds till en politik som på allvar prioriterar att stärka jobb- och tillväxtförutsättningarna i Sverige. För detta krävs reformer på en rad områden. Det handlar om att stärka villkoren för ägande och investeringar. Inte minst behöver det bli mer attraktivt att förlägga både verksamhet och huvudkontor i Sverige. Möjligheterna att lyckas, och att komma igen när man misslyckats, med entreprenörskap behöver förbättras. Sänkta inkomstskatter är avgörande för att uppmuntra till utbildning och ansträngning och för att växande företag ska kunna hitta rätt kompetens i Sverige. Likaså för ett gott utbildningsväsende från förskola till högskola, med tydligare kunskapsfokus i alla led. Bland annat vill vi ha en timmes mer undervisning per dag för att svenska elever ska kunna tillgodogöra sig mer kunskaper.

b. Moderaternas prioriterade reformer

I denna motion presenterar Moderaterna ett fullt finansierat reformpaket på 37 miljarder kronor för jobb och trygghet. Detta paket, tillsammans med tidigare aviserade reformer, lägger grunden för en ambitiös reformagenda för att stärka Sverige de kommande åren.

1. Halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda och 500 000 fler jobb 2025

I Moderaternas vårmotion tas två viktiga steg mot att kunna nå jobbmålen. För det första ska det bli mer lönsamt att arbeta genom en bred skattelättnad för alla som arbetar. För det andra ska arbetslinjen stärkas genom en bred bidragsreform i fyra delar.

Sänkt skatt för alla som jobbar, med särskild förstärkning för låga inkomster. Om fler ska jobba behöver det löna sig bättre att gå från bidrag till arbete. Det är särskilt viktigt i ett välfärdsland som Sverige, där bidragen till dem som inte jobbar är förhållandevis generösa. Det är därför ett problem att det fortfarande lönar sig sämre för låginkomsttagare i Sverige att arbeta än i andra länder. Moderaterna vill sänka skatten på arbete med 22 miljarder kronor 2018. Det vore den största skattesänkningen sedan jobbskatteavdraget infördes 2006. Skattesänkningen är inriktad mot låga inkomster – skatten på deltidsarbete sänks med upp till 10 procent. Normalinkomsttagare som busschaufförer, förskollärare och poliser får behålla nära 500 kronor mer varje månad, och lokalvårdare nära 400 kronor mer. På så sätt säkerställer vi att det alltid lönar sig att jobba, och att gå från deltid till heltid.

Skattelättnader för dem som arbetar, särskilt riktat mot dem som har låga inkomster, är en internationellt sett vanlig och väl utvärderad reform för att bidra till ökad sysselsättning. Liknande skattelättnader finns exempelvis i Danmark, Finland, Frankrike, Storbritannien, Kanada, Nederländerna och USA enligt OECD.

Skattesänkningen leder både till att människor kan lämna utanförskap och komma i arbete och till att det blir mer lönsamt att arbeta mer. Sammantaget beräknas skattelättnaden enligt gängse modeller ge motsvarande 14 000 nya jobb på sikt. Därmed tas viktiga steg mot målet om 500 000 nya jobb till 2025. Med inriktningen mot låga inkomster kan effekten förväntas vara större för framför allt de utrikes födda som står långt från arbetsmarknaden. Därmed bidrar skattesänkningen också till att nå målet om att halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda.

Bidragsreform för stärkt arbetslinje i fyra delar. De svenska bidragssystemen ska alltid hjälpa den som behöver stöd, men ska samtidigt uppmuntra till arbete. Arbetslinjen i bidragssystemen behöver stärkas. Det gör vi genom en ny bidragsreform som består av fyra huvudsakliga delar.

Korta a-kassa och aktivitetsstöd. Många personer kan i dag vara arbetslösa under mycket lång tid med bibehållen ersättningsnivå, och ofta utan någon större avtrappning. För att värna a-kassans roll som omställningsförsäkring vill vi korta a-kassan från 13,5 till 12 månader och begränsa aktivitetsstödet så att det upphör vid en arbetslöshet som är längre än tre år. Därmed begränsas tiden under vilken en arbetslös person kan få en inkomstbestämd ersättning, och a-kassan återgår till att vara en omställningsförsäkring.

Öka aktivitetskraven i försörjningsstödet. Fler arbetslösa får i dag försörjningsstöd, och det har för många blivit en långvarig försörjning. Därmed behöver en tydlig arbetslinje också finnas i försörjningsstödet. Socialtjänstlagen bör skärpas så att alla kommuner ska ställa krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får försörjningsstöd. Det ska vara ett krav att söka jobb i hela landet. Alla kommuner ska

också göra regelbundna hembesök. Sanktionerna ska skärpas för de som inte deltar i de aktiviteter som krävs. Inga kommuner ska betala ut försörjningsstöd till personer som fått avslag på sin asylansökan eller till EU-medborgare som befinner sig här tillfälligt utan att arbeta eller studera. Krav på att som nyanländ delta i etableringsinsatser bör även vara en förutsättning för att erhålla permanent uppehållstillstånd om man står utanför arbetsmarknaden. En utbildningsplikt för nyanlända vuxna som inte har grundskolekompetens bör införas.

Inför ett bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen. När bidrag staplas på varandra kan den samlade bidragsinkomsten bli så hög att steget in på arbetsmarknaden försenas eller helt uteblir. I dag kan t.ex. de samlade bidragen för en familj med tre barn uppgå till 27 700 kronor efter skatt.¹⁴ Moderaterna vill därför införa ett bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen. Utgångspunkten ska vara att ett hushåll utan skattepliktig inkomst maximalt ska kunna erhålla 75 procent av lägstalön och bostadsbidrag i samlade bidrag, exklusive barnbidrag och underhållsstöd. Vi vill säkerställa principen att ingen som kan jobba ska tjäna mer på bidrag än på arbete.

Kvalificering till bidrag ska ske genom arbete, eller genom permanent och laglig bosättning i Sverige. I ett läge där stora grupper nyanlända ska etablera sig på svensk arbetsmarknad är behovet av en tydlig arbetslinje i bidragssystemen större än tidigare. Att omedelbart och automatiskt få tillgång till hela det svenska socialförsäkringssystemet riskerar dels att minska drivkrafterna att arbeta, dels att legitimiteten i bidragssystemen ifrågasätts. Moderaterna vill därför att människor som kommer till Sverige får en grundläggande generell trygghet och välfärd, men att full tillgång till svenska bidrag och ersättningar endast bör fås genom eget arbete, genom att vara svensk medborgare och bosatt i Sverige eller genom permanent bosättning i Sverige.

2. Trygghet att lita på

Människor måste kunna lita på grundläggande samhällsfunktioner. Det yttre skyddet, i form av försvar och terrorbekämpning, liksom det inre skyddet, i form av polis och rättsväsende men också det grundläggande sociala skydds nätet, måste fungera, för alla. En alltmer utbredd otrygghet behöver mötas med kraftfulla svar – annars kommer vi att se hur tilltron till både medmänniskor och samhällets institutioner gradvis försvagas. I dag är tryggheten ojämnt fördelad. I 53 utanförskapsområden är droghandel och organiserad brottslighet en del av vardagen. Samtidigt ser vi hur tryggheten också hotas brett. Dels av terrorism som nu också drabbat Sverige. Dels av yttre hot, när ett alltmer auktoritärt och aggressivt Ryssland präglar vårt närområde.

Stärk polisen och insatserna mot terrorism. För att säkra tryggheten och möta hoten från kriminalitet och terror behöver Sverige ha fler poliser som får bättre betalt. Sverige behöver minst 25 000 poliser samtidigt som ytterligare civilanställda bör anställas i polismyndigheten. Resurser tillförs också för att kunna höja polisernas löner med motsvarande 2 000 kronor i månaden. Säkerhetspolisen bör ges nödvändiga verktyg för att motverka terrorism, och resurserna bör öka till polisens nationella insatsstyrka, FRA och den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten.

Stärk försvaret och inled arbetet för att gå med i Nato. Moderaterna vill satsa ytterligare 8,5 miljarder kronor på försvaret över fyra år, under pågående

¹⁴ Riksdagens utredningstjänst, dnr 2016:940.

inriktningsperiod. Dessutom bör det psykologiska och civila försvaret stärkas. Moderaterna vill också att Sverige går med i Nato.

3. Sänk skatten för pensionärer

I Sverige ska det både löna sig att arbeta och att ha arbetat. När ekonomin stärks ska pensionärer få ta del av det. Moderaterna har redan medverkat till sänkt skatt för pensionärer vid fem tillfällen sedan 2006. 2018 vill vi att skatten sänks ytterligare för att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för pensionärer med lägre inkomster. Skatten sänks med upp till 2 500 kronor per år för 1,45 miljoner pensionärer med inkomster upp till 360 000 kronor.

Figur 15 Tabell över föreslagna reformer och finansiering

Moderaternas satsningar	2018	2019	2020
Arbete och ansträngning ska alltid löna sig	19,46	18,89	18,96
Det ska löna sig att arbeta	15,45	14,69	14,59
Sänkt skatt för de som jobbar med förstärkning för låga inkomster	22,00	22,00	22,00
Jobbstimulans i bidragssystemen	0,23	0,23	0,23
Stärkta drivkrafter till arbete i arbetslöshetsförsäkringen	-5,60	-5,70	-5,60
Kvalificering in i bidragssystemen	-1,18	-1,84	-2,04
Sänk trösklarna till arbetsmarknaden	3,05	3,10	3,44
Sänkta anställningskostnader med förstärkta nystartsjobb	1,09	1,44	1,88
Tredubblat tak i RUT-avdraget	0,13	0,13	0,13
Ny yrkesutbildning	0,50	0,50	0,50
Treårig etableringsplan m.m.	1,33	1,03	0,93
Stärkt arbetslinje i övriga bidragssystem	-0,89	-0,75	-0,93
En ny sjukskrivningsprocess	0,80	1,00	1,00
Stärkta drivkrafter till arbete i sjukförsäkringen	-1,69	-1,75	-1,93
Bättre omställning och längre arbetsliv	1,86	1,86	1,86
Sänkta anställningskostnader för äldre	1,50	1,50	1,50
Dubblerat jobbskatteavdrag efter 64 år	0,20	0,20	0,20
Bättre villkor för utbildning och omställning mitt i livet	0,16	0,16	0,16
Trygghet att lita på	4,13	5,51	5,97
En starkare och effektivare polis	1,71	2,11	2,68
Minst 25 000 poliser och ytterligare civilanställda m.m.	1,36	1,78	2,18
Lönesatsning och utrustningslyft polisen	0,35	0,33	0,50
Insatser mot terrorism och omvärldshot	2,23	3,23	3,23
Ökade resurser till FRA, Must och nationella insatsstyrkan	0,13	0,13	0,13
Åtgärder för att förebygga extremism	0,05	0,05	0,05
Ökade resurser till Försvarmakten	2,05	3,05	3,05
Stärkt återvändande	0,20	0,18	0,06
Förvarsplatser och återetableringsstöd	0,20	0,18	0,06
En trygg gemensam välfärd	2,18	2,18	2,18
Sänkt skatt för pensionärer	2,18	2,18	2,18
Summa reformer	34,24	35,87	36,67
Summa besparingar t.f.a. reformer	-8,47	-9,29	-9,57
Total reformer + besparingar t.f.a. reformer	25,77	26,58	27,10

Finansiering och budgetförstärkningar	2018	2019	2020
<i>Nej till regeringens utgiftsökningar</i>	16,35	16,49	16,98
Nej till byggsubventioner m.m.	6,58	5,90	5,90
Nej till regeringens arbetsmarknadspolitik	3,61	4,86	5,45
Nej till höjda bidrag	2,62	2,61	2,61
Nej till kommunala klimatprojekt	0,79	0,85	0,90
Nej till ökade myndighetsanslag	0,66	0,60	0,59
Omprioritering integration, jobb och näringspolitik	2,09	1,68	1,53
<i>Moderaternas inkomstökningar</i>	3,50	3,50	3,50
Höjd moms från 12 % till 13 %	2,80	2,80	2,80
Skatte- och tulltillägg samt höjd referensränta	0,70	0,70	0,70
<i>Moderaternas utgiftsminskningar</i>	5,94	6,67	7,64
Effektivisering arbetsmarknadspolitiska åtgärder	1,10	1,10	1,10
Besparingar flyktingmottagande	1,03	0,86	0,80
Bistånd enligt ENS 1994	1,45	1,52	1,59
Mer effektiva myndigheter	0,83	1,58	2,51
Nedsatt rikthyr för myndigheter i Stockholms innerstad	0,13	0,21	0,24
Omprioritering sjukskrivningsprocess m.m.	1,40	1,40	1,40
Summa finansiering och budgetförstärkningar	25,79	26,66	28,11
Netto satsningar och budgetförstärkningar	0,02	0,07	1,01

c. Plan för ett starkare Sverige

Moderaternas plan för ett starkare Sverige samlar inriktningen på de konkreta reformer som Moderaterna bedömer kommer att krävas för att dels uppnå de uppsatta jobbmålen, dels möta de utmaningar för välfärden och tryggheten som Sverige står inför.

Reformerna i Moderaternas plan grundar sig i idén att alla, oavsett vem du är eller var du kommer ifrån, ska kunna växa och komma till sin rätt. Men också i den grundläggande värderingen att alla som kan ska delta och bidra efter bästa förmåga.

1. Ansvar för ekonomin med minskade bidragskostnader

Vår plan för ett starkare Sverige börjar med en stark ekonomi. En stark offentlig ekonomi är grundläggande för att skapa tillväxt och välstånd. Det gör att människor och företag vågar konsumera och investera i Sverige och att staten kan låna upp medel till goda villkor. Det skapar i sin tur förutsättningar för att fler jobb ska växa fram.

En stark ekonomi ställer krav. På oss, på varandra och på att man prioriterar. Den lovar inte allt till alla. Om man väljer att låna till nya utgifter i stället för att prioritera starka statsfinanser går det snabbt utför. När nästa kris slår till är vägen till höga skuldnivåer kort och resan kan gå fort. Vägen tillbaka efter en kris är lång och smärtsam. Moderaternas plan för ett starkare Sverige grundas i att Sverige alltid ska ha god ordning i de offentliga finanserna. Moderaterna föreslår därför följande:

Respektera överskottsmålet. Tack vare bl.a. det finanspolitiska ramverket hade Sverige överskott i de offentliga finanserna när vi gick in i finanskrisen, och kunde bedriva en aktiv finanspolitik för att upprätthålla efterfrågan och sysselsättningen under krisåren. Svensk ekonomi behöver nu föras tillbaka till överskott. Moderaterna avser att finansiera nya reformer för budgetåret 2018 krona för krona och när därmed det nya överskottsmålet redan nästa år.

Minska bidragskostnaderna. De offentliga finanserna pressas av ett växande utgiftstryck. Utgifterna för migration och etablering kommer att ha femdubblats mellan 2010 och 2017 medan utgifterna i sjukförsäkringssystemet nästan kommer att ha fördubblats under samma tid. Stora oplanerade utgiftsökningar i bidrags- och transfereringssystemen måste hejdas.

Bekämpa bidrags- och skattefusk. Skattepengar ska användas effektivt och rätt. I vår plan för ett starkare Sverige agerar vi mot den som smiter från skatt eller fuskar med bidrag. Där ingår också att resurserna till välfärden ska användas effektivt och att hög kvalitet ska levereras, oavsett vem som driver verksamheten.

2. Arbete och ansträngning ska alltid löna sig

Motsvarande närmare en miljon människor befinner sig i utanförskap och bidragsberoende. Att bryta det nya och växande utanförskapet är avgörande för att Sverige ska fortsätta att vara ett starkt och sammanhållet land.

Utgångspunkten för Moderaternas finanspolitik är att alla som kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. Detta bygger på att alla som bor i Sverige gör vad som krävs för att komma i arbete eller försörja sig själva. Det svenska samhället håller ihop eftersom vi förväntar oss, och litar på, att människor gör rätt för sig. Det ställer också krav på att den ekonomiska politiken skapar förutsättningar för att det ska fungera. Genom att göra det mer lönsamt att arbeta, höja kraven på egna ansträngningar och öppna fler vägar in på arbetsmarknaden ser vi till att Sverige håller ihop och att det växande utanförskapet i utsatta grupper kan brytas. Moderaterna föreslår därför följande:

Det ska alltid löna sig att arbeta. Sverige har fortsatt höga skatter för dem med låga inkomster. Det håller tillbaka sysselsättningen och förvärrar jobbklyftan. Därför behöver skatterna bli lägre för de som arbetar och särskilt för de med låga inkomster. Moderaterna föreslår sänkt skatt för alla som jobbar, med särskild förstärkning för låga inkomster. För en lokalvårdare innebär det en genomsnittlig skattesänkning på nästan 400 kronor i månaden, för en bussförare nästan 500 kronor i månaden.

För personer med försörjningsstöd kan marginaleffekterna att gå från bidrag till arbete vara stora. För att egna ansträngningar för att få det första jobbet ska löna sig bättre bör den jobbstimulans som finns i försörjningsstödet utökas. För en ensamstående tvåbarnsförälder som får ett halvtidsjobb som vårdbiträde skulle detta kunna innebära ytterligare tusen kronor i ökad inkomst varje månad. En jobbstimulans bör också införas i asylsökandes dagersättning.

Bidragsreform i fyra delar. De svenska bidragssystemen ska alltid hjälpa den som behöver stöd, men ska samtidigt uppmuntra till arbete. När bidrag staplas på varandra kan den samlade bidragsinkomsten bli så hög att steget in på arbetsmarknaden försenas eller helt uteblir då det inte lönar sig att arbeta.

För att stärka arbetslinjen bör a-kassans roll som omställningsförsäkring stärkas och tiden för a-kassa kortas från 13,5 till 12 månader. Samtidigt bör en bortre tidsgräns införas i aktivitetsstödet, som ofta följer på a-kassa.

Moderaterna vill också införa ett bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen för att säkerställa principen att ingen som kan jobba ska tjäna mer på bidrag än på arbete. Dessutom vill Moderaterna öka kvalificeringen in i bidragssystemen. Full kvalificering till svenska bidrag ska ske genom arbete eller genom permanent och laglig bosättning i landet.

Aktivitetsskraven i dagens bidragssystem bör stärkas och omfatta fler. Socialtjänstlagen bör skärpas så att alla kommuner ska ställa krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får försörjningsstöd. Det ska vara ett krav att söka jobb i hela landet. Alla kommuner ska också göra regelbundna hembesök. Krav på att som nyanländ delta i etableringsinsatser bör även vara en förutsättning för att erhålla permanent uppehållstillstånd om man står utanför arbetsmarknaden. En utbildningsplikt för nyanlända vuxna som inte har grundskolekompetens bör införas.

Sänk trösklarna och förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Ett stort hinder för många som befinner sig i utanförskap är att deras kunskaper inte räcker till på arbetsmarknaden. Trösklarna måste sänkas så att alla i Sverige kan ta steget in på arbetsmarknaden eller komma tillbaka till arbete.

Att fler jobb växer fram för personer med begränsad utbildning är centralt för att bryta utanförskapet. Att regeringen sänkt taket i RUT-avdraget och nu begränsar nystartsjobben gör det svårare för de som har allra svårast att komma in på arbetsmarknaden. Moderaterna vill förstärka nystartsjobben och tredubbla taket i RUT-avdraget för att sänka trösklarna för dem som behöver det allra mest och öka antalet enkla jobb.

Fler vägar in på arbetsmarknaden behöver också skapas. Många arbetsgivare känner osäkerhet inför att anställa personer utan erfarenhet av den svenska arbetsmarknaden. För att öka möjligheten att lära sig jobbet på jobbet bör en ny tidsbegränsad anställningsform med utbildningsinslag, förstajobbetanställningen, införas. Även matchningsanställningar för långtidsarbetslösa krävs, som hjälper arbetssökande och arbetsgivare att matcha behov och kompetens till en låg risk och med ett väl utbyggt stöd.

Möjligheterna att rusta sig med ny kunskap måste också förbättras. Den totala tiden som nyanlända kan ingå i etableringsreformen bör utökas från två år till tre år. En ny yrkesutbildning bör införas med starkare koppling till anställning. Yrkesvux och lärlingsvux bör byggas ut enligt plan.

3. En trygg gemensam välfärd med nolltolerans mot dåliga skolor

En väl fungerande och tillgänglig välfärd är en grundläggande del i ett Sverige som håller ihop, där alla ges lika förutsättningar. Vi vill värna den svenska lösningen med en gemensamt finansierad välfärd som alla medborgare har rätt till, och där många olika typer av utförare tillåts bidra. Samtidigt behöver välfärden utvecklas. Sjunkande resultat i skolan, tillgänglighetsproblem i hälso- och sjukvården, kvalitetsbrister inom äldreomsorgen samt utmaningar för äldre att få ekonomin att gå ihop pekar på fortsatt reformbehov. Moderaterna föreslår följande:

Fler behöver lära sig mer i den svenska skolan. Vägen in i det svenska samhället börjar i skolan. Därför måste den ge tillräckliga kunskaper till alla elever. Kortare undervisningstid gör att svenska grundskoleelever i snitt går ett år mindre i skolan än elever i jämförbara länder. Moderaterna vill öka undervisningen med en timme per dag med start i lågstadiet, och vi vill att lärare ska få utrymme och möjlighet att vara just lärare. Moderaterna vill också att barn till föräldrar med långvarigt försörjningsstöd ska få särskilt stöd genom 30 timmars avgiftsfri förskola från ett års ålder.

Skolan ska ha fler och skickligare lärare. Kunskap bygger på hårt arbete och varje timme med en duktig lärare spelar roll. Duktiga lärare ska ha bra betalt, nationella prov ska rättas centralt och fler vägar måste skapas in i läraryrket. Undervisningstiden på

lärarutbildningen bör utökas från dagens knappa 8 timmar till uppemot 12 timmar per vecka och kvalitetskraven skärpas.

Nolltolerans mot dåliga skolor. Skolor med fallande kunskapsresultat bör få skraddarsydd åtgärds paket genom Skolinspektionen för att vända utvecklingen. Men om det ändå inte räcker för att lyfta resultaten vill vi möjliggöra för Skolverket att ta över dem – och, om det behövs, lägga ner dem.

Sänk skatten för pensionärer. För att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för pensionärer med lägre inkomster föreslår Moderaterna att det förhöjda grundavdraget för personer som fyllt 65 år förstärks. Förslaget innebär särskilt stor skattesänkning för personer med låga inkomster.

Minska köerna och stärk kvaliteten i sjukvården. Moderaterna vill återinföra den prestationsbundna vårdgarantin för att minska köerna i sjukvården. Samtidigt krävs satsningar på kompetensförsörjning och att primärvårdens uppdrag stärks.

4. Tillväxt i hela Sverige

För att skapa tillväxt, välstånd och jobb i hela Sverige krävs goda villkor för innovation, entreprenörskap och företagande. Jobb och tillväxt uppstår inte i ett vakuum. Det skapas när det går att anställa till rimliga villkor jämfört med konkurrenterna och skatterna inte är för höga. Det skapas när man kan bygga, bo, resa och transportera varor i hela landet.

Svensk konkurrenskraft har under lång tid varit i internationell toppklass. Sveriges relativa försprång minskar dock i takt med att andra länder utvecklas allt snabbare. Företagare listar tillgång på kompetens och regelkrångel som de största hindren för tillväxt. Andra bedömare pekar ut arbetsmarknaden och utbildningssystemet som problemområden. För att upprätta goda villkor för jobb och tillväxt behöver Sverige göra mer. I vår plan för ett starkare Sverige ingår att företag ska vilja flytta hit, inte härifrån. Moderaterna föreslår därför följande:

Nej till regeringens skattehöjningar. Moderaterna säger nej till regeringens skadliga skattehöjningar på jobb och företagande. De aviserade förslagen om ökad statlig inkomstskatt, en ny flygskatt, höjd skatt på småföretagare och höjd fordonsskatt uppgår till 8 miljarder kronor 2018, och 10 miljarder kronor vid full utbyggnad.

Förslag för fler bostäder och en rörligare bostadsmarknad. Bostadskrisen i Sverige är ett allvarligt problem som begränsar människors möjligheter att flytta till jobb och utbildning och företagets möjlighet att växa. För att öka rörligheten på bostadsmarknaden bör taket för uppskov på inbetalning av skatt vid bostadsförsäljningar slopas permanent och räntan på uppskovet sänkas. Moderaterna föreslår också kraftiga regelförenklingar för att få i gång byggandet och öka rörligheten i bostadsbeståndet.

Bättre villkor för entreprenörskap och företagande. Det ska vara enkelt att starta företag i Sverige. Kravet på aktiekapital bör halveras från 50 000 till 25 000 kronor och rätten till tjänstledighet för att starta företag bör förlängas till minst ett år. Moderaterna föreslår också riktade satsningar på företagsrådgivning till utrikes födda. Möjligheterna att anställa personal från andra länder bör förbättras genom att ett mål på 30 dagar införs för Migrationsverkets handläggningstider vid arbetskraftsinvandring. För att särskilt underlätta för små och växande företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill vi införa nya och mer generösa regler för personaloptioner i tillväxtföretag. Att vägarna fungerar för tunga transporter är avgörande för svensk exportindustri. Moderaterna vill möjliggöra tyngre och mer klimatsmarta transporter.

Hållbar tillväxt som värnar miljö och klimat. Vetenskap, tillväxt och innovation är grunden för att klara världens utmaningar på miljö- och klimatområdet. Moderaterna prioriterar effektiva klimatsatsningar och avser därför att stärka de internationella klimatinvesteringarna. Dessutom bör resurser gå till effektiva styrmedel som bidrar till teknikutveckling och förändrat beteende. Därför vill vi bl.a. stödja supermiljöbilspremierna och införa avdrag för klimatkompensation. Vi vill också fortsätta utbyggnaden av laddstolpar. Dessutom vill vi stärka forskningen inom lagring av koldioxid (CCS).

Goda villkor för landsbygden. Regeringen har aviserat kraftiga skattehöjningar på avstånd och resor. Detta slår särskilt hårt mot landsbygden, där bilen ofta är nödvändig för att ta sig till jobbet, skolan och fritidsaktiviteter. Alla de som är beroende av långa resor för jobb och försörjning ska inte missgynnas för att de bor utanför storstäderna eller långt ifrån en tågstation. Därför avser Moderaterna att säga nej till flygskatt, höjd fordonskatt och indexeringen av bensinskatten.

5. Trygghet att lita på

För många i Sverige är det alldeles för nära till otrygghet. Det finns i dag 53 områden i Sverige där tryggheten allvarligt brister. Befolkningsökningen och samhällsutvecklingen gör att flera viktiga samhällsfunktioner behöver förstärkas. Samtidigt finns ökande militära hot i vårt närområde som måste tas på allvar.

Moderaterna kommer aldrig att acceptera att samhället abdikerar från tryggheten. I vår plan för ett tryggare Sverige ingår att samhället ska vara starkt för alla, överallt. Då får vi inte acceptera otrygghet någonstans. Nu behövs kraftfulla insatser för att bryta utvecklingen. Moderaterna föreslår därför följande:

Stärk polisen. För att Sverige ska fungera behövs en effektiv och välfungerande polis. Men nu syns allvarliga brister. Brottsuppleringen är den lägsta på 16 år. Därför behövs minst 5 000 fler poliser fram till 2025. Resurser behöver också frigöras för polisiärt arbete och brottsbekämpning. Därför föreslår Moderaterna att polismyndigheten ska få fler civilanställda. Resurser tillförs dessutom för att utöka utrymmet för att höja polisernas löner med motsvarande 2 000 kronor i månaden.

Värna Sveriges blåljuspersonal. Poliser och annan blåljuspersonal måste få möjlighet att göra sitt jobb. När angrepp riktas mot väsentliga samhällsfunktioner bör det leda till strängare straff. Vi vill skärpa straffen mot den som använder våld mot blåljuspersonal eller mot deras fordon.

Bekämpa terrorism och höj beredskapen. Radikalisering, våldsbejakande extremism och terrorism utgör ett hot mot såväl människor som stater och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. Det kan aldrig accepteras. Moderaterna vill att Säkerhetspolisen ges nödvändiga verktyg för att motverka och lagföra terrorismrelaterad brottslighet. Det är också viktigt att säkerställa att polisens nationella insatsstyrka tillförs tillräckliga resurser för att samtidigt kunna göra insatser mot terrorister på två eller flera ställen i landet. Vi vill dessutom ge ett särskilt uppdrag och ökade resurser för att utreda finansieringen av terrorism. Vi satsar också resurser på Must och FRA för att stärka arbetet med signalspaning.

Stärk försvaret och ta nästa steg mot ett Natomedlemskap. De satsningar på försvaret som försvarsbeslutet innebär är nödvändiga och ett viktigt steg för att stärka Sveriges försvarsförmåga. Det är dock inte tillräckligt för att kunna möta den osäkra

utvecklingen i Sveriges närområde. Moderaterna vill satsa ytterligare 8,5 miljarder kronor på försvaret under denna planeringsperiod, och vi vill att Sverige går med i Nato.

d. Effekter av Moderaternas politik

Inriktningen för Moderaternas finanspolitik är att genomföra reformer för att varaktigt öka sysselsättningen och pressa ned utanförskapet. Nedan beskrivs sysselsättningseffekterna av de prioriterade reformerna som Moderaterna föreslår i vårmotionen. Inför och i samband med budgetmotionen 2018 kommer Moderaterna att återkomma med fler förslag för att ytterligare stärka sysselsättningen, pressa tillbaka utanförskapet och minska jobbklyftan.

En politik för högre sysselsättning måste stimulera utbudet av arbetskraft. Det finns inte en fast mängd arbetstillfällen i ekonomin, utan antalet arbeten beror på lång sikt av hur många människor som vill och kan arbeta och på hur väl arbetsmarknaden fungerar. Enligt Långtidsutredningen 2011 anpassar sig sysselsättningen på sikt nästan exakt proportionellt efter arbetskraften, dvs. om arbetskraften ökar med en procent, ökar sysselsättningen med en procent. För att arbetsutbudet snabbt ska omsättas i sysselsättning kan ytterligare åtgärder behövas. I figur 16 sammanfattas de förväntade långsiktiga sysselsättningseffekterna av de större reformerna som presenteras i vårmotionen. Bedömningarna baseras på befintlig forskning kring effekterna av de förändringar och åtgärder som presenteras. Kunskaperna kring effekternas storlek, och särskilt hur snabbt de uppstår, är dock inte alltid fullständiga. I de fall andra bedömare har redovisat sysselsättningseffekter för de föreslagna reformerna presenteras dessa. Utöver de reformer som redovisas i tabellen kommer även andra förslag som exempelvis en reformerad arbetsförmedling, begränsningen av aktivitetsstödet och ökade aktivitetskrav i försörjningsstödet på lång sikt att bidra till att sysselsättningen ökar.

Moderaternas större utbudsstimulerande reformer i vårmotionen är följande:

- Sverige har fortsatt höga skatter för dem med låga inkomster. Det håller tillbaka sysselsättningen. Därför behöver skatterna bli lägre för de som arbetar och särskilt för de med låga inkomster. Moderaterna föreslår sänkt skatt för alla som jobbar, med särskild förstärkning för låga inkomster.
- Ett förhöjt jobbskatteavdrag för äldre ökar drivkrafterna för äldre att arbeta, vilket är centralt med en åldrande befolkning. När alliansregeringen införde åtgärden bedömdes den leda till 6 000 fler sysselsatta. Nu vill vi bredda reformen till att också omfatta personer som har fyllt 64 år vid beskattningsårets ingång.
- För att säkra att arbetslöshetsförsäkringen förblir en försäkring som ger tillfällig ersättning under perioder då människor drabbas av arbetslöshet bör den präglas av en tydlig arbetslinje. Moderaterna föreslår därför en stramare arbetslöshetsförsäkring som upprätthåller drivkrafterna att gå från bidrag till arbete.
- Sjukfrånvaron har under de senaste åren ökat markant, trots att svenskarnas allmänna hälsotillstånd inte försämrats. Också i sjukförsäkringssystemet bör det finnas tydliga drivkrafter och stöd att återvända till arbete. Därför återinför Moderaterna den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen som regeringen tog bort och föreslår en stramare sjukförsäkring från dag 90 och framåt. Både Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen anser att tidsgränsen borde vara kvar och avstyrkte regeringens förändring i sina remissyttranden.

Moderaterna föreslår också åtgärder för att öka efterfrågan på arbetskraft genom att bl.a. sänka anställningskostnaderna för grupper som står längre ifrån arbetsmarknaden och stimulera efterfrågan på hushållsnära tjänster som också är viktiga för personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Moderaternas större efterfrågestimulerande reformer är följande:

- Socialavgiften (den särskilda löneskatten) för äldre avskaffas. Genom att anställningskostnaderna sänks för äldre ökar arbetsgivarnas incitament att behålla människor högre upp i åldrarna i anställning.

Figur 16 Varaktiga effekter av Moderaternas politik på sysselsättning och årsarbetskrafter jämfört med vårpropositionen 2017

Reformer	Årsarbetskraft	Sysselsatta
<i>Utbudsreformer</i>		
Sänkt skatt för alla som jobbar, med förstärkning för låga inkomster	17 000	14 000
Förhöjt jobbskatteavdrag för äldre	1 000	1 500
Jobbincitament i arbetslöshetsförsäkringen	18 700	21 000
Jobbincitament i sjukförsäkringen	5 100	5 100
<i>Efterfrågereformer</i>		
Nej till höjd socialavgift för äldre	2 000	2 000
Summa	43 800	43 600

Källa: Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet, riksdagens utredningstjänst, egna beräkningar.

7 Ansvar för ekonomin med minskade bidragskostnader

Tack vare en ansvarsfull ekonomisk politik hade Sverige betydande överskott i de offentliga finanserna när vi gick in i finanskrisen och kunde bedriva en aktiv finanspolitik för att upprätthålla efterfrågan och sysselsättningen under krisåren. Svenska offentliga finanser behöver nu återigen föras tillbaka till överskott så att vi är förberedda och kan möta nästa kris när den slår till.

a. Det nya överskottsmålet ska respekteras

Regeringen ser med prognosen i vårpropositionen ut att, även utan ny politik, närma sig det nya överskottsmålet. Överskotten i de offentliga finanserna är dock relativt låga – mindre än hälften av vad de var innan finanskrisen slog till 2008.

Säkerhetsmarginalerna är därför små inför nästa kris. Erfarenheten från budgetpropositionen 2017 var tyvärr att regeringen trots högkonjunktur valde att underfinansiera budgeten med 16 miljarder kronor. Både Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet kritiserade regeringen och menade att en stramare finanspolitik hade krävts. Det finns en betydande risk att vi ser ett liknande scenario för 2018, där

regeringen medvetet gör avsteg från överskottsmålet. Det gör Sverige mer sårbart när nästa kris slår till. Moderaterna och Alliansen kommer inte att följa denna väg.

Som beskrivs i kapitel 3 gör Moderaterna och Alliansen bedömningen att finanspolitiken fortsatt bör vara stram, för att så snabbt som möjligt uppnå överskottsmålet. Alliansens bedömning är därför att nya reformer för budgetåret 2018 ska finansieras krona för krona. Tillsammans med de automatiska budgetförstärkningar som enligt regeringen kommer att ske under prognosperioden bedömer Alliansen därmed att överskottsmålet nås 2018, förutsatt att ekonomin är i balans.

Det kräver en stram politik som dels hejdar utgiftsutvecklingen i transfereringssystemen, dels prioriterar resurser till de mest angelägna problemen som Sverige står inför. Utgifterna för migration och etablering kommer att ha femdubblats mellan 2010 och 2017 medan utgifterna i sjukförsäkringssystemet nästan kommer att ha fördubblats under samma tid. Stora oplanerade utgiftsökningar i bidrags- och transfereringssystemen måste hejdas. Utgifterna riskerar att tränga undan satsningar för att stärka välfärden eller försvåra möjligheterna att bygga upp säkerhetsmarginaler inför nästa kris. Arbetslinjen behöver stärkas i bidragssystemen och sociala förmåner måste i högre grad bygga på kvalificering genom jobb eller permanent bosättning. Dyr arbetsmarknadspolitik som inte leder till jobb bör avvecklas. Dessa förslag beskrivs närmare i kapitel 8 och 13.

Vi lägger all kraft på hur vi når jobbmålen, bryter utanförskapet, hur vi förbättrar skolan, hur vi stärker konkurrenskraften och hur vi säkerställer tryggheten i hela Sverige, samtidigt som vi värnar det finanspolitiska ramverket.

b. Bekämpa fusk och missbruk i skatte- och bidragssystemen

I Sverige ska alla göra rätt för sig. De som utnyttjar systemen för fusk och missbruk tar sig rätten att leva på andras bekostnad. Det gäller både de som inte betalar skatten som de ska och de som tar emot bidrag som de inte har rätt till. Fusk och missbruk kan aldrig accepteras. Regeringens insatser mot skattefusk är otillräckliga och fokuserar delvis på åtgärder som inte kommer att få någon eller mycket begränsad effekt. Det är bra att frågan om bidragsfusk nu utreds, men de skarpa förslag som vi lagt på bordet bör genomföras redan nu. Moderaterna vill öka tempot med att skärpa kontrollen och vidta effektiva åtgärder för att göra det svårare att fuska.

Stärk legitimiteten i skattesystemet och försvåra att pengar göms undan

Att motverka skatteflykt och aggressiv skatteplanering är centralt. Enligt Skatteverket försvinner varje år minst 46 miljarder kronor i skatt. Sedan 2006 har över 40 internationella skatteavtal passerat riksdagens bord och lett till ett kraftigt ökat nettoinflöde av kapital från länder med vilka Sverige har avtal. Men det går inte att luta sig tillbaka; skatteflykten riskerar att hitta nya vägar. Därför bör Skatteverkets och Ekobrottsmyndighetens arbete med att bekämpa skattefusk stärkas. Ett prioriterat uppdrag för Skatteverket är att identifiera nya länder som används för skatteflykt.

Skarp skattetilläggen för dem som fuskar med skatten

Sveriges skattesystem bygger till stor del på uppgifter som enskilda individer själva har lämnat in. Moderaterna öppnade redan i budgeten för 2015 och 2016 för en höjning av skattetillägget för de som fuskar. Konsekvenserna för den som väljer bort att betala

skatt ska vara tydliga. Skattetillägget bör därför höjas. Det är bra att regeringen nu ansluter sig till den idén.

Effektivisera kontrollen av reseavdrag

Reseavdraget är viktigt för att säkerställa möjligheterna att bo och arbeta på landsbygden utan att drabbas av orimliga kostnader för arbetspendling. Flera undersökningar har dock visat att fusket med reseavdraget är mycket utbrett. Med dagens teknik finns det nu bättre möjligheter att kontrollera hur avdraget används. Moderaterna vill att Skatteverket kraftigt effektiviserar kontrollen av reseavdragets användning genom bättre användning av ny teknik.

Minska skatteundandragandet i delningsekonomin

Den snabbt växande delningsekonomin är positiv för Sverige. Men utvecklingen kräver att svensk skattelagstiftning anpassas och att det blir lätt att göra rätt. Moderaterna vill därför se över möjligheten för Skatteverket och andra berörda myndigheter att genom it-stöd och administrativt stöd förenkla administrationen för köpare och säljare inom delningsekonomin samt säkerställa att skattebetalning sker på ett korrekt sätt.

Inför ett gemensamt utbetalningssystem för offentliga bidrag

Nuvarande system för utbetalningar från välfärdssystemen har mycket begränsade kontrollfunktioner, eftersom systemen inte står i förbindelse med varandra. Detta leder till att dubbelutbetalningar från olika system kan förekomma. Moderaterna vill därför att Statskontoret tar fram förslag på hur införandet av ett myndighetsgemensamt utbetalningssystem eller en myndighetsgemensam utbetalningskontroll kan upprättas.

Bredda underrättelseskyldigheten vid misstanke om bidragsfusk

Felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen uppskattas till 18–20 miljarder kronor per år. En underrättelseskyldighet vid misstanke om felaktig utbetalning till enskilda infördes 2008. Lagen omfattar dock inte socialtjänsten och inkluderar inte utbetalningar till juridiska personer. Moderaterna föreslår därför att lagen ändras för att säkerställa att fusk och missbruk som utförs av företag och organisationer fångas upp och att även socialtjänsten har möjlighet att underrätta andra myndigheter vid misstanke om felaktigheter eller brott.

Pröva administrativa sanktionsavgifter för ringa bidragsbrott

Införandet av bidragsbrottslagen har lett till ökad belastning på rättsväsendet. Ett system där myndigheterna kan ta ut en administrativ sanktionsavgift för ringa brott skulle avlasta rättsväsendet och även ha en preventiv effekt. Moderaterna vill snabbtreda förutsättningarna och formerna för att införa administrativa sanktionsavgifter för ringa bidragsbrott.

8 Arbete och ansträngning ska alltid löna sig

Trots högkonjunkturen fördjupas utanförskapet. Närmare en miljon människor lever i dag i utanförskap och situationen riskerar att förvärras om inte en rad stora reformer genomförs. En viktig förklaring till det fördjupade utanförskapet är den bristande integrationen. Bland utrikes födda är sysselsättningen låg och arbetslösheten hög, detta gäller i synnerhet personer som är födda utanför Europa. Särskilt allvarlig är situationen bland kvinnorna.

Moderaternas politik för jobb och sysselsättning styrs utifrån två mål som vi ska uppfylla till 2025: vår politik ska leda till att vi halverar jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda, och vi ska skapa förutsättningar så att 500 000 nya jobb växer fram. Att pressa tillbaka utanförskapet är därför en central del i Moderaternas plan för ett starkare Sverige. Det handlar framför allt om att minska bidragsberoendet och att alltid se till att arbete lönar sig mer än att leva på bidrag. Varje krona som går till bidrag är också en krona som i stället hade kunnat gå till skolan, polisen, vården eller omsorgen.

För att åstadkomma detta krävs en politik som sätter jobben främst. Moderaternas politik syftar till att ta till vara varje människas förmåga att växa av egen kraft. Vi vill att människor ska få ett arbete, en lön, arbetskamrater och en chans att forma sina egna liv. Eget arbete ger gemenskap och skapar en känsla av att vara behövd, samtidigt som det ger självständighet genom egen inkomst. Att människor arbetar lägger också grunden för hela samhällsekonomin. Fler i arbete innebär att efterfrågan i ekonomin ökar och därmed att fler arbetsuppgifter finns att utföra, men också ökade resurser till vår gemensamt finansierade välfärd genom att skattebasen växer. Att utanförskapet minskar är också viktigt för framtiden. Många barn ärver sina föräldrars utanförskap och det finns ett positivt samband mellan, framför allt, mödrarnas situation på arbetsmarknaden och barnens framtida möjligheter att arbeta.

Jobb- och integrationspolitiken är ett av tre prioriterade reformområden i Moderaternas ekonomiska vårmotion. De förslag som översiktligt presenterats i kapitel 6 beskrivs därför i detalj i detta kapitel, inklusive offentligfinansiella effekter. Moderaterna avser dock att återkomma med ytterligare reformförslag på detta område i budgetmotionen för 2018.

a. Utmaningar på svensk arbetsmarknad

I takt med att bidragsberoendet minskat i de grupper som står relativt nära arbetsmarknaden ser vi hur utanförskapet förändras. Det blir djupare. Risker att grupper som står nära arbetsmarknaden återigen pressas ut i utanförskap kvarstår visserligen, och förstärks av att regeringen nu gör det mindre lönsamt att arbeta, men den största utmaningen på svensk arbetsmarknad i dag är att bryta det nya och fördjupade utanförskapet som drabbar dem som står längre ifrån arbetsmarknaden.

Det nya utanförskapet i Sverige kan beskrivas med att många människor aldrig får sitt första jobb och över huvud taget inte kommer in på arbetsmarknaden. Delvis på grund av de trösklar som finns i form av höga skatter på arbete, men också för att många saknar de kunskaper och erfarenheter som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Det är de utrikes födda som drabbas allra hårdast.

Den svenska arbetsmarknaden har under lång tid präglats av trösklar i form av hög skatt på arbete som gjort det mindre lönsamt och attraktivt att arbeta. I dag växer ytterligare trösklar fram, i form av att kunskapskraven på arbetskraften ökar. Antalet

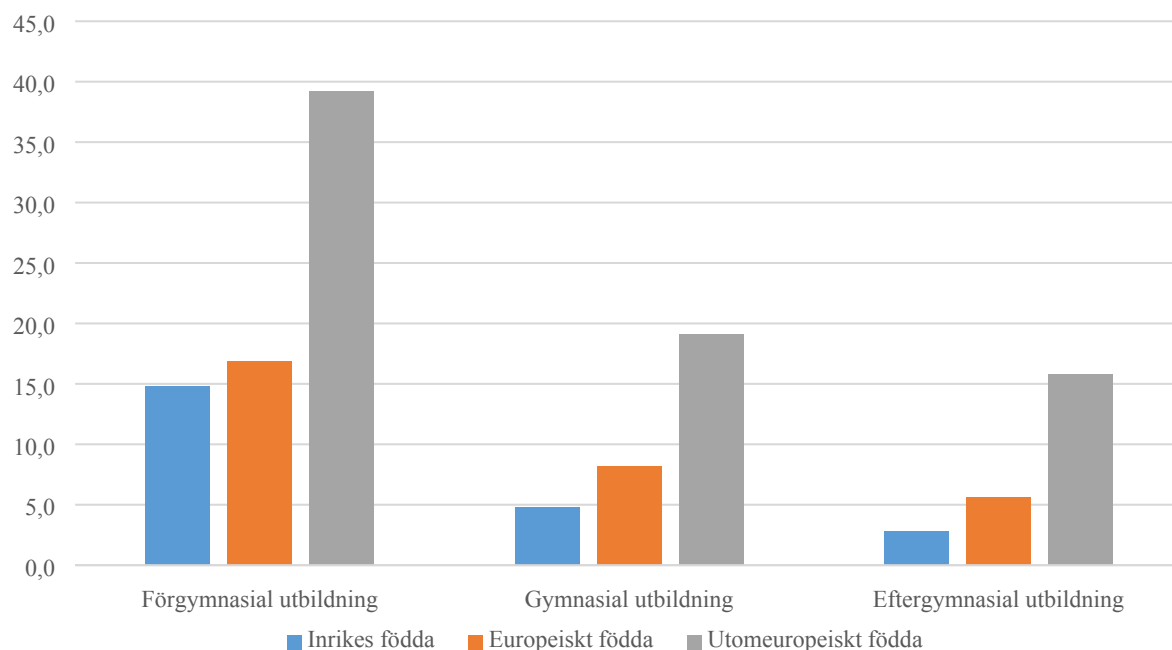
jobb som kan utföras med endast grundskoleutbildning minskar samtidigt som kraven på att förvärvsarbetande ska kunna byta arbetsplats, yrke eller bransch ökar. Inom flera branscher, både inom offentlig och privat sektor, råder det arbetskraftsbrist. Samtidigt är arbetslösheten hög bland personer som saknar gymnasieutbildning. Nya jobb i främst tjänstesektorn som kräver mer begränsad utbildning växer visserligen till, men inte i lika stor utsträckning som andra arbeten med liknande kompetenskrav försvinner. SCB:s prognos visar att efterfrågan på arbetskraft med förgymnasial utbildning sjunker med nästan 40 procent fram till 2035. Personer som inte fått med sig tillräckliga kunskaper från gymnasiet har därför svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden och riskerar att få det än svårare i framtiden.

När kunskapskraven på arbetsmarknaden ökar, och jobb med lägre utbildningskrav blir färre, drabbas i synnerhet utrikes födda som har liten erfarenhet av den svenska arbetsmarknaden och ofta har begränsad utbildning. Inom gruppen nyanlända som befann sig i etableringsuppdraget i februari 2017 hade hälften högst förgymnasial utbildning.

Sysselsättningsgapet mellan utrikes och inrikes födda i Sverige är bland de högsta i Europa. Visserligen kan variationen delvis förklaras av sammansättningen i gruppen utrikes födda, men det ändrar inte slutsatsen att kvaliteten och effektiviteten i integrationsarbetet måste förbättras.

Figur 17 Arbetslöshet efter utbildningsnivå och födelseregion 2015

15–74 år, i procent av arbetskraften

Källa: SCB (AKU).

Arbetslöshetens sammansättning och dess förändring över tid är tydlig. Jobbklyftan, skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda, ökar i många åldersgrupper. Arbetslösheten hos gruppen utrikes födda som andel av arbetslösheten och en majoritet av de långtidsarbetslösa är nu födda i andra länder. Låg utbildningsnivå är sannolikt en av de starkaste förklaringarna till svårigheterna att etablera sig på arbetsmarknaden både bland utrikes och inrikes födda. Men sysselsättningen bland utrikes födda är även lägre för de med högre utbildning. Det gäller särskilt bland utomeuropeiskt födda kvinnor. Bland högutbildade kvinnor födda i Asien och Afrika

står dessutom så många som var fjärde kvinna helt utanför arbetskraften. Svårigheterna på arbetsmarknaden bland utrikes födda, särskilt för kvinnor, är således inte ett problem som begränsas till personer med låg utbildningsnivå. För att öka sysselsättningen inom denna grupp krävs nya insatser.

Att skapa fler jobb och bekämpa utanförskapet i dag måste i mycket hög utsträckning syfta till att ge personer utan utbildning och utrikes födda utan svenska erfarenheter betydligt större möjligheter att ta klivet in på arbetsmarknaden. Flera strukturella problem som finns på arbetsmarknaden är särskilt problematiska för dessa grupper. Höga trösklar in på arbetsmarknaden i form av starka marginaleffekter på arbete, och få jobb som kan utföras för dem med mer begränsad utbildning, påverkar unga utan utbildning och utrikes födda särskilt hårt och stänger många ute.

När människor inte får sitt första jobb ger det svåra följd effekter för den enskilde. Det riskerar att låsa in människor i utanförskap från mycket ung ålder och därmed skapa ett närmast livslångt utanförskap. Varje människa i utanförskap nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga. Det skapar otrygghet och ofrihet. Effekterna är också stora för samhällsekonomin. När en allt större del av den arbetslösa arbetskraften befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden och inte är rustad för att ta de jobb som finns ökar matchningsproblemen på svensk arbetsmarknad. Företagen hittar inte den arbetskraft de behöver för att växa och utvecklas.

Moderaterna har satt upp ett mål om att halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda till 2025 samt att skapa 500 000 nya jobb till samma år. Dessa mål är styrande för utformningen av Moderaternas jobbpolitik och hur vi tacklar de stora problem som finns på svensk arbetsmarknad i dag. Det är ambitiösa mål, men vi är övertygade om att de kan nås med en kraftfull reformpolitik för jobb och tillväxt.

b. Det ska alltid löna sig att arbeta

Sverige har, trots de skattereformer som Alliansen genomfört, fortfarande ett av världens högsta skattetryck. Fortfarande upptäcker alltför många att det lönar sig alltför dåligt att arbeta. Det bidrar till att arbetskraftsdeltagandet blir lägre och arbetslösheten högre. Skattesystemet skapar tillsammans med bidragssystemen fortsatt höga trösklar för dem som har låga inkomster. Det medför att många får svårt att komma in på arbetsmarknaden och att antalet arbetade timmar i ekonomin riskerar att bli färre.

Utformningen på skatte- och bidragssystemen påverkar drivkrafterna för att arbeta och är avgörande för att pressa tillbaka utanförskapet och få fler i arbete. Den främsta ekonomiska reformen för fler jobb som alliansregeringen genomförde var jobbskatteavdraget. De steg som tagits i jobbskatteavdraget beräknas ge 120 000 fler jobb, och jobbskatteavdraget fortsätter att stötta jobbtillväxten inte bara här och nu utan också under kommande år.

Sverige står nu inför nya utmaningar. De grupper som drabbas av det nya utanförskapet möts av höga trösklar för att ta sitt första jobb. För dessa grupper behöver trösklarna in på arbetsmarknaden sänkas ytterligare, genom att det blir mer lönsamt att arbeta.

Sänkt skatt för alla som jobbar, med särskild förstärkning för låga inkomster

Trösklarna in till arbetsmarknaden är fortsatt höga för personer med låga inkomster, för ensamstående är de bland de högsta bland OECD-länderna. Exempelvis har en ensamstående kvinna med två barn tre gånger så höga skatteklivar – det vill säga summan av inkomstskatt och arbetsgivaravgift minus familjeförmåner – i Sverige än om hon bott i Danmark. I flera anglosaxiska länder har personer med lägre inkomster negativa skatteklivar. För att nå målet om halverad jobbklyfta och 500 000 fler jobb till 2025 är det nödvändigt att fler tar jobb, också sådana med lägre lön. Därför behöver skatterna bli lägre för de som arbetar och särskilt de med låga inkomster. Moderaterna föreslår ett nytt jobbskatteavdrag med en förstärkning för låga inkomster, som innebär sänkt skatt för alla som jobbar, men särskilt för dem som tar steget in på arbetsmarknaden från utanförskap. För en lokalvårdare innebär det en genomsnittlig skattesänkning på nästan 400 kronor i månaden, för en bussförare nästan 500 kronor.

Skattelättnader för dem som arbetar, särskilt riktat mot dem som har låga inkomster, är en internationellt sett vanlig och väl utvärderad reform för att bidra till ökad sysselsättning. Liknande skattelättnader finns exempelvis i Danmark, Finland, Frankrike, Storbritannien, Kanada, Nederländerna och USA enligt OECD.

Skattesänkningen leder både till att människor kan lämna utanförskap och komma i arbete och till att det blir mer lönsamt att arbeta mer. Sammantaget beräknas skattelättnaden enligt gängse modeller ge motsvarande 17 000 nya jobb på sikt. Med inriktningen mot låga inkomster kan effekten förväntas vara större för framför allt de utrikes födda som står långt från arbetsmarknaden. Därmed bidrar skattesänkningen också till att nå målet om att halvera jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda svenskar.

- Moderaterna satsar 22 miljarder kronor per år från 2018 och framåt för att sänka skatten för alla som jobbar, med särskild förstärkning för dem med låga inkomster.

Jobbstimulans i försörjningsstödet

Länge var försörjningsstödet sådant att för varje krona man fick genom egen ansträngning trappades stödet av med en krona. Detta skapade hinder och belönade inte egna ansträngningar. Under 2013 införde alliansregeringen en jobbstimulans för att göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Stimulansen innebär att för den sökande som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd kan 25 procent av nettoinkomsten från arbete undantas från att räknas med vid beräkningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Men fortfarande är trösklarna höga. Att gå från försörjningsstöd till ett deltidsjobb lönar sig t.ex. ofta dåligt.

Därför föreslår Moderaterna att jobbstimulansen som i dag finns i försörjningsstödet förstärks från 25 procent till 40 procent. Samtidigt bör aktivitetskraven i socialtjänstlagen skärpas.

Den ökade jobbstimulansen kan ha betydande effekter på hushållsekonomin för dem med de allra lägsta inkomsterna. För en ensamstående tvåbarnsförälder som får ett halvtidsjobb som vårdbiträde skulle jobbstimulansen kunna innebära ytterligare tusen kronor i ökad inkomst varje månad.

- Moderaterna vill skärpa aktivitetskraven för att erhålla försörjningsstöd och satsar samtidigt 200 miljoner kronor per år på ökad jobbstimulans i försörjningsstödet.

Jobbstimulans i asylsökandes dagersättning

Drivkrafterna för jobb bland asylsökande är i dag svaga då det finns tydliga margineffekter när en person arbetar under asyltiden. Om en asylsökande tar ett arbete avräknas hela dagersättningen för varje intjänad krona. Då dagersättningen är låg är konsekvenserna begränsade vid heltidsjobb, men kan vara betydande om det gäller kortare uppdrag och deltidsjobb som ofta är den första vägen in på arbetsmarknaden under asyltiden. För att det ska löna sig bättre att arbeta bör en jobbstimulans införas för de asylsökande som börjar arbeta där de kan tjäna upp till 60 000 kronor per år innan dagersättningen börjar trappas ner.

- Moderaterna satsar 25 miljoner kronor per år för att införa en jobbstimulans för asylsökande som går från bidrag till arbete.

c. Bidragsreform för stärkt arbetslinje

Det finns många orsaker till att människor hamnar i utanförskap, men oavsett anledning får det negativa effekter för individen och för samhället. Varje människa i utanförskap nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga. Det skapar otrygghet och ofrihet. Utanförskapet kommer även med ett högt pris för hela samhället då varje krona som går till bidrag är en krona som hade kunnat gå till skolan, polisen, vården eller omsorgen.

Många delar av de svenska bidragssystemen har reformerats under de senaste åren för att öka drivkrafterna att arbeta och minska risken att människor pressas ut i utanförskap. Men det finns starka indikationer på att mer behöver göras, särskilt vad gäller de grupper som står längst ifrån arbetsmarknaden. Moderaterna föreslår därför en bidragsreform i fyra delar för att stärka arbetslinjen och göra det mer lönsamt att arbeta för de som står längst ifrån jobb.

Arbetslöshetsförsäkringen som effektiv omställningsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen reformerades under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Enligt ekonomiska bedömare som Konjunkturinstitutet och Riksbanken leder reformer av detta slag till ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och därmed till ökad sysselsättning. Höjningen av arbetslöshetsförsäkringen som regeringen genomförde 2016 har nu en motsatt effekt. En tidig hög ersättning riskerar att förlänga arbetslöshetsperioderna eftersom människor skjuter upp sitt jobbsökande eller ställer för höga krav för att acceptera ett nytt jobb. Finanspolitiska rådet bedömer att regeringens höjning leder till 27 000 färre jobb.

Det är viktigt att värna a-kassans roll som omställningsförsäkring, och tiden för a-kassa bör därför kortas. Moderaterna föreslår att antalet ersättningsdagar med a-kassa begränsas till ett år, eller 265 ersättningsdagar. Nivån på taket i a-kassan, samt ersättningens avtrappning, bör fortsatt vara sådan att den tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb. Moderaterna föreslår därför att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag. Förslaget innebär en högre nivå de 100 första dagarna jämfört med den försäkring som gällt fram till regeringens höjning, men ger starkare drivkrafter till arbete än regeringens förslag. Samtidigt säkerställer avtrappningen av

ersättningen att den tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb. En uppskattning av sysselsättningseffekterna ger vid handen att Moderaternas utformning leder till ytterligare ca 21 000 jobb jämfört med dagens a-kassa.

- Moderaterna föreslår att antalet ersättningsdagar i arbetslöshetsförsäkringen begränsas till ett år eller 265 ersättningsdagar och att arbetslöshetsförsäkringens nivå och avtrappning skärps. Förslaget bedöms förstärka de offentliga finanserna med ca 1,4 miljarder kronor 2018, 1,6 miljarder kronor 2019 och 1,7 miljarder kronor 2020.

Tidsbegränsa aktivitetsstödet

Ersättningen vid arbetslöshet påverkar de arbetslösas drivkrafter för arbete. Det är därför önskvärt med en avtrappning av ersättningen efter arbetslöshetstidens längd, men många arbetslösa möter i dag inte en sådan avtrappning. Personer som varit kvalificerade för a-kassa får, om de fortfarande är arbetslösa när ersättningsdagarna tagit slut, i stället aktivitetsstöd om de deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. För de personer som uppfyller villkoren i a-kassan är ersättningsnivåerna i aktivitetsstödet desamma som i a-kassan. Detta innebär att många personer i dag kan vara arbetslösa under lång tid med bibehållen ersättningsnivå. För att förstärka drivkrafterna behöver därför möjligheten till ersättningar som överstiger försörjningsstödet begränsas.

- Moderaterna föreslår att aktivitetsstödet upphör vid arbetslöshet längre än tre år. Förslaget bedöms förstärka de offentliga finanserna med ca 4,2 miljarder kronor 2018, 4,1 miljarder kronor 2019 och 3,9 miljarder kronor 2020. Kommunerna finansieras fullt ut för inkomstbortfall och ökade utgifter.

Öka aktivitetskraven i försörjningsstödet

Försörjningsstödet är en grundläggande del av det svenska trygghetssystemet. Stödet är tänkt att täcka det nödvändigaste, under relativt korta perioder och när ingen annan försörjning är möjlig. Det långvariga biståndsmottagandet ökar, från 31,7 procent av de vuxna biståndsmottagarna 2010 till 38,1 procent 2015. För att hejda denna utveckling och se till att fler går från försörjningsstöd till egen försörjning, behöver drivkrafterna för att komma tillbaka i arbete förstärkas.

Internationell forskning visar att kombinationen av aktivitetskrav och ekonomiska incitament har störst betydelse för att minska bidragstagandet och öka sysselsättningen. Många kommuner arbetar effektivt med aktivitetskrav inom försörjningsstödet, men det kan förbättras ytterligare på många håll. Inom ramen för migrationsöverenskommelsen som slöts mellan Alliansen och regeringen beslutades att aktivitetskraven för att få försörjningsstöd skulle skärpas inom ramen för socialtjänstlagen.

Men mer behöver göras för att öka drivkrafterna till arbete. Socialtjänstlagen ska skärpas så att alla kommuner ska ställa krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får försörjningsstöd. Kraven kommer oftast att handla om att söka arbete och att egen försörjning ska vara målet i alla handlingsplaner. Liksom i Danmark ska arbetsföra personer som har haft försörjningsstöd längre än tre månader delta i enklare samhällsnyttiga tjänster. Det kan handla om tjänster i kommunal verksamhet eller hos ideella aktörer. Sanktionerna ska skärpas för de som inte deltar i de aktiviteter som krävs, liksom kontrollerna av hur försörjningsstödet används. Inga kommuner ska betala ut försörjningsstöd till personer som fått avslag på sin asylansökan eller till EU-

medborgare som befinner sig här tillfälligt utan att arbeta eller studera. Socialtjänstlagen bör också tydligt slå fast att den som är arbetsför och oförhindrad är skyldig att stå till arbetsmarknadens förfogande i hela landet. Moderaterna anser också att fler som lever på bidrag behöver omfattas av aktivitetskrav. Ett rimligt krav att ställa är t.ex. att språkundervisning ska kunna ske under föräldraledigheten för den som också får försörjningsstöd. Det skulle hjälpa utrikes födda kvinnor att ta steget närmare arbetsmarknaden.

Många kommuner arbetar också framgångsrikt med hembesök och uppsökande verksamhet för de som lever på bidrag. Hembesök är ett viktigt verktyg för att kunna ge rätt stöd till dem som är i behov av försörjningsstöd samt även för att identifiera fusk och felaktiga utbetalningar. Det ger också möjlighet att nå den som inte har kontakt med arbetsmarknaden alls. Socialtjänstlagen bör därför ses över med syfte att alla kommuner ska göra regelbundna, och vid behov oanmälda, hembesök.

Också i etableringsersättningen som utgår till nyanlända bör aktivitetskraven skärpas. Detta förslag beskrivs i detalj i kapitel 8 stycke e.

Bidragstak för stärkt arbetslinje

De svenska bidragssystemen är komplexa och kan tillsammans skapa betydande tröskeleffekter. Behovsprövade bidrag som bostadsbidrag och försörjningsstöd ger stora margineffekter. När bidrag staplas på varandra kan den samlade bidragsinkomsten bli så hög att steget in på arbetsmarknaden försenas eller helt uteblir då det inte lönar sig att arbeta. I dag kan till exempel de samlade bidragen för en familj med tre barn uppgå till 27 700 kronor per månad efter skatt. För att öka drivkrafterna att gå från bidrag till arbete vill Moderaterna införa ett bidragstak i försörjningsstödet och etableringsersättningen. Den exakta utformningen av bidragstaket måste utredas, men utgångspunkten ska vara att ett hushåll utan skattepliktig inkomst maximalt ska kunna erhålla 75 procent av lägstalön och bostadsbidrag i samlade bidrag, exklusive barnbidrag och underhållsstöd. Det måste också löna sig att gå från bidrag till både heltidsarbete och deltidsarbete. Bidragstaket ska omfatta personer som har etableringsersättning eller försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl. Inom försörjningsstödet ska det alltså inte omfatta den som är sjuk eller av andra sociala skäl inte kan arbeta.

Kvalificering till bidrag genom arbete eller permanent, laglig bosättning i Sverige

Sverige har ett ovanligt välfärdssystem. Förmåner får man inte främst för att man är försäkrad via jobbet utan genom att helt enkelt bo i Sverige. Barnbidrag, föräldrapenning, bostadsbidrag och assistansersättning är några exempel på bosättningsbaserade förmåner. Dessutom är bidragssystemen mycket generösa. Med en ökad globalisering och ökad internationell rörlighet finns anledning att se över bidragssystemens utformning.

Moderaterna anser att man bör få full tillgång till svenska bidrag och ersättningar enbart genom eget arbete, eller genom permanent och laglig bosättning i Sverige. I annat fall bör ersättningarna begränsas till en grundläggande generell trygghet. Exakt utformning behöver utredas, men kvalificering skulle kunna ske genom arbete (i form av sjukpenninggrundande inkomst), genom permanent och varaktig bosättning eller genom medborgarskap och bosättning.

Vuxna utan barn bör enbart ha rätt till etableringsersättning eller försörjningsstöd samt bostadsbidrag innan de kvalificerat sig till fulla bidrag. Äldre ska enbart ha rätt till äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg. Personer med barn ska enbart ha rätt till etableringsersättning (inklusive etableringstillägg) eller försörjningsstöd samt bostadsbidrag, barnbidrag, underhållsstöd och kortad föräldrapenning upp till barnets ettårsdag.

Förslaget innebär att man inte längre har rätt till följande bidrag i socialförsäkringsbalken: full föräldrapenning, flerbarnstillägg, adoptionsbidrag, vårdbidrag, bilstöd, handikapptillägg, omställningspension, särskilt pensionstillägg, sjukpenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall samt assistansersättning. Förslaget ska i första hand gälla för alternativt skyddsbehövande och anhöriga till f.d. asylsökande. För flyktingar kan sociala förmåner inte begränsas enligt gällande EU-rätt. Att skilja på regelverken för alternativt skyddsbehövande och flyktingar riskerar att leda till gränsdragningsproblem. Därför bör EU-regelverket ses över för att harmonisera reglerna för de olika grupperna.

- Moderaterna föreslår att en tydligare kvalificering in i svenska bidragssystem införs. De offentlig-finansiella effekterna är svårbedömda. Kvalificering till flerbarnstillägg bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 0,2 miljarder kronor per år.

Samma kvalificeringsregler för alla i garantipension och sjuk- och aktivitetsersättningen

Garantipensionssystemet är en grundtrygghet för dem som haft låg eller ingen inkomst. Systemet har en inbyggd kvalificeringsmodell. För att få full garantipension krävs att man har bott minst 40 år i Sverige. Har man bott i Sverige kortare tid minskar garantipensionen med 1/40 för varje år som saknas. Om de totala pensionsförmånerna inte räcker till finns äldreförsörjningsstöd. För personer som kommit som flykting eller skyddsbehövande finns en undantagsregel som innebär att bosättningstiden i hemlandet räknas in i försäkringstiden. Därmed skiljer sig ersättningen för olika grupper utrikes födda och kvalificeringsmodellen sätts ur spel. Skillnaden i total ersättning kan uppgå till 1 700 kronor per månad. Också i sjuk- och aktivitetsersättningen finns i dag en inbyggd kvalificeringsmodell. För personer som kommit som flykting eller skyddsbehövande finns en undantagsregel som innebär att bosättningstiden i hemlandet räknas in i försäkringstiden. Därmed sätts kvalificeringsmodellen ur spel även där. Moderaterna föreslår att undantaget i kvalificeringsregeln för garantipension och sjuk- och aktivitetsersättningen tas bort. Samma kvalificeringsregler ska gälla för alla.

- Moderaterna föreslår att en tydligare kvalificering införs i garantipension och sjuk- och aktivitetsersättning. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med 0,8 miljarder kronor 2018 och 2019 samt 0,9 miljarder kronor 2020.

Kvalificering genom arbete till full föräldrapenning och stärkt förskola

Kvinnor födda i Afrika eller Asien har i dag en sysselsättningsgrad som är 17 procentenheter lägre än för inrikes födda kvinnor. Många har aldrig kommit in på arbetsmarknaden eller fått sitt första jobb. Denna fattigdomsfälla kan inte accepteras. För att stärka arbetslinjen för dem som aldrig fått sitt första jobb bör kvalificering genom arbete krävas för full föräldrapenning. För de som saknar sjukpenninggrundande inkomst bör förskolan begränsas till 12 månader. Samtidigt bör förskolan utökas för

dem som lever på bidrag. Med en mer generös förskola och kortare föräldrapenning bör också kraven på att göra sig anställningsbar öka, genom exempelvis bredare arbetssökande eller utbildning.

- Moderaterna föreslår att föräldrapenning på grundnivå, dvs. för den som inte har arbetsinkomst, begränsas till 365 dagar. Förslaget bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 0,2 miljarder kronor 2018, 0,8 miljarder kronor 2019 och 0,9 miljarder kronor 2020.

d. Sänk trösklarna och förbättra matchningen på arbetsmarknaden

En stor och ökande andel av de som är arbetslösa i dag har svag förankring på arbetsmarknaden och svårigheter att etablera sig. Det kräver nya vägar in på arbetsmarknaden och ökade drivkrafter för företag att anställa.

Kostnaderna för att anställa en person med bristande erfarenhet eller kort utbildning i kombination med ett starkt anställningsskydd leder till att inträdande grupper har en svagare ställning än den etablerade arbetskraften. Att sänka kostnaderna för, och osäkerheten med, att anställa minskar arbetsgivarens risktagande och gör att fler vägar öppna dörren. Bättre möjligheter behövs också för att pröva om en arbetssökande fungerar på arbetsplatsen och för de specifika uppgifter som ska utföras.

Inom ramen för den migrationspolitiska överenskommelse som slöts mellan allianspartierna och regeringen återfinns en lång rad moderata förslag för att bredda vägarna in till arbetsmarknaden. Bland annat har yrkesintroduktionsanställningarna breddats till att omfatta nyanlända och långtidsarbetslösa och ett breddat RUT-avdrag för flyttjänster införts.

Lättare att lära sig jobbet på jobbet med förstajobbetanställningen

Moderaterna vill införa en ny anställningsform i lagen om anställningsskydd: en förstajobbetanställning. Anställningen ska vara tidsbegränsad till 18 månader och innehålla vissa utbildningsinslag där arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om vad utbildningsinnehållet ska bestå av. Arbetsförmedlingen, på sikt dess ersättare, och komvux får i uppdrag att ansvara för stödstrukturer av utbildningsinnehållet. Möjlighet finns till handledarstöd på 3 500 kronor i månaden om det finns en utbildningsplan som godkänts av Arbetsförmedlingen. Krav på kollektivavtal ställs inte för de arbetsgivare som väljer att anställa medarbetare genom förstajobbetanställning. Denna nya anställningsform kommer att komplettera YA-jobben genom att utbildningsinnehållet kan anpassas till arbetsplatsens och den arbetssökandes individuella behov. Samtidigt ges arbetsgivaren en förlängd period för att pröva om den arbetssökande klarar de uppgifter som han eller hon utbildas för. På så sätt kan fler unga och nyanlända få in en fot samtidigt som arbetsgivarnas kompetensförsörjning underlättas.

Sänkta anställningskostnader för dem som behöver det mest

Subventionerade anställningar är en viktig väg in för nyanlända och arbetslösa eftersom de sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa. Dagens subventioner fungerar för dåligt och är för krångliga och administrativt tungrodda. För att fler ska kunna få ett

första jobb eller komma tillbaka i arbete vill vi ersätta befintliga stöd med ett nytt som är betydligt enklare. Förslaget innebär att åtta stöd – nystartsjobb, särskilt nystartsjobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, instegsjobb, extratjänster, traineetjänst i välfärden och traineetjänst för bristyrken – ersätts med en samlad väg in.

Vårt förslag är betydligt enklare och bygger på nystartsjobben som Alliansen införde och som är det stöd som fungerar bäst i dag. Den nya vägen in kräver ingen arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen har varit arbetslös i minst ett år eller är nyanländ. Stödet ökar med tiden i arbetslöshet och ska uppgå till en dubbel arbetsgivaravgift och utgår under lika lång tid som den anställde varit arbetslös. För nyanlända kan stödet beviljas upp till fyra år. Möjlighet till handledarstöd på upp till 6 000 kronor i månaden finns. Handledarstödet storlek bestäms av Arbetsförmedlingen, på sikt dess ersättare, och beror på hur långt ifrån arbetsmarknaden individen står. Nyanlända kvalificerar direkt till fullt handledarstöd under de första två åren, därefter baserat på bedömning från Arbetsförmedlingen eller dess ersättare.

- Moderaterna satsar 1,1 miljarder kronor 2018, 1,4 miljarder kronor 2019 samt 1,9 miljarder kronor 2020 på att sänka anställningskostnaderna för dem som behöver det mest.

Lägg ned Arbetsförmedlingen – inför en ny statlig matchningsfunktion

I dag vilar ett tungt ansvar på Arbetsförmedlingen när det kommer till att förbättra matchningen och integrationen, men tyvärr fungerar det inte. Arbetsförmedlingen har under lång tid uppvisat låga förtroendesiffror och alltför dåliga resultat. Det blir också alltmer tydligt att styrningen inte fungerar. Myndigheten har haft lång tid på sig att försöka vända utvecklingen utan att lyckas. Moderaterna vill att Arbetsförmedlingen läggs ned till förmån för en struktur där andra aktörer på arbetsmarknaden spelar en betydligt större roll. Vi föreslår en ny statlig myndighet som framför allt ansvarar för funktioner som myndighetsutövning, kontroll och uppföljning. Själva matchningen och rustningen ska i stället huvudsakligen skötas av andra aktörer. Det finns i dag många väl etablerade aktörer som skulle kunna bidra till en mer effektiv matchning, bl.a. genom en ökad specialisering och upparbetade arbetsgivarkontakter. På så sätt kan tiden till jobb kortas och kompetensförsörjningen förbättras. För arbetssökande som är i behov av utbildning, t.ex. många nyanlända eller för dem med enbart förgymnasial utbildning, kommer även kommunerna att behöva vara delaktiga i högre grad. En central del i reformen är en tydlig uppföljning och kontroll samt ett system där den som kan uppvisa goda resultat premieras. Lågpresterande och oseriösa aktörer ska sorteras ut och resurser fördelas så att de ger bästa möjliga effekt. Kvalitet måste vara i fokus.

Tredubblat tak i RUT-avdraget och fler tjänster

Tjänstenäringen är särskilt viktig för utrikes föddas sysselsättning och företagande. I enlighet med allianspartiernas förslag inom ramen för migrationsöverenskommelsen som slöts hösten 2015 med regeringen har RUT-avdraget breddats till flyttjänster, trädgårdstjänster och it-tjänster. För att ta till vara sysselsättningspotentialen i RUT-sektorn bör det nuvarande taket tredubblas till 75 000 kronor per år och person.

- Moderaterna satsar 130 miljoner kronor per år på tredubblat tak i RUT-avdraget.

Bygg ut och anpassa yrkesvux och komvux

Moderaterna vill göra det möjligt för alla människor att skaffa sig en utbildning som motsvarar arbetsmarknadens efterfrågan för att skapa fler chanser till jobb. Både för dem som saknar en fullständig utbildning och för dem som vill byta yrke eller inriktning spelar den kommunala vuxenutbildningen en viktig roll. Det är nu av största vikt att satsningarna byggs ut i planerad takt och att det säkerställs att utbildningarnas innehåll anpassas till de behov som finns. Särskilt kan utbildningsinnehållet behöva anpassas med anledning av det stora antalet nyanlända som behöver komplettera sin yrkesutbildning för att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden.

Yrkesutbildning i stället för ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar

En ny yrkesutbildning med starkare koppling till arbetsmarknaden bör införas inom arbetsmarknadspolitiken. Dagens ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar är dyra och leder inte till jobb. Moderaterna vill därför fasa ut arbetsmarknadsutbildningen och i stället införa en ny yrkesutbildning som möter delar av den arbetskraftsbrist som råder på arbetsmarknaden. Arbetsgivarna ska ges möjlighet att påverka utformning och genomförande av utbildningen och dessutom finnas med i rekryteringsurvalet. Yrkesutbildningen ska alltså, som huvudregel, vara kopplad till en anställning hos en arbetsgivare så att den som går utbildningen med stor sannolikhet har ett jobb som väntar efter utbildningens genomförande. På så sätt ökar chansen att deltagarna kan tillgodogöra sig utbildningen och vara motiverade. Utbildningen kan bestå av både teori och arbetsplatsförlagd utbildning.

- Moderaterna satsar 500 miljoner kronor per år på yrkesutbildning kopplad till en anställning hos en arbetsgivare.

Matchningsanställningar för långtidsarbetslösa

För den som varit arbetslös en längre tid är de stöd som finns i dag inte alltid tillräckliga. Osäkerheten för arbetsgivaren gällande hur den som varit utan jobb långvarigt ska fungera på arbetsplatsen är stor. Här behöver nya vägar prövas. Moderaterna vill därför införa s.k. matchningsanställningar. Den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemannings- eller rekryteringsföretag, och får stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Den arbetssökande har en trygg anställning hos matchningsaktören, och arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret, samtidigt som matchningsaktören, aktivt verkar för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare.

Förläng tiden i provanställning från sex till tolv månader

Den svenska arbetsmarknadsmodellen har tjänat Sverige väl. Ansvarstagande parter på arbetsmarknaden leder till stabilitet, vilket skapar långsiktigt trygga villkor för investeringar i Sverige. En viktig del i den svenska modellen är att arbetsrätten ger ett starkt skydd mot godtyckliga uppsägningar, vilket bidrar till att skapa trygghet för arbetstagaren.

Flexibiliteten på arbetsmarknaden är dock den svenska modellens akilleshäla. Alltför strikta regleringar kan minska rörligheten och ge vissa negativa effekter på arbetsmarknaden. Effekterna på den totala sysselsättningen är små, men en större del av

arbetslösheten riskerar att bäras av inträdande grupper såsom unga och utrikes födda. För att underlätta för dessa grupper att komma in på arbetsmarknaden och få sitt första jobb bör tiden för provanställning förlängas från sex till tolv månader.

e. Bättre integration med fokus på jobben

Många utrikes födda arbetar, men andelen är betydligt lägre än bland inrikes födda. Det tar lång tid för de som kommit till Sverige som asylsökande att komma i arbete och egen försörjning. Det dröjer nio år från det att uppehållstillstånd har beviljats till att hälften i denna grupp har någon form av arbete. Många fastnar i bidragsberoende. Särskilt utrikes födda kvinnor har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Insatserna för att påskynda vägen in i arbets- och samhällsliv brister betydligt i dag. Bristande samverkan mellan de aktörer som har ansvar för nyanländas etablering, däribland Arbetsförmedlingen och kommunerna, försvårar för flexibla lösningar. Ledtiderna för att bedöma och validera utländsk utbildning och arbetslivserfarenhet är för långa. Språkutbildningen är inte tillräckligt tillgänglig, och möjligheten att delta i målgruppsanpassad eller yrkesinriktad sfi varierar mellan olika län och kommuner. Trots att hälften av alla nyanlända har en utbildning som motsvarar högst grundskola är det en mycket liten andel som studerar i den kommunala vuxenutbildningen under etableringstiden.

Den första tiden i Sverige är mycket viktig för hur framtiden här kommer att se ut. Långa tider av väntan riskerar att försena etableringen och låsa fast människor i passivitet. Svenskundervisning och kompetenskartläggning bör ske från första dagen i Sverige. Onödiga hinder som försvårar för asylsökande att ta ett jobb ska tas bort. Tidiga insatser är särskilt viktigt i dagens läge givet de långa väntetiderna. I dag tar det många månader, och i vissa fall flera år, innan ett slutligt beslut fattas.

Utbildningsplikt för de som saknar grundläggande färdigheter

Hälften av de nyanlända i Sverige har endast en utbildning som maximalt motsvarar grundskola i nio eller tio år. En tredjedel har inte ens en färdig grundskoleutbildning från hemlandet. Med så svag utbildningsbakgrund har en person mycket små möjligheter att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. En utbildningsplikt för nyanlända som inte har färdig grundskola och inte klarar sin egen försörjning bör införas. Att utbilda sig för att uppnå grundläggande färdigheter och kompetens ska vara en förutsättning för att få ersättning från offentliga medel.

Öka aktivitetskraven under nyanländas etableringsfas

Moderaterna anser att aktivitetskraven under etableringstiden bör skärpas. Deltagande i insatser ska följas upp under etableringstiden. Etableringsersättningen då man utan giltigt skäl inte deltar i etableringsinsatser ska sänkas i större omfattning än vad som är fallet i dag. Aktivt deltagande i insatser som t.ex. språkundervisning ska krävas för att erhålla permanent uppehållstillstånd om man saknar jobb eller egen försörjning.

Förläng etableringsplanen för nyanlända med kort utbildningsbakgrund

Arbetsförmedlingen har i dag huvudansvaret för nyanländas etablering i Sverige. Under de två åren som etableringen pågår ska nyanlända delta i svenskundervisning,

samhällsinformation och insatser för att komma i jobb. En särskild ersättning, etableringsersättning, utgår under tiden som den nyanlände deltar i aktiviteter.

I dag fungerar Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag inte som avsett, vilket är en av anledningarna till att Arbetsförmedlingen bör läggas ner. Samverkan med framför allt kommunerna är bristfällig och behöver förbättras. De insatser som erbjuds inom ramen för etableringen är av skiftande kvalitet. För nyanlända som har kort utbildning från hemlandet är den tvååriga etableringstiden, dvs. den tid som etableringen pågår, ofta för kort. Endast en av tre är i studier eller har ett jobb tre månader efter att etableringen har avslutats och endast omkring 5 procent har ett jobb utan stöd.

Moderaterna vill att etableringstiden förlängs från dagens två år till tre år för nyanlända i åldern 28 till 54 år med kort utbildningsbakgrund (max grundskola i nio eller tio år). En förlängning innebär att staten tar ett större ansvar för individens insatser och försörjning. Detta underlättar för kommunerna. Vi avvisar därmed en mindre del av den förändring av ersättningen till kommuner för nyanlända som infördes den 1 januari 2016.

- Moderaterna satsar 1,3 miljarder kronor 2018, 1 miljard kronor 2019 och 0,9 miljarder kronor 2020 på en förlängning av etableringstiden.

Ge kommunerna möjlighet att ta över ansvaret för integration av nyanlända

I dag har Arbetsförmedlingen helhetsansvar för integrationsinsatserna, men myndigheten har stora brister och de resultat som visas är inte tillfredsställande. De kommuner som vill bör därför kunna ta över ansvaret för integrationen av nyanlända från Arbetsförmedlingen. Staten och Arbetsförmedlingen, på sikt dess ersättare, ska ha kvar ansvaret i de kommuner som inte vill eller har möjlighet.

Enklare att starta företag för utrikes födda entreprenörer

Om man inte är född i Sverige, har begränsade ekonomiska resurser eller inte fullt ut behärskar svenska språket kan steget till att starta företag vara stort. Det gäller även om man har erfarenhet av företagande från hemlandet. För att fler utrikes födda och nyanlända ska ta steget att starta och driva företag vill vi förstärka Almis rådgivning till företagare med utländsk bakgrund, den s.k. IFS-rådgivningen. Bolagsverket och andra berörda myndigheter bör få i uppdrag att se till att verksamt.se finns tillgänglig på fler språk än svenska och engelska, och det ska kunna gå att registrera sitt bolag på fler språk än svenska.

- Moderaterna satsar 30 miljoner kronor per år på att förstärka IFS företagsrådgivning för utrikes födda företagare.

f. En sjukförsäkring som stöder återgång till arbete

Under lång tid och stärkt av Alliansens sjukförsäkringsreformer sjönk ohälsotalet kraftigt, och trenden mot ett allt bredare utanförskap kunde brytas. Under senare år ser vi dock att sjukfrånvaron i Sverige återigen stiger. Kostnaderna i statens budget för sjukpenning och rehabilitering beräknas till 42 miljarder kronor. År 2010 var motsvarande kostnader 21 miljarder kronor.

Långvarig sjukfrånvaro leder till att kontakten med arbetsgemenskapen bryts och privatekonomin försämras. Utanförskapet är både ekonomiskt och socialt. Effekterna

kan också vara stora i nästa generation: barn till föräldrar som är långtidssjukskrivna tenderar att själva bli sjukskrivna i större grad än andra. För Moderaterna är det därför självklart att samhällets insatser ska inriktas på att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet. Den som är sjuk eller skadad och inte kan arbeta ska självklart ha rätt till ersättning, vård och rehabilitering. Men den som har eller får tillbaka sin arbetsförmåga måste alltid få stöd och hjälp att komma tillbaka i arbete.

Att regeringen trots utvecklingen driver en politik som riskerar att öka sjukskrivningarna är oansvarigt. Att avveckla den bortre tidsgränsen och öppna upp för att förtidspensionera unga är fel väg. I stället bör sjukförsäkringssystemet reformeras för att bryta den negativa utvecklingen och skapa en långsiktigt stabil sjukförsäkring som inte uppvisar stora variationer över tid. Möjligheterna och drivkrafterna att agera för att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet måste stärkas för samtliga aktörer i sjukförsäkringssystemet – den försäkrade, arbetsgivaren, läkaren och handläggaren på Försäkringskassan.

Inrätta särskild rehabiliteringskedja för lättare psykiska diagnoser

Psykiatriska diagnoser är sedan 2014 den vanligaste sjukskrivningsorsaken. Depressioner och ångestsyndrom står för mer än 90 procent. Den nuvarande rehabiliteringskedjan utformades då dessa diagnoser var mindre vanliga och är därför bättre anpassad för andra sjukdomstillstånd. Arbetsförmågan prövas mot andra arbetsuppgifter först vid dag 90 och mot hela arbetsmarknaden vid dag 180. Vid psykisk ohälsa kanske dock långvarig sjukskrivning i hemmet inte förbättrar sjukdomstillståndet, utan viss aktivitet kan ge bättre resultat. Att vänta i 90 dagar innan någon prövning görs av huruvida andra arbetsuppgifter kan utföras hos arbetsgivaren är därför inte ändamålsenligt. Det är inte heller rimligt att vänta i ett halvår innan man lyfter frågan om personen över huvud taget ska arbeta kvar på sin nuvarande arbetsplats. Sjukdomen kan t.ex. ha ett samband med en dålig psykosocial arbetsmiljö.

Moderaterna föreslår därför att en särskild rehabiliteringskedja införs för vissa lättare psykiska diagnoser. Syftet är att tidigare än i dag skapa förutsättningar för rehabilitering och återgång i arbete och skapa fler vägar tillbaka till jobb. För den som inte har fått en särskild rehabiliteringsplan ska prövning av arbetsförmåga mot andra arbetsuppgifter eller annan arbetsplats hos arbetsgivaren ske dag 45 i stället för dag 90 och prövning av arbetsförmåga mot hela arbetsmarknaden ska ske dag 90 i stället för dag 180. Ett särskilt omställningsspår skapas hos Arbetsförmedlingen, på sikt dess ersättare, för att erbjuda stöd till byte av arbetsplats eller arbetsgivare. Försäkringskassans insatser för denna grupp ska utföras av erfarna handläggare specialiserade på psykisk ohälsa, och samarbetet med Arbetsförmedlingen, på sikt dess ersättare, ska stärkas.

- Moderaterna föreslår att en särskild rehabiliteringskedja införs för lättare psykiska diagnoser. Moderaterna satsar 50 miljoner kronor per år på Försäkringskassan och 100 miljoner kronor per år på Arbetsförmedlingen, på sikt dess ersättare, för inrättande av den nya rehabiliteringskedjan.

Stärk dagens rehabiliteringskedja med tidsgränser och regelbunden uppföljning

Forskningen visar att kontrollinsatser av olika slag, inklusive tidsgränser, minskar användningen av försäkringen, både direkt via kontrollerna i sig och indirekt via drivkrafter att inte vilja bli kontrollerad. För en långsiktigt stabil sjukfrånvaro är en bortre tidsgräns också en central komponent. Genom den skickas en signal om att en sjukskrivning inte kan pågå för evigt, vilket skapar drivkrafter för alla inblandade aktörer att agera för att hitta en lösning innan tidsgränsen nås. Inspektionen för socialförsäkringen har funnit att införandet av tidsgränser inte haft någon negativ inverkan på hälsan. I dag finns två tidsgränser där kontroll och prövning av arbetsförmågan sker, vid dag 90 och dag 180. Ingen bortre tidsgräns finns.

Moderaterna anser att rehabiliteringskedjan bör förstärkas. Dels bör Försäkringskassans uppdrag om ökad kontroll kompletteras med att handläggarnas sjukskrivningsmönster ska följas upp systematiskt för att identifiera felaktiga bedömningar och eventuella utbildningsbehov. Dels bör den bortre tidsgränsen återinföras och regelbunden uppföljning ske av den försäkrades arbetsförmåga fram till denna tidsgräns.

- Moderaterna satsar 100 miljoner kronor från 2019 på Försäkringskassan för ökad uppföljning. Införandet av en bortre tidsgräns bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 300 miljoner kronor per år.

Skärp tillsyn, krav och sanktioner för arbetsgivare med hög sjukfrånvaro

Arbetsgivaren har en nyckelroll i arbetet med att minska sjukfrånvaron vid psykisk sjukdom. Brister i den psykosociala arbetsmiljön finns särskilt i vissa yrkesgrupper inom offentligfinansierad verksamhet. Sjuksköterskor, barnmorskor, specialistsjuksköterskor, vård- och omsorgspersonal, grundskol- och gymnasielärare är särskilt utsatta. Sammanlagt finns det över 800 000 anställda i dessa grupper. För att komma till rätta med den höga sjukfrånvaro som finns i vissa sektorer och hos vissa arbetsgivare behöver tillsynen och kontrollen öka bland de arbetsgivare som inte håller nere sjuktalet. Moderaterna föreslår att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att genomföra en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom yrkesgrupper och hos arbetsgivare med särskilt hög sjukfrånvaro.

- Moderaterna satsar 100 miljoner kronor per år för att införa särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön i riskmiljöer av Arbetsmiljöverket .

Stärk och förtydliga hälso- och sjukvårdens ansvar

Hälso- och sjukvården har en central roll för att bryta långvarig sjukfrånvaro, men samspelet med sjukförsäkringen behöver förstärkas. Den brist på samverkan som följer av att sjukvården och sjukförsäkringen finansiellt och organisatoriskt inte har några starka gemensamma intressen och mål måste balanseras bättre. Kalmarmodellen är ett förslag som innebär att landstinget ska bära hela eller delar av det ekonomiska ansvaret för sjukförsäkringen. Modellen är intressant då den skapar incitament för fler aktörer att hjälpa den sjukskrivne tillbaka i arbete och arbeta förebyggande.

Moderaterna föreslår att hälso- och sjukvårdslagen ska innefatta krav på behandlings- och rehabiliteringsplanering för att återgå i arbete och krav på samverkan

med arbetsgivare, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, alternativt dess ersättare. Moderaterna föreslår även att Kalmarmodellen genomförs som ett pilotprojekt.

- Moderaterna satsar 100 miljoner kronor per år på Kalmarmodellen under perioden 2018–2022.

Öka tillsynen av läkarnas arbete med sjukskrivningsfrågor

Läkaren har en nyckelroll i sjukskrivningsprocessen. Detta arbete är komplext, vilket bl.a. har att göra med svårigheterna kring begreppen sjukdom och arbetsförmåga. Till sin hjälp har läkaren det försäkringsmedicinska beslutsstödet. Trots beslutsstöd kan läkaren och patienten vara oense om vad som egentligen vore bäst för patienten. Dessutom finns målkonflikter för en läkare som agerar inom ett fritt vårdval. Från patientens perspektiv finns möjligheten att gå till en annan läkare som kanske är beredd att agera som patienten önskar. För att stärka läkarna i deras sjukförsäkringsarbete bör det försäkringsmedicinska beslutsstödet utvecklas och tillsynen av läkarnas och vårdgivarnas arbete med sjukskrivningsfrågor förstärkas. Osakliga avvikelser från det försäkringsmedicinska beslutsstödet kan därmed upptäckas och utredas. Vid upprepade anmärkningar liksom vid rent fusk bör rätten till utfärdande av sjukintyg kunna dras in.

Moderaterna föreslår att Försäkringskassan i nära samarbete med Inspektionen för vård och omsorg får i uppdrag att granska läkares sjukskrivningsbeteende och även möjlighet att dra in rätten att utfärda sjukintyg vid misskötsel. Samtidigt bör det försäkringsmedicinska beslutsstödet utvecklas.

- Moderaterna satsar 50 miljoner kronor på Försäkringskassan per år för att stärka läkarnas arbete med sjukskrivningsfrågor.

Stärk drivkrafterna att komma tillbaka till arbete

Att regler och ersättningsnivåer i sjukförsäkringen påverkar sjukfrånvaron är väl känt i forskningen. Sjukförsäkringssystemet har i dag en långsam avtrappning som medför att ersättningen minskar först vid dag 365 då ersättningsnivån minskar från 80 procent till 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Den första karensdagen är det enda och tydliga exemplet på en tidig tröskel in i sjukförsäkringens sjuklönedel. För att stärka incitamenten att komma tillbaka till arbete tidigare än i dag vill Moderaterna stärka drivkrafterna för att komma tillbaka till arbete genom att öka avtrappningen av sjukpenningen och införa en karensdag vid övergången från sjuklön till sjukpenning, dvs. vid dag 15. Dagens regelverk som medger att särskilt allvarliga sjukdomstillstånd kan undantas från nedtrappningen i ersättningsnivåer ska fortsättningsvis gälla.

- Moderaterna föreslår att en ny karensdag införs vid dag 15. Den ska tillsammans med den första karensdagen utformas som ett karensavdrag. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 300 miljoner kronor per år.
- Moderaterna föreslår att sjukpenningen ska uppgå till 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten från dag 90 och 70 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten från dag 365. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 1,3 miljarder kronor 2018 och 2019 samt 1,4 miljarder kronor 2020.

Inför en förebyggandegaranti mot psykisk ohälsa

Utvärderingar av insatser mot psykisk ohälsa innan och efter sjukskrivning har visat att de behandlingar som sattes in innan sjukskrivning hade god effekt på patientens hälsa, medan de som sattes in efter sjukskrivningen hade begränsad effekt. En rimlig målsättning är att den som har ett jobb och är i behov av förebyggande insatser ska kunna påbörja dessa inom en månad. Samtidigt bör lagstiftningen skärpas vad gäller landstingens ansvar att erbjuda förebyggande insatser för att motverka ohälsa.

- Moderaterna satsar 400 miljoner kronor 2018 och därefter 500 miljoner kronor per år på förebyggande insatser inom området psykisk ohälsa. Samtidigt bör lagstiftningen skärpas vad gäller landstingens ansvar att erbjuda förebyggande insatser för att motverka ohälsa.

Stärk anställdas möjligheter att få förebyggande behandling via arbetsgivaren

En arbetsgivare kan erbjuda sin personal skatte- och avgiftsfri personalvårdsförmån i form av motion och annan friskvård av enklare slag och mindre värde. Inom ramen för friskvård omfattas ”stresshantering”, enligt Skatteverket. I dag finns också en möjlighet för arbetsgivaren att göra avdrag för kostnader för förebyggande behandling, om arbetsgivaren kan visa att behandlingen syftar till att den anställde ska kunna fortsätta att förvärvsarbeta. Dessa möjligheter bör utvecklas så att anställda och arbetsgivare uppmuntras att agera förebyggande i högre grad. Moderaterna vill se över friskvårdsbidraget för att säkerställa att förebyggande behandling vid psykisk ohälsa medges regelmässigt. Moderaterna föreslår också att Arbetsmiljöverket får ett särskilt uppdrag att öka informationen om förebyggande insatser mot psykisk ohälsa till arbetsgivare.

g. Stärkt arbetslinje i fler socialförsäkringssystem

Många delar av de svenska bidragssystemen har reformerats under de senaste åren för att öka drivkrafterna att arbeta och minska risken att människor pressas ut i utanförskap. Tack vare alliansregeringens reformer av social- och arbetslöshetsförsäkringarna har utanförskapet minskat med nästan en fjärdedel. Men mer behöver göras. Först och främst måste vi minska hindren för de som står längst ifrån arbetsmarknaden att få det första jobbet, och de som haft ett jobb ska kunna komma tillbaka. Men det är också viktigt att vi har kontroll på socialförsäkringssystemen för att hejda stora utgiftsökningar.

Regler för aktivitetsersättning ska inte leda till utanförskap

Antalet unga med aktivitetsersättning, förtidspensionssystemet för dem mellan 19 och 30 år, har ökat med över 500 procent sedan 2003. Samtidigt har uppemot 25 procent av dem som tidigare haft aktivitetsersättning någon typ av förvärvsinkomst efter 30-årsdagen. Det är en indikation om att unga förtidspensioneras trots arbetsförmåga. En viktig faktor för inflödet av unga i aktivitetsersättningen är att alla ungdomar i grund- och gymnasiesärskola som inte avslutat sin skolgång vid 19 års ålder har automatisk rätt till aktivitetsersättning, utan prövning av arbetsförmåga, vid s.k. förlängd skolgång. Dessa ungdomar tenderar att helt eller delvis bli kvar i förtidspensionssystemet. Moderaterna vill reformera regelverket så att unga människor

inte med automatik får förtidspension enbart för att de går i särskola. Som huvudregel bör ungdomar med förlängd skolgång omfattas av det vanliga studiestödssystemet. Förtidspension ska inte vara en rättighet utan beviljas av Försäkringskassan utifrån behov.

- Moderaterna föreslår att ersättningsmodellen vid förlängd skolgång reformeras. Förslaget bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 43 miljoner kronor 2018, 92 miljoner kronor 2019 och 150 miljoner kronor 2020.

h. Bättre förutsättningar för omställning och ett längre arbetsliv

Med en allt tuffare internationell konkurrens och strukturomvandlingar i form av ökad automatisering och digitalisering ökar kraven på omställning på den svenska arbetsmarknaden. Att skapa möjligheter för människor att jobba, lära nytt och vidareutbilda sig blir allt viktigare, oavsett var i livet man befinner sig och även om man har barn, lån eller familj.

Samtidigt lever vi allt längre och är allt friskare som äldre. Det gör det naturligt att jobba högre upp i åldrarna, såväl för lönen det ger som för att man trivs på en arbetsplats och för att man känner att man fortsatt kan göra en värdefull insats. Med en åldrande befolkning behöver vi också jobba längre för att kunna finansiera vår gemensamma välfärd. Arbetsmarknaden behöver då anpassas för att ge fler möjlighet att stanna kvar på arbetsplatsen längre.

Att människor lever allt längre och friskare liv skapar behov av karriärbyten mitt i livet men innebär också nya möjligheter. Att fler och fler äldre fortsätter att arbeta är resultat av en aktiv politik som nu behöver förstärkas. Att erfarna medarbetare vill jobba längre ska inte straffa sig – det ska löna sig. Möjligheten att jobba längre bör omfatta så många som möjligt. Stärkta drivkrafter för arbete högre upp i åldrarna, en anpassad arbetsmiljö och en väl fungerande arbetsmarknadspolitik stärker förutsättningarna för ett längre arbetsliv.

Nuvarande regering går åt andra hållet och har infört en särskild löneskatt för personer som fyllt 65 år. Detta minskar incitamenten till ett längre arbetsliv och riskerar att motverka den goda utveckling vi sett på senare år.

Lägre skatt på att jobba mer redan från 64 år

Att erfarna medarbetare vill jobba längre ska inte straffa sig – det ska löna sig. Möjligheten att jobba längre bör omfatta så många som möjligt. Stärkta drivkrafter för arbete högre upp i åldrarna, en anpassad arbetsmiljö och en väl fungerande arbetsmarknadspolitik stärker förutsättningarna för ett längre arbetsliv. Moderaterna föreslår därför att det redan från 64 års ålder ska vara lägre skatt för att jobba mer, i stället för från dagens 65 år. Vårt förslag innebär att 70 000 64-åringar får sänkt skatt och sysselsättningen beräknas öka med mellan 1 000 och 4 000 personer. När regeringen vill göra det dyrare att anställa personer över 65 år vill Moderaterna att arbete för äldre ska löna sig än mer. Att jobbskatteavdraget förstärks redan samma kalenderår som man uppnått pensionsåldern stärker drivkrafterna för att stanna kvar på arbetsmarknaden.

- Moderaterna satsar 200 miljoner kronor per år för att förstärka jobbskatteavdraget för dem som närmar sig pensionsålder.

Sänk anställningskostnaderna för äldre

Regeringen införde i budgetpropositionen för 2016 en särskild löneskatt för personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Flera remissinstanser, däribland Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket, anser att förslaget sannolikt kommer att påverka sysselsättningen bland äldre personer negativt. Detta är fel väg att gå. Moderaterna vill sänka anställningskostnaderna för äldre och göra det lättare att jobba även efter 65. Stärkta drivkrafter för arbete högre upp i åldrarna, en anpassad arbetsmiljö och en väl fungerande arbetsmarknadspolitik stärker förutsättningarna för ett längre arbetsliv.

- Moderaterna satsar 1,5 miljarder kronor per år på sänkt löneskatt för äldre.

Bättre möjligheter att finansiera högre utbildning senare i livet

Moderaterna vill skapa en mer flexibel och modern arbetsmarknad där människor har goda möjligheter att byta inriktning och karriär och människor ges flera chanser i livet. Då behöver det bli enklare att skola om sig eller pröva ett nytt jobb. Om fler ska kunna känna sig trygga med att byta arbete eller t.o.m. bransch, även högre upp i åldrarna, behöver förutsättningarna för omställning förbättras. Det måste därför vara möjligt och attraktivt för fler att studera också senare i livet. En person som behöver bygga på sina studier för att antingen kunna ta större ansvar, exempelvis en undersköterska som efter ett antal yrkesår vill vidareutbilda sig till sjuksköterska, eller helt byta spår ska ha förutsättningarna att göra det.

Alliansregeringen tog flera steg för att öka möjligheterna till omställning och kompetensutveckling under arbetslivet genom bl.a. ändringar i studiemedelssystemet. Alliansregeringen ändrade också reglerna så att personer med a-kassa ska kunna delta i kortare utbildning med bibehållen ersättning. Men mer kan göras. Därför vill Moderaterna satsa mer på att förbättra möjligheterna att finansiera högre utbildning senare i livet.

För att öka möjligheterna att kombinera arbete och studier vill vi att fribeloppet, den inkomst man kan tjäna utan att studiemedlet minskar, höjs från dagens dryga 170 000 kronor till över 200 000 kronor per kalenderår. Vi vill också att möjligheterna till extra studieveckor för den som fyllt 40 år ska utökas med 20 veckor från 40 veckor till 60 veckor och att åldersgränsen för studiemedel höjs till 60 år. Slutligen bör möjligheten till tilläggs lån för studerande över 25 år med barn höjas från 3 800 kronor till 5 000 kronor per månad.

- Moderaterna satsar 159 miljoner kronor per år för att förbättra möjligheterna att finansiera högre utbildning senare i livet.

i. Ett jämställt arbetsliv

Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Vi har föräldraförsäkring och en väl utbyggd barnomsorg som ger förutsättningar för föräldrar att ta ett stort ansvar för barn och samtidigt förvärvsarbeta. Svenska kvinnor arbetar i hög grad under småbarnsåren och även männen är föräldralediga.

Trots det återstår mycket att göra innan samhället och arbetslivet är jämställt. Fortfarande tjänar kvinnor mindre än män och arbetar deltid i större utsträckning. Kvinnor tar fortsatt ett större ansvar för det oavlönade hushållsarbetet och är i större utsträckning föräldralediga och sjukfrånvarande. Allt detta bidrar till ojämställdhet – i vardagen och i plånboken.

Arbete är en hörnsten i ett jämställt samhälle. Alliansregeringens reformer för att förbättra drivkrafterna för arbete och minska utanförskapet har bidragit till ökade förutsättningar för ekonomisk jämställdhet. Det har blivit mer lönsamt för alla att gå från utanförskap till arbete tack vare jobbskatteavdraget. Eftersom förbättringen relativt sett varit som störst för låg- och medelinkomsttagare har drivkrafterna till arbete stärkts mer för kvinnor än för män. Moderaterna vill fortsätta sänka skatten med tyngdpunkt på dem som har låga inkomster, inte minst för att göra det mer lönsamt för kvinnor att arbeta.

Kvinnor och män arbetar i genomsnitt lika många timmar per dygn, men män ägnar mer tid åt förvärvsarbete och kvinnor ägnar mer tid åt hemarbete. Det mönster som leder till att kvinnor tar större ansvar för hem och barn och arbetar deltid i högre grad än män etableras i stor utsträckning under föräldraledigheten. Kvinnor är föräldralediga längre än män och stannar också oftare än män hemma från arbetet för att vårda sjuka barn. Fortfarande tas 74 procent av alla föräldrapenningdagar och 62 procent av all tillfällig föräldrapenning (vab) ut av kvinnor. Även om utvecklingen går åt rätt håll går det alldeles för långsamt.

Den största jämställdhetsutmaningen är det låga arbetskraftsdeltagandet och den låga sysselsättningsgraden bland utrikes födda kvinnor. Här behöver betydelsen av föräldraförsäkringens utformning, tillgången till förskola, försörjningsstödet utformning och även normer och attityder ses över.

Bättre arbetsmiljö för kvinnor

En annan stor jämställdhetsutmaning är kvinnors arbetsrelaterade ohälsa. Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka. Fler kvinnor än män tvingas lämna arbetslivet i förtid på grund av ohälsa, och kvinnor uppger också i högre grad än män att de lider av såväl fysiska som psykiska arbetsrelaterade besvär.

Alliansregeringen gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att ta fram kunskap samt att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Vi vill ge Arbetsmiljöverket ytterligare resurser för att fortsätta förbättra kvinnors arbetsmiljö – inte minst ser vi behov av att fördjupa arbetet kring psykosocial arbetsmiljö och organisatoriska frågor.

- Moderaterna öronmärker 15 miljoner kronor per år för att fortsätta Arbetsmiljöverkets arbete med att stärka kvinnors arbetsmiljö.

9 En trygg gemensam välfärd med nolltolerans mot dåliga skolor

Moderaternas plan för ett starkare Sverige bygger på fler jobb och ansvar för ekonomin. Det är också grunden för att bygga en stark välfärd. När fler jobb skapas och det blir

lättare att starta och driva företag kan fler vara med och betala för vår gemensamma välfärd. Fler i arbete är den bästa garanten för en trygg skola, vård och omsorg.

En väl fungerande och tillgänglig välfärd är en grundläggande del i ett Sverige som håller ihop, där alla ges lika förutsättningar. Den svenska lösningen, med en gemensamt finansierad välfärd som alla medborgare har rätt till och där många olika typer av utförare tillåts bidra, ska värnas. Samtidigt behöver välfärden utvecklas. Sjunkande resultat i skolan, tillgänglighetsproblem i hälso- och sjukvården, kvalitetsbrister inom äldreomsorgen samt utmaningar för äldre att få ekonomin att gå ihop pekar på fortsatta reformbehov.

Pensionärernas ekonomi är ett av tre prioriterade reformområden i Moderaternas ekonomiska vårmotion. Det förslag som översiktligt presenterats i kapitel 6 beskrivs därför i detalj i detta kapitel, inklusive offentligfinansiella effekter. För övriga delar av välfärdspolitiken presenteras den övergripande inriktningen på politiken. Moderaterna avser att återkomma med preciserade reformförslag på dessa områden i budgetmotionen för 2018.

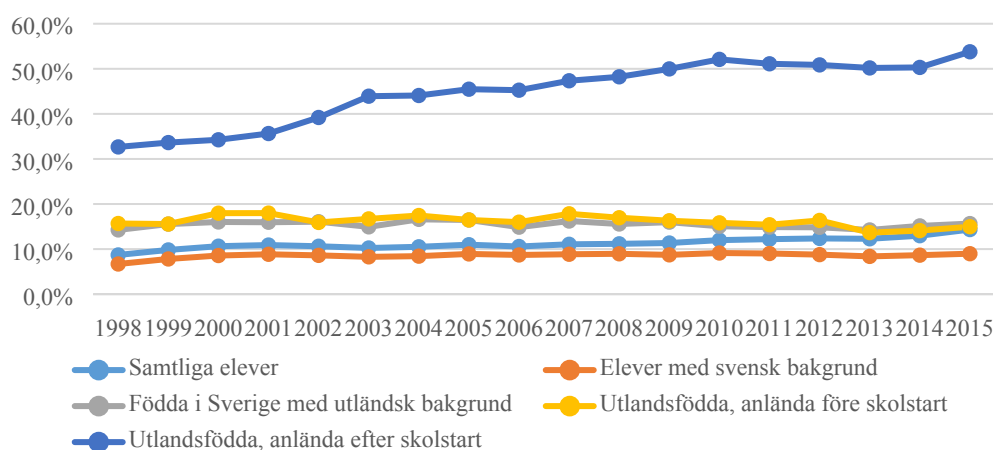
a. Fortsatta utmaningar för skolan

Sverige ska vara ett starkt land som håller ihop, och för detta är skolan avgörande. En bra skola är särskilt viktigt för barn som växer upp i utanförskap. För dessa barn är skolan vägen ut ur utanförskap. Därför är nolltolerans mot dåliga skolor en bärande del i Moderaternas plan för ett starkare Sverige.

Svensk skola står dock inför stora reformbehov. Resultaten har sjunkit under de senaste 20 åren. Trots att ett antal betydande reformer har genomförts för att vända utvecklingen visar resultaten från PISA-proven att svenska elever presterat allt sämre. Inom läsförståelse, matematik och naturvetenskap ligger resultaten under OECD-snittet. Ska Sverige klara av att konkurrera med höga kunskapsnivåer behöver resultaten i skolan förbättras väsentligt.

Samtidigt innebär migrationskrisen att svensk skola är under hård press. Under 2015 sökte över 70 000 barn asyl i Sverige. Dessa barn behöver snabbt komma in i den svenska skolan och lära sig svenska. Det underlättar både integrationen och det framtida inträdet på arbetsmarknaden.

Figur 18 Andel elever i årskurs nio som inte har godkänt i något av ämnena matematik, engelska, svenska/svenska som andraspråk, 1998–2015

Källa: Skolverket.

Ingen ska behöva känna oro för att det kompromissas med kunskapskraven och ambitionerna i skolan när det kommer många nya elever och är krävande tider. Tvärtom. Kvaliteten i svensk skola ska stärkas. Alla skolor ska vara bra skolor och det ska inte spela någon roll i vilken skola man går. För Moderaterna är det självklart att varje elev, oavsett i vilken skola den går, ska få det stöd som krävs för att nå kunskapsmålen.

Det finns dock skolor där inte ens hälften av eleverna klarar kunskapskraven. Där årskurs efter årskurs lämnar skolan och går in i utanförskap. Det är oacceptabelt. Moderaterna vill därför införa nolltolerans mot skolor som inte ger tillräckliga kunskaper. Det innebär ett starkt statligt ansvar för dåligt fungerande skolor där staten kan besluta om att ta över driften eller lägga ned en skola – oavsett huvudman.

I svensk skola ska man lära sig allt som krävs för att kunna stå på egna ben och komma till sin rätt i det svenska samhället. Det är avgörande för Sveriges utveckling och styrka att alla människor rustas med kunskaper. Vi ska vara ett land som byggs och konkurrerar med kunskap. Därför är det en tydlig prioritering för Moderaterna att vi inte tänker spara på skolan. I stället föreslår vi omfattande reformer för att fler ska kunna lära sig mer i skolan, för fler och skickligare lärare, en mer tillgänglig förskola samt nolltolerans mot dåliga skolor.

b. Fler ska kunna lära sig mer i den svenska skolan

Jämfört med andra länder missar en svensk elev nästan ett helt år i undervisningstid under grundskoleåren. Snittet för undervisningstid inom OECD när det gäller den obligatoriska delen av skolan är 7 570 timmar medan svenska elever bara får 6 785 timmar.

En timme mer undervisningstid per dag

Internationella studier ger stöd för sambandet mellan utökad undervisningstid och kunskapsresultat. Utökad undervisningstid har haft tydliga positiva effekter för elevernas resultat i matematik i såväl lägre som högre årskurser. Studier som skattat effekterna av utökad undervisningstid på elevernas prestation i PISA visar på en positiv effekt för exempelvis flickor, utrikes födda och elever med svagare socioekonomisk bakgrund.

Moderaterna avser att i budgetmotionen 2018 återkomma med förslag om att utöka den generella undervisningstiden med en timme per dag. I och med att detta är en stor reform för det svenska skolväsendet bör utbyggnaden ske i steg och i den takt som ekonomin tillåter. Som ett första steg i att ge svenska elever mer undervisningstid vill Moderaterna utöka skoldagarna med en timme per dag i lågstadiet. Internationell forskning visar att tidiga insatser har störst effekt, och därför bör utökningen av undervisningstiden börja i så tidiga år som möjligt.

Mer matematik i högstadiet

Svenska elevers matematikresultat i PISA-testet har trendmässigt försämrats sedan undersökningen genomfördes för första gången år 2000. För att stärka svenska elevers matematikkunskaper behöver matematikundervisningen förstärkas. Moderaterna vill utöka undervisningen med en extra timme matematik i veckan på högstadiet under kommande år.

Lovskola och läxhjälp till de som riskerar att halka efter

För elever i högstadiet kan extra undervisningstid eller läxhjälp vara avgörande för att komma i kapp studierna i något eller några ämnen. Moderaterna avser att förstärka satsningen på lovskola och införa en skyldighet för kommunerna att erbjuda lovskola från årskurs 6 för alla som riskerar att halka efter. För nyanlända elever bör en försöksverksamhet startas som kombinerar lovskola med sommarkollo. Också läxhjälp bör bli obligatorisk, genom att det införs en skyldighet för kommuner och fristående huvudmän att erbjuda läxhjälp till alla elever från årskurs 4 till 9, för att alla elever ska få goda förutsättningar att lyckas.

Förskola för barn i familjer med försörjningsstöd

Förskolan har stor betydelse för barns chanser att lyckas senare i livet och en viktig utgångspunkt är därför att förskolan ska vara mer än bara barnomsorg. Dagens förskola bör ha höga ambitioner för att ge barnen pedagogisk utveckling och en god kunskapsmässig grund att stå på inför skolstarten. Förskolans uppgift att lägga grunden inför skolstarten spelar särskilt stor roll för barn som kommer från studieovana hem. Därför bör barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden få mer tid i förskolan. Moderaterna avser att möjliggöra för alla barn vars föräldrar har fått försörjningsstöd mer än sex månader förevarande år att avgiftsfritt gå 30 timmar per vecka i förskolan.

Prioriterad timplan för nyanlända

För nyanlända elever i tonåren blir den totala skolgången ofta för kort för att hinna uppnå målen i grundskolans alla 17 ämnen. Rektor ska därför ges långtgående befogenheter att för dessa elever prioritera om i timplanen så att målen i första hand nås i de viktigaste basämnena.

Förlängd skolplikt

För att ge nyanlända elever rätt till kunskap och samma chans att nå kunskapsmålen som andra elever vill Moderaterna se över om skolplikten för dessa elever ska kunna förlängas.

c. Nolltolerans mot dåliga skolor

Moderaterna vill införa nolltolerans mot skolor som inte ger tillräckliga kunskaper. Det innebär ett stärkt statligt ansvar för dåligt fungerande skolor där staten kan besluta om att ta över driften eller lägga ned en skola – oavsett huvudman. Skolinspektionens granskningar ska ligga till grund för ett kunskapskontrakt där skolan tillsammans med Skolverket får hjälp att åtgärda bristerna.

Skärpta insatser för skolor med fallande kunskapsresultat

I de fall skolan inte lyckas genomföra de åtgärder som krävs behövs ett utökat statligt ansvar. Moderaterna vill därför att en skola som trots hjälp inte lyckas lyfta resultaten övergår till statligt huvudmannaskap under en övergångsperiod. Detta gäller oavsett huvudman. Vid behov läggs skolan ner. Det innebär att Skolverket får en ny enhet som är ansvarig för temporär drift av skolor som tidigare omfattats av åtgärder i ett

kunskapskontrakt men inte lyckats förbättra resultaten. Det ska inte heller vara möjligt för ägare till friskolor som tecknar kunskapskontrakt eller ställs under statlig tvångsförvaltning att göra vinstuttag.

d. Fler och skickligare lärare

Enligt Skolverket riskerar det att saknas 70 000 lärare fram till 2025. Om man räknar med den ökade invandringen riskerar det att saknas 6 500 lärare till. En löneutveckling som inte hunnit med den i det övriga samhället, en sjunkande status för yrket och bristfällig kvalitet i utbildningen har lett till ett gradvis sjunkande antal sökande till lärarutbildningen.

Högre lön för skickliga lärare

Skickliga lärare ska ha bra betalt, och Sveriges lärare ska känna sig trygga med att de riktade lönehöjningar som görs i dag ska fortsätta att gälla. För att göra läraryrket mer attraktivt behövs även möjligheter att göra karriär och utvecklas i yrket.

Alliansregeringen införde därför karriärlärartjänster, och målet var att fler än var femte lärare med pedagogisk högskoleexamen skulle få möjlighet till en förstelärartjänst.

Regeringen har nu stoppat den utbyggnaden. Det är beklagligt. I stället behöver karriärlärarsystemet fortsätta att byggas ut. Moderaterna vill att höjningen av lärarlönerna med 3 miljarder kronor ska ligga kvar samtidigt som vi i budgetmotionen för 2018 avser att bygga ut karriärtjänstsystemet och utöka satsningen på fler förstelärare i utanförskapsområden.

Stärk lärarutbildningen och utöka undervisningstiden

En nyckel till att få fler skickliga lärare är att höja kvaliteten på lärarutbildningen. Vi vill modernisera lärarutbildningen för att öka lärarkompetensen ytterligare. Vi vill ge ett nytt uppdrag till Universitetskanslersämbetet (UKÄ) att utreda hur specialpedagogik och svenska som andraspråk kan ingå som obligatoriska delar av utbildningen.

Kvaliteten på lärarutbildningen bör höjas genom att man inför lämplighetstest eller antagningsprov.

Över tid har den lärarledda undervisningstiden på lärarutbildningen minskat. För 40 år sedan hade lärarstudenterna i snitt 24 timmar lärarledd undervisningstid per vecka. I dag har över hälften av lärarstudenterna mindre än 8 timmar lärarledd undervisning i veckan. Det är inte tillräckligt. Moderaterna avser att utöka lärarstudenternas undervisningstid avsevärt, med upp till 50 procent.

Avlastning för att få mer tid till undervisning och förberedelser

Internationella undersökningar visar att svenska lärare använder mindre andel av sin tid till undervisning jämfört med lärare i andra länder. Skolverket pekar på att svenska lärare lägger över två timmar per dag på administration och uppgifter relaterade till ordning och omsorg. Det handlar exempelvis om att iordningställa lokaler, behandla ledighetsansökningar, agera rastvakt och övervaka omklädningsrum. Detta är tid som skulle kunna användas till lärande, förbereda lektioner och till att ge stöd åt dem som behöver det mest. För att ge lärare mer tid för att fokusera på undervisningen bör antalet lärarassistenter i skolan öka.

Skärpta befogenheter i klassrummet

Anmälningar om hot och våld mot lärare har ökat under senare tid. I en undersökning från Lärarnas Riksförbund uppger en fjärdedel av lärarna att de utsatts för hot, våld, sexuella trakasserier eller kränkningar inom sin yrkesutövning. Nästan fyra av tio lärare har dessutom blivit hotade med att bli anmälda av elever eller föräldrar. Det resulterar i att lärare drar sig för att tillrättavisa elever eller ingripa vid bråk av rädsla för att bli anmälda. Ett gemensamt vuxenansvar från både skola och föräldrar krävs för att få ordning på stökiga skolor och garantera en trygg arbetsplats för både lärare och elever. Moderaterna vill därför se över de bestämmelser i skollagen som rör trygghet och studiero i syfte att tydliggöra och stärka lärares rätt att ingripa vid en ordningssituation.

e. En hälso- och sjukvård av hög kvalitet i rätt tid

Svensk hälso- och sjukvård uppvisar i ett internationellt perspektiv goda medicinska resultat. Samtidigt finns brister. Långa väntetider och otillräcklig tillgänglighet är ett stort problem i delar av vården. Fördelningen av resurser mellan dem som har större och dem som har mindre behov fungerar inte optimalt. Personalflykt och brist på kompetens i vissa vårdyrken, t.ex. sjuksköterskor, är vanligt i stora delar av landet. Vården är fortfarande inte jämlik: i dag finns det oacceptabla skillnader gällande såväl kvalitet och kontinuitet som väntetider.

Trots att väntetiderna kortats betydligt i den svenska vården finns fortfarande stora, och ibland livsavgörande, skillnader inom landet. Väntetiderna för lungcancer är ett exempel där stora variationer kan vara skillnaden mellan liv och död. Byråkrati och administration, kommun- eller landstingsgränser ska inte få hindra den enskilde att få vård av hög kvalitet i rätt tid och vid rätt plats. Läget förbättrades under åren 2007–2014 bl.a. genom riktade satsningar. År 2007 väntade var fjärde patient mer än 90 dagar på en operation i specialistvården, år 2014 hade motsvarande drygt var åttonde patient en så lång väntetid.

Därefter har regeringen avskaffat kömiljarden och omvandlat den till ett generellt statsstöd till landstingen utan några krav på prestation eller på att korta väntetiderna. Det har medfört att situationen nu är den allvarligaste sedan mätningarna av vårdköer inleddes år 2011. En av fyra patienter som ska genomgå en operation inom specialistvården tvingas nu vänta längre än vårdgarantins utlovade maximala väntetid.

Moderaterna står för en annan politik. Vi sätter patienten först och patientsäkerheten främst. Kvalitet, tillgänglighet och valfrihet är ledorden för inriktningen på vår politik.

Återinför en utvecklad prestationsbunden vårdgaranti

Trots kortare köer är det alltför många som fortfarande upplever att det kan vara svårt att komma i kontakt med sjukvården. Väntetiderna i vården har börjat öka igen, och bristande samordning och samverkan inom och mellan vårdgivare är ett problem i dagens hälso- och sjukvård. Därför behöver den prestationsbaserade vårdgarantin utvecklas, bl.a. vad gäller tidsgränser och för att omfatta hela vårdkedjan.

Moderaterna avser att återinföra och utveckla den prestationsbundna tillgänglighets- och samordningsvårdgarantin med tydligt fokus på att korta väntetider och öka tillgängligheten i hälso- och sjukvården. Förutom att fortsatt främja tillgänglighet och korta köer ska den också öka huvudmännens förutsättningar och drivkrafter att skapa mer sammanhållna vårdkedjor och öka vårdgivarnas helhetsansvar för patienten.

Därutöver avser Moderaterna att särskilt stödja utveckling av kvalitet och innovationer i vården.

Säkra kompetensförsörjningen i vården

Den framtida kompetensförsörjningen måste lösas både på kort och på lång sikt. De ökande kraven i vården och omsorgen kommer att kräva fler medarbetare. Moderaterna vill ta fram en nationell, långsiktig och hållbar strategi gällande personalförsörjning, som tar hänsyn till den snabba medicinska och tekniska utvecklingen. Strategin bör gälla framtida behov av t.ex. specialistsjuksköterskor, röntgensjuksköterskor och biomedicinska analytiker.

Samla kompetens och stärk kvaliteten i cancervården

Utvärderingar har visat på stora regionala skillnader inom cancervården. Genom ökade riktade resurser och genom att samla kompetensen vill vi stärka jämlikhet och kvalitet i cancervården. Det är bra att även regeringen ställer sig bakom denna satsning. I syfte att bidra till snabbare diagnoser och högre kvalitet samt stärkande av likvärdigheten vill vi att viss avancerad högspecialiserad cancervård koncentreras till färre utförare av vård. Den statliga utredningen Träning ger färdighet (SOU 2015:98) visar hur patientsäkerheten ytterligare kan skärpas genom ökad koncentration av högspecialiserad vård, ett förslag som vi vill gå vidare med.

Stärk den nära vårdens uppdrag

Det ökade tryck som finns på sjukhusens akutmottagningar leder till längre väntetider. Många äldre söker sig till akutmottagningen i brist på andra rimliga möjligheter. Den statliga utredningen Effektiv vård (SOU 2016:2) visar tydligt vilka behov som finns av att skyndsamt genomföra förändringar inom dagens hälso- och sjukvård. Det utredningen pekar på handlar bl.a. om att samlat se över den nära vårdens uppdrag. Vi vill ytterligare stärka mötet mellan patient och vårdens medarbetare bl.a. med fast vårdkontakt och digitalisering.

f. En trygg ålderdom och bättre ekonomi för pensionärer

Andelen äldre i Sverige ökar stadigt. Det är i dag ungefär två miljoner människor som är över 65 år. Det är positivt och någonting att glädjas åt. Men att åldras innebär ofta ett ökat behov av hjälp i vardagen. Hur hjälpen utformas påverkar i hög grad livskvaliteten. Moderaternas utgångspunkt är att varje människa är unik, med egna önskemål och intressen. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder. Den välfärd som betalas med våra gemensamma resurser ska därför präglas av stor valfrihet, hög kvalitet och ett värdigt bemötande och finnas tillgänglig för alla som behöver den.

Sveriges äldre kan vänta sig fler år med god hälsa än i de allra flesta länder. I dag lever vi i genomsnitt 20 år efter pensioneringen. Det är en fantastisk utveckling. Men det kräver också en förändring i synen på äldre. Det är viktigt att politiken visar förståelse och respekt för att äldre inte är en homogen grupp människor med samma behov och önskemål. Det behöver skapas fler vägar för att underlätta för människor att leva det aktiva liv de vill leva.

En viktig fråga för många äldre är att få ekonomin att gå ihop i vardagen. Regeringens skattechöjning som ökar kostnaderna för att anställa äldre gör det svårare för äldre att vara aktiva på arbetsmarknaden och på det sättet förbättra både sin egen och samhällets ekonomi. Möjligheten att fortsätta arbeta handlar om att ha ett sammanhang där man behövs och där man har en social tillhörighet.

Sänkt skatt för pensionärer med låga inkomster

En starkare ekonomi och fler i arbete skapar förutsättningar för en positiv utveckling av pensionerna. Inget är viktigare för pensionärernas ekonomi än att sysselsättningen och antalet arbetade timmar utvecklas väl samt att reallönerna ökar, eftersom pensionerna är kopplade till den ekonomiska utvecklingen.

Vi ser inget egenvärde i att pension och förvärvsinkomst beskattas olika. För att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för pensionärer med lägre inkomster vill Moderaterna ytterligare sänka skatten för denna grupp. Moderaterna föreslår därför sänkt skatt för pensionärer genom att det förhöjda grundavdraget för personer som fyllt 65 år förstärks. Detta sker genom att grundavdragsbeloppet höjs för alla med en fastställd förvärvsinkomst mellan 123 400 och 360 000 kronor per år. Förslaget innebär att 1,45 miljoner pensionärer med en inkomst på upp till 360 000 kronor får en skattesänkning på upp till 2 500 kronor per år.

- Moderaterna satsar 2,18 miljarder kronor per år från 2018 på att sänka skatten för pensionärer med låga inkomster.

Stärk kompetensförsörjningen i äldreomsorgen

En av de största samhällsutmaningarna för att säkra en trygg ålderdom för alla äldre handlar om att möjliggöra en äldreomsorg av hög kvalitet och säkra kompetensförsörjningen. Regeringen har ett ensidigt fokus på att öka antalet personal och bortser ifrån att det finns många andra faktorer som påverkar kvaliteten, valfrihet och värdighet inom äldreomsorgen. Moderaterna anser att en nationell strategi gällande äldreomsorgens personalförsörjning och kompetensutbildning för både medarbetare och chefer ska tas fram.

Mer mobil vård för de mest sjuka äldre

Vi vill påbörja en nationell satsning tillsammans med andra aktörer för att metodiskt och strukturerat stimulera mer av en mobil nära vård för de mest sjuka äldre. Det handlar främst om dem med en eller flera kroniska sjukdomar. En styrande princip bör vara att vården ges nära människor.

Bryt ofrivillig ensamhet och öka livskvaliteten för äldre

Moderaterna vill öka livskvaliteten för äldre inom äldreomsorgen. Äldre som bor i äldreboende ska ha möjlighet att få sällskap för att gå ut och promenera i friska luften. Maten ska vara ett glädjeämne i vardagen för äldre. Vi vill genomföra ett måltidslyft inom äldreomsorgen, oavsett om det handlar om maten som serveras i äldreboenden eller hemtjänst.

Förenkla biståndsbedömningen

Moderaterna vill minska den administrativa bördan kopplad till biståndsbedömning och möjliggöra en mer förenklad biståndsbedömning. Äldre, tillsammans med närstående, bör få utökade möjligheter att själva, i samråd med biståndsbedömarna, utforma vad de beviljade omsorgstimmarna bör ägnas åt oavsett om det handlar om äldreboende eller hemtjänst.

g. Stärk kvaliteten i välfärden

En väl fungerande välfärd är en självklar del i ett Sverige som håller ihop och där alla ges lika förutsättningar. Att kunna välja själv och påverka välfärdens innehåll har möjliggjort en mångfald av skolor, vårdcentraler, äldreboenden och andra verksamheter som annars inte hade funnits. Dessa verksamheter bidrar till utveckling av kvalitet genom nya idéer och lösningar. Många av dessa verksamheter är högt uppskattade såväl av elever, patienter, äldre, anhöriga och andra mottagare som av de anställda.

Den svenska lösningen, med en gemensamt finansierad välfärd som alla medborgare har rätt till och där många olika typer av utförare tillåts bidra, ska värnas. Samtidigt finns det behov av att fortsätta utveckla välfärden. Sjunkande resultat i skolan, tillgänglighetsproblem i hälso- och sjukvården samt kvalitetsbrister inom äldreomsorgen pekar på fortsatt reformbehov.

Att säkra ordning och reda i välfärden är ett centralt politiskt uppdrag, och detta gäller oavsett om välfärden drivs offentligt eller i fristående regi. Ordning och reda i välfärden bygger på att alla aktörer lever upp till gällande lagar och regler, klarar av att möta människors behov, förvaltar de gemensamma resurserna på ett effektivt sätt, värnar tillgängligheten samt kontinuerligt arbetar för att förbättra kvaliteten. Vi accepterar inte brister, oavsett huvudman.

Valfriheten är central och en naturlig del av dagens svenska välfärd, men de reformer som öppnade upp för mångfald och fler utförare borde långt tidigare följts av insatser för att komma till rätta med utförare som inte klarar av att möta elevernas, patienternas eller omsorgstagarnas rättmätiga krav och behov.

Inför generell tillståndsplikt och starkare regelverk för ägar- och ledningsprövning

För delar av välfärdsverksamheterna råder tillståndsplikt redan i dag, men inte för alla. Vi vill se att tillståndsplikt och prövning även omfattar all verksamhet reglerad inom hälso- och sjukvårdslagen. Dessutom ska både fristående och offentligt driven verksamhet omfattas. En del av tillståndprocessen ska utgöras av ledningsprövning för offentlig verksamhet och ägar- och ledningsprövning för fristående verksamhet.

Tydliga nationella kvalitetsmått ska gälla med konsekvent uppföljning där tillsynsmyndigheterna i huvudsak följer upp kvalitet och utfall

Moderaterna vill ta fram nya samt vidareutveckla nuvarande nationella kvalitetskrav för alla verksamheter inom välfärden. Dessa krav ska vara bindande. Kvalitet i välfärden låter sig inte utvärderas av ett enstaka mått eller enbart en indikator. Utgångspunkten för de nationella kvalitetskraven och all uppföljning av välfärdens kvalitet bör dock alltid

vara resultat och utfall, och detta bör gälla oavsett om det rör sig om skolan, vården eller omsorgen.

Skärp sanktionsmöjligheterna vid brister

Redan i dag finns det sanktioner inom t.ex. skolans område för att förhindra oseriösa ägare att vara verksamma. När Skolinspektionen utövar tillsyn enligt skollagen finns det en sanktionstrappa med olika möjligheter för myndigheten att vidta åtgärder, beroende på hur allvarliga bristerna är. Trappans steg är anmärkning, föreläggande, föreläggande med vite samt indraget tillstånd. En liknande trappa finns för Inspektionen för vård och omsorg. Åtgärder som inspektionsmyndigheterna har att tillgå bör utökas med kunskaps- och kvalitetskontrakt, möjlighet till vinstutdelningsbegränsning samt möjlighet för tillfälligt statligt huvudmannaskap.

Inför ett kunskapskontrakt för alla skolor som inte klarar målen

Alla skolor ska vara bra skolor, och vilken skola man går i ska inte spela någon roll för den enskilda elevens möjligheter att nå kunskapsmålen. För Moderaterna är det självklart att varje elev ska få det stöd som krävs för att nå dessa mål. För att säkerställa att alla elever ges bästa möjliga förutsättningar att nå målen i skolan vill Moderaterna inrätta ett kunskapskontrakt. Kunskapskontraktet tecknas mellan huvudmän som inte når fastställda kvalitetskravsmått och Skolverket. Kunskapskontrakten innehåller krav på åtgärder som forskning och beprövad erfarenhet har visat vänder kunskapsresultaten. Kunskapskontrakten är obligatoriska.

Inför kvalitetskontrakt för vård, äldreomsorg och socialtjänstens verksamheter

All vård, äldreomsorg och socialtjänst ska hålla hög kvalitet. Det innebär att oavsett vilket sjukhus, vilket omsorgsboende eller vilken socialtjänstverksamhet som man besöker ska det inte spela någon avgörande roll för möjligheten att få rätt vård, omsorg och behandling i tid och av hög kvalitet. För att kunna säkerställa att alla, oavsett bostadsort, ges bästa möjliga vård, äldreomsorg och socialtjänst av hög kvalitet vill Moderaterna inrätta obligatoriska kvalitetskontrakt för verksamheter som inte uppnår målen. Kvalitetskontraktet tecknas mellan huvudmän hos verksamheter som inte når fastställda kvalitetskrav och Inspektionen för vård och omsorg. Kvalitetskontrakten ska innehålla krav på åtgärder som forskning och beprövad erfarenhet har visat kan möta de ställda nationella kvalitetskraven. Dessa kontrakt är obligatoriska.

10 Tillväxt i hela Sverige

Företagsamhet är grunden för vårt välstånd och det som driver samhället framåt. Jobb skapas när det går att anställa till rimliga villkor och när skatterna inte är för höga. Men för att skapa jobb krävs dessutom att man kan bygga, bo, resa och transportera samt har en tryggad energiförsörjning, i hela landet.

Moderaternas politik för jobb och sysselsättning styrs utifrån två mål som vi ska uppfylla till 2025: vår politik ska leda till att vi halverar jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda, och vi ska skapa förutsättningar så att 500 000 nya jobb växer fram. En

av de bärande delarna i Moderaternas plan för ett starkare Sverige handlar därför om hur förutsättningar för tillväxt i hela Sverige skapas, så att jobben blir fler.

Vårt största samhällsproblem är det nya och växande utanförskap som drabbar utrikes födda och personer som saknar gymnasieutbildning. För att bryta utanförskapet måste Sveriges företagsamhet och förmåga att skapa nya jobb – i hela landet – stärkas. Detta gäller såväl enkla jobb som jobb som kräver lång utbildning och erfarenhet. Bara genom goda villkor för företagande och företagsamhet kan vi klara de samhällsproblem Sverige står inför.

I detta kapitel presenteras den övergripande inriktningen på Moderaternas tillväxtpolitik. Moderaterna avser att återkomma med preciserade reformförslag på dessa områden i budgetmotionen för 2018.

a. Svensk konkurrenskraft utmanas

Sveriges ekonomiska framgång förklaras ofta med att de grundläggande villkoren för företagande har varit relativt goda under lång tid. Ett gott företags- och innovationsklimat har utgjort grunden för svenska företag att växa sig starka i Sverige men också genom att exportera och konkurrera internationellt. Mätningar visar att svensk konkurrenskraft står sig jämförelsevis väl. På sikt riskerar dock Sverige att tappa det historiska försprånget vi haft. World Economic Forum pekar exempelvis på högt skattetryck, bristande flexibilitet på arbetsmarknaden och problem i utbildningssystemet som stora problemområden för svensk konkurrenskraft. Andra mätningar visar också att en femtedel av svenska företag anser att skattesystemet hämmar anställning av kvalificerade, högutbildade medarbetare. När det gäller andelen av befolkningen som planerar att starta företag placerar sig Sverige under genomsnittet. Undersökningar visar också att många företag upplever en stor regelbörda. Flertalet anser att det dessutom har blivit sämre de senaste två åren, vilket också överensstämmer med OECD:s mätningar av hur länder arbetar med regelförenklingsfrågan där Sverige kommer dåligt ut.

I stället för att stärka svensk konkurrenskraft riskerar regeringens politik i flera avseenden att slå mot tjänstesektorn, industrin och handeln. Försenade infrastrukturinvesteringar, höjd skatt på drivmedel, flygskatt, höjd skatt på småföretagare genom ändrade 3:12-regler, försämrat RUT och hotet om en lastbilsskatt slår mot såväl industrijobben som tjänstesektorn och de gröna näringarna. Höga skatter på jobb försvårar också för kunskapsintensiva företag att rekrytera, och avsaknaden av nödvändiga reformer på bostadsområdet gör det svårare att hitta bostäder för anställda. En skeptisk inställning till arbetskraftsinvandring och utstationering riskerar att ytterligare försvåra för kompetensförsörjningen.

Sammantaget krävs fortsatta ansträngningar för att skapa förutsättningar för svenska företag att växa och konkurrera i och utanför Sverige. Vi måste garantera att svenska företag möter väl fungerande institutioner och regelverk, minskat krångel, ett gott innovationsklimat, tillgång till arbetskraft och kompetens samt trygga och effektiva system för infrastruktur och energi.

b. Nej till regeringens skattehöjningar

Sveriges välstånd kan inte tas för givet. För att Sverige också fortsatt ska vara ett av världens mest framgångsrika länder krävs att de långsiktiga förutsättningarna för tillväxt

och jobb i Sverige hela tiden ses över och förbättras. Fler behöver utbilda sig, anstränga sig och driva företag.

Regeringens politik går i motsatt riktning. Skatthöjningarna på jobb och företagande har under de rödgröna regeringsåren varit tio gånger högre än satsningarna på näringspolitik. De totala skatthöjningarna, inklusive aviserade skatthöjningar i budgetpropositionen för 2018 och justerat för de skattesänkningar som gjorts, uppgår till ca 50 miljarder kronor på ett par års sikt. Till hösten aviseras bl.a. att fler ska betala statlig inkomstskatt, en ny flygskatt och höjd entreprenörsskatt i 3:12-regelverket. Dessutom planeras för ytterligare skatthöjningar. Regeringen vill införa en lastbilsskatt och en skatt på finansiella tjänster, så fort ett genomförbart förslag finns på bordet.

En sådan politik skadar Sveriges långsiktiga förutsättningar för jobb och tillväxt. Det gör att färre vill utbilda sig, att färre vågar ta steget att starta företag och att bördorna för svenska företag växer jämfört med för internationella konkurrenter.

Nej till regeringens förslag om ökad statlig inkomstskatt, en ny flygskatt, höjd skatt för småföretagare och höjd fordonsskatt

Moderaterna säger nej till regeringens skadliga skatthöjningar på jobb och företagande. De aviserade förslagen om ökad statlig inkomstskatt, en ny flygskatt, höjd skatt för småföretagare och höjd fordonsskatt uppgår till 8 miljarder kronor 2018, och 10 miljarder kronor vid full utbyggnad.

Nej till en framtida lastbilsskatt

Moderaterna säger nej till en avståndsbaserad vägslitageavgift, även kallad lastbilsskatt, som regeringen ämnar införa. Svenska företag och svensk industri behöver inte ytterligare pålagor i form av straffskatter; de behöver bättre villkor och konkurrensvillkor samtidigt som vi arbetar för att nå ett hållbart samhälle. Ett steg i rätt riktning är i stället de försök som görs med elektrifierade vägar för den tyngre trafiken. Vi tror på tekniska framsteg i stället för straffskatter.

c. Fler bostäder och en effektivare bostadsmarknad

Bostadsbristen är en av Sveriges stora samhällsutmaningar. Bostadsbristen drabbar den enskilde och påverkar samtidigt Sveriges förutsättningar för jobb och tillväxt. Enligt Boverkets senaste prognos behöver det byggas drygt 710 000 bostäder fram till 2025. För att nå detta mål krävs ett kraftigt ökat byggande.

I dag byggs det mer än vad det gjorts de senaste 20 åren. Detta är främst en konsekvens av högkonjunkturen och det minskade regelkrånglet som den förra alliansregeringen initierade. Trots detta är behovet av fortsatta reformer stort. Med den nuvarande regeringen har dock det behovet av reformer fått stå tillbaka till förmån för en återgång till ineffektiv subventionspolitik som inte ens byggbranschen efterfrågar.

Sverige behöver en effektiv reformagenda för fler bostäder, och bostadspolitiken måste läggas om. Det krävs reformer som förenklar regler som i dag förhindrar att det byggs nytt och åtgärder som leder till bättre användning av det nuvarande bostadsbeståndet.

Öka rörligheten i det befintliga bostadsbeståndet

Rörligheten på bostadsmarknaden måste öka. Det nuvarande fastighetsbeståndet nyttjas inte effektivt och flyttkedjorna är tröga på grund av inlåsnings effekter. Låg rörlighet skapar svårigheter för de som står utanför bostadsmarknaden att ta sig in och verkar fördröjande på planeringsprocesser.

Reavinstbeskattningen gör i dag människor mindre benägna att flytta från sin bostad. Dagens uppskovsbelopp för reavinsten är för lågt satt och räntan på uppskovet är så pass mycket högre än marknadsräntan att det i många fall inte lönar sig att skjuta upp beskattningen. Regeringens förslag om ett slopat uppskovstak under fyra år är därmed tandlöst, vilket också många remissinstanser beskrivit. För att öka rörligheten på bostadsmarknaden vill Moderaterna att uppskovstaket ska slopas permanent och även att uppskovsräntans nivå och utformning ses över.

Moderaterna anser också att konsekvenserna av den nuvarande hyresregleringen måste ses över. Dessutom behöver andrahandsuthyrning bli enklare för att snabbt öka tillgången på bostäder. För att förenkla andrahandsuthyrningen bör varje bostadsrättsinnehavare själv ha rätt att besluta om uthyrning i andra hand. Den möjlighet som ger styrelsen i en bostadsrättsförening rätt att förhindra andrahandsuthyrning av bostadsrätter bör tas bort.

Korta tiden från idé till spade i marken genom förenklad planprocess

För att underlätta bostadsbyggande behöver det gå snabbare från idé till dess att spaden kan sättas i marken. I dag tar det vanligtvis 3–4 år för att få ett bygglov och kunna börja bygga. För att korta tiden behöver möjligheterna till kravställande i detaljplaner minska och handläggningstiderna kortas. För att förenkla planprocessen behöver den göras om i grunden. Problemet med alltför detaljerade och styrande detaljplaner har lyfts åtskilliga gånger av forskare och utredningar. I ett första steg bör kraven på när detaljplan krävs minskas så att kommuner i vissa fall kan pröva bygglov direkt. Samtidigt bör privat initiativrätt till nya detaljplaner införas. På längre sikt bör detaljplanekravet slopas helt. Riksdagen beslutade 2015 att regeringen bör införa möjligheten till privat initiativrätt för detaljplaner, men regeringen har inte agerat. Moderaterna vill att det införs senast den 1 januari 2018.

Färre och kortare överklaganden

För att korta tiden innan spaden sätts i marken behöver tiden vid överklagande kortas. Möjligheten att överklaga myndighetsbeslut är viktig. Samtidigt krävs en balans mellan olika intressen. Det finns i dag en tendens till upprepade processer där samma person efter förlorat mål väcker klagan vid flera tillfällen. Överklagandena försvårar och fördyrar då byggandet. Moderaterna anser att möjligheten till överklagande av bygglov bör begränsas när inga nya omständigheter tillkommit sedan en detaljplan överklagats. Instanskedjan vid överklagande bör kortas genom att man tar bort länsstyrelsen som instans för överklagande. Överklaganden bör avgiftsbeläggas och sakägarkretsen som har rätt att överklaga bör påtagligt begränsas. Tidsgränser för handläggning av överklagande bör införas hos kommuner och myndigheter och kopplas till ekonomiska sanktioner.

Frigör mer mark till bostäder genom ett reformerat riksintressesystem

Markbrist är ett grundläggande problem som förtar effekten av många andra reformer. Under de senaste decennierna har antalet områden som markerats som riksintressen ökat kraftigt. Av alla kommuner med bostadsbrist menar 60 procent att riksintressen har hindrat nya bostäder under de senaste tre åren. Moderaterna anser att dagens system med tolv beslutande myndigheter måste reformeras. Regeringen, eller en expertgrupp, ska ansvara för att utpeka riksintressen. Bostadsbyggande bör klassas som riksintresse och kulturmiljö och friluftsliv slopas. Kraven på att motivera riksintressena när de pekas ut ska stärkas och beslut om riksintressen ska aktivt omprövas i samband med att en ny översiktsplan antas av kommunen. Om motiveringen inte längre är aktuell upphör riksintresset.

Frigör mer mark till bostäder genom ett reformerat system för naturreservat

Sedan miljöbalken trädde i kraft har kommunerna själva möjlighet att besluta om naturreservat. De kommunalt beslutade naturreservaten är i mycket stor utsträckning tätortsnära. Regelverket för naturreservat behöver ses över och reformeras. En snabb tillväxt av kommunalt beslutade tätortsnära naturreservat riskerar att hämma bostadsbyggandet. Endast regeringen, eller en expertgrupp, ska kunna inrätta naturreservat. Möjligheten att upphäva kommunala naturreservat när det är motiverat bör stärkas.

Frigör mer mark till bostäder genom ett reformerat system för strandskydd

Strandskyddet fyller en viktig funktion i att värna naturvärden och människans tillgång till dessa naturvärden. Lagstiftningen behöver dock anpassas till dagens verklighet. Trots att lättnader i lagstiftningen gjorts har tillämpningen av lagstiftningen inte hängt med. I många delar av Sverige har strandskyddet blivit mer restriktivt. Strandskyddet bör göras mer ändamålsenligt i hela landet i syfte att förbättra förutsättningarna för byggande och boende i strandnära områden. Det generella strandskyddet bör begränsas till 50 meter, och möjligheten till utökad strandskydd till max 100 meter bör endast användas undantagsvis. Kommunernas beslutanderätt gällande strandskydd ska stärkas relativt länsstyrelsens och Naturvårdsverkets. Fler undantag från strandskyddsbestämmelserna bör prövas framöver.

Frigör mer mark till bostäder genom ett reformerat regelverk för buller

Regelverket kring buller bör reformeras. I dag vill allt fler bo tätare med nära tillgång till kollektivtrafik och service. Med ny byggteknik kan det skapas goda ljudnivåer inomhus även i lägenheter nära t.ex. tågstationer. Trots det ansåg 72 procent av kommunerna att riktvärdena för utomhusbuller hindrar bostadsbyggande. Bullerregelverken bör ses över så att det går att bygga närmare vägar och järnvägar – upp till 70 dBA bör vara godkänt för bostadsbyggande. Källa till buller ska inte ha betydelse. Enskilda bör i högre grad ha möjlighet att ta beslut om var de vill bo, utöver minimikrav.

Möjliggör prisvärda bostäder som fler har råd att bo i

Byggekostnaderna i Sverige ligger långt över EU-snittet, vilket bidrar till att det inte byggs tillräckligt med bostäder. En viktig faktor är att stordriftsfördelar inte tas till vara.

Sverige behöver en mer industrialiserad byggprocess. Krav på bostäders utformning, tillgänglighet och energihushållning är grundläggande för att säkerställa en god standard på svensk bostadsmarknad. Dessa regler är dock ofta mycket högt satta, vilket gör det svårare att bygga prisvärt för t.ex. ungdomar och nyanlända. Regelverket bör därför ses över. I dag finns också problem med att hyresvärdar höjer hyran så mycket efter en renovering att hyresgästen inte har råd att bo kvar. Det försvårar återkomsten av hyresrätter för ekonomiskt svaga hushåll. Moderaterna vill införa typgodkända hus i syfte att underlätta industriellt byggande. Byggreglerna bör ses över i syfte att främja byggande och prisvärt boende. Förutsättningarna för att öka hyresgästernas möjlighet att påverka renoveringars omfattning bör ses över.

Fler studentbostäder

Bristen på studentbostäder leder till osäkerhet, långa köer, trångboddhet, hemmaboende, höga hyror och lång pendling. För att komma till rätta med bristen på studentbostäder krävs reformer som gör det enklare och billigare att bygga små bostäder. Reglerna för tekniska egenskapskrav och utformningsregler för studentbostäder bör förenklas så att det går att bygga mindre lägenheter i fler miljöer. Parallellt bör ett förkortat förfarande för plan- och bygglovsprocesserna för studentbostäder införas i vilket kommunens processer ska få ta max nio månader. Högskolornas och universitetens roll för att öka antalet studentbostäder bör också stärkas. De hinder som i dag kvarstår för lärosäten att äga och bygga studentbostäder bör tas bort. Bland annat bör möjligheten för lärosäten att hyra ut bostäder till alla studentkategorier gälla alla lärosäten och permanentas. Samtidigt bör en översyn göras av marktillgången nära universiteten och högskolorna. Akademiska Hus bör dessutom få ett tydligare bostadsuppdrag med ett volymmål för byggande och ägande av studentbostäder.

d. Bättre villkor för entreprenörskap och företagande

Vår ekonomiska framgång förklaras ofta med att de grundläggande villkoren för företagande har varit relativt goda under lång tid. Vi har väl fungerande institutioner, relativt enkla regelverk för att starta och driva företag och en jämförelsevis välutbildad befolkning. Under senare år ser vi samtidigt hur andra länder kommer i kapp inom t.ex. digitalisering och regelförenkling för företag. Samtidigt har vissa historiska styrkor för Sverige försvagats, som t.ex. utbildningssystemet och företagets kompetensförsörjning. Svenska företag och entreprenörer behöver bättre villkor för företagande för att klara konkurrensen och fortsätta utvecklas.

Kvalificerade personaloptioner för nyckelpersoner i växande företag

För att få ett dynamiskt näringsliv måste mindre, snabbväxande företag kunna konkurrera om samma arbetskraft som större och mer etablerade företag. Snabbväxande företag har dock sällan möjlighet att erbjuda marknadsmässiga löner till nyckelpersoner, och det gäller även när den långsiktiga potentialen är stor. För att underlätta för mindre, snabbväxande företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill vi därför göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap. Moderaterna föreslår ett väl avvägt förslag som stimulerar till entreprenörskap inom ramen för en ansvarsfull skattepolitik. Företag med maximalt 250 anställda inkluderas i stället för den nu liggande utredningens förslag om

50 anställda. Vi vill att gränsen för bruttotillgångar ska uppgå till maximalt 350 miljoner kronor samt ta bort utredningens förslag om tidsgränser för hur länge företaget har funnits. Sammantaget gör detta personaloptioner till ett kraftfullt verktyg för att få företag att växa, attrahera spetskompetens och vara konkurrenskraftiga på en internationell marknad.

Gör det enklare och snabbare att anställa utländsk kompetens

Internationell rekrytering är ett viktigt verktyg för att hitta rätt kompetens för svensk industri och svenska företag. Alliansens reformering av regelverket för arbetskraftsinvandring var ett viktigt steg, men reformarbetet bör fortsätta. Handläggningstiderna för arbetsmarknadsärenden hos Migrationsverket är dock fortsatt alldeles för långa och behöver kortas kraftigt genom att en tidsatt maximal handläggningstid införs. Den maximala handläggningstiden bör inte få överstiga 30 dagar. En annan utmaning för att rekrytera inom EU är att många EU-medborgare upplever svårigheter med att erhålla personnummer. Därför är vi beredda att göra det möjligt för experter från andra EU-länder att få personnummer även om deras vistelser i Sverige är kortare än ett år.

Sänk kravet på aktiekapital och inför bättre möjlighet till tjänstledighet

Att göra det enklare och mer lönsamt att starta och driva företag är en viktig del i att skapa fler och bredare vägar till jobb och etablering i Sverige. Sveriges krav på aktiekapital ligger fortfarande jämförelsevis högt och bör sänkas till 25 000 kronor. Moderaterna vill också att det ska bli enklare att våga ta steget och bli entreprenör genom att rätten till tjänstledighet för att starta företag förlängs från de sex månader som gäller i dag till åtminstone ett år. Det bör också bli enklare att växa och anställa genom att s.k. mikroföretag undantas från en del administration så att de i stället kan fokusera mer på att driva verksamheten framåt.

Stärk ungas och utrikes föddas företagsamhet

Unga och utrikes födda som vill starta eget ska uppmuntras. På så sätt kan de skapa jobb både åt sig själva och åt andra. Moderaterna vill därför satsa på verksamheter som stöder dessa grupper att starta eget och som framgångsrikt visat på goda och varaktiga resultat.

Tyngre lastbilar för klimatsmarta transporter

Att tillåta tyngre lastbilar, upp till 74 ton, är en viktig reform för jobben, för miljön och för industrin i Sverige. Detta har gjorts i t.ex. Finland, som därmed har fått en viktig konkurrensfördel inom skogsindustrin jämfört med Sverige. Tyngre lastbilar leder till att samma transporter som görs i dag kan göras av färre lastbilar, vilket är bra för såväl miljön som industrins konkurrenskraft. De utvärderingar som har gjorts visar att tyngre och längre lastbilar sänker CO₂-utsläppen per transporterat ton med ca 10 procent, ökar företagets produktivitet med 20–25 procent och sänker deras kostnader med 8–15 procent. Moderaterna vill att det ska vara möjligt för tyngre lastbilar att trafikera våra vägar.

e. Stärk forskningen och den högre utbildningen

Moderaterna anser att det övergripande målet för högre utbildning, forskning och innovationspolitik ska vara att Sverige ska vara en framstående kunskapsnation, där utbildning, forskning och innovation bedrivs med hög kvalitet och effektivitet samt bidrar till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft. Med svagare skolresultat riskerar även högre utbildning och forskning att försvagas över tid. Därför krävs att ett tydligt kvalitets- och kunskapsfokus präglar dessa politikområden.

Reformera högskolans resurstilldelningssystem och stärk Universitetskanslersämbetets kvalitetsutvärdering

För den kunskapsintensiva industrin är högskolan särskilt viktig. Trots en omfattande satsning på antalet platser i högre utbildning sedan 1990-talet ser vi fortsatta utmaningar för företagen att få tillgång till specialistkompetens. Detta beror till stor del på att utbildningskvaliteten samtidigt har fallit över tid och att resurserna per student fördelas på ett sätt som premierar kvantitet framför kvalitet. Moderaterna vill därför låta utreda hur ett reformerat resurstilldelningssystem som premierar kvalitet i högre utsträckning ska utformas. Moderaterna vill också förstärka kvalitetsutvärderingen hos Universitetskanslersämbetet och att myndigheten ska behålla sitt mandat att stänga ned undermåliga program.

Stärk basanslagen för forskning och tilldela resurser utifrån kvalitet

Moderaterna vill stärka basanslagen för forskning. Detta stärker lärosätenas förutsättningar att stärka kvaliteten i forskningen och att genomföra sitt uppdrag. Moderaterna är kritiska till regeringens förslag att ge ”samverkan” samma viktning som citeringar och publiceringar i tilldelningen av forskningsmedel. Moderaterna vill också att en utredning tillsätts för att lämna förslag på hur ett system med kvalitetsuppföljning av forskningen kan inrättas.

Förbättra möjligheten för utländska universitet att etablera sig i Sverige

Den svenska högskolan är internationaliserad, men mer kan göras för att ytterligare öppna högskolesektorn både för framstående internationella studenter och för lärare. Ett sätt är att locka utländska universitet till att etablera sig i Sverige. Moderaterna vill därför se över hur tillståndsgivning för utländska lärosäten som vill upprätta filialer i Sverige kan förenklas.

f. Utnyttja kraften i delningsekonomi och digitalisering

Den snabbt växande delningsekonomin förändrar och utmanar våra traditionella föreställningar om ekonomins funktionssätt, förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare och hur framtidens skattesystem ska utformas. Några av de stora fördelarna med en växande delningsekonomi är att resurserna kan användas effektivare, att varor och tjänster kan komma fler till del och att det finns stora potentiella miljövinster i att dela och utnyttja våra resurser bättre. Delningsekonomin har potential att bli nästa stora frihetsreform när människors möjligheter till egen försörjning och konsumentval ökar. Sverige bör välkomna delningsekonomin, och svensk lagstiftning behöver anpassas efter dess framväxt.

Att verka inom delningsekonomin får dock inte blir en förevändning för att fly undan skatt eller att inte följa lagar. De allra flesta vill också göra rätt för sig och politiken måste göra regelverket tydligare. Enkla tjänster som tillhandahålls av privatpersoner till privatpersoner står i dag med stor sannolikhet i stora delar utanför skattesystemet, då skattereglerna anses vara för krångliga och skattenivån för hög. Det är viktigt att våra skatteregler utformas på ett sätt så att det är lätt och rimligt att göra rätt för sig.

Tillväxtpotentialen i delningsekonomin begränsas i dag av betydande reglering och i vissa fall jämförelsevis hög beskattning. För att minska hindren bör administrativa förenklingar och beskattningsmässiga lättnader för små inkomster från tillhandahållanden mellan privatpersoner under ett visst gränobelopp prövas. På sikt bör även skattereglerna ses över för högre inkomster där tillhandahållandena närmar sig nivåer för egenförsörjning. Det skulle möjliggöra för fler enkla jobb i den vita ekonomin. Exakt hur ett regelverk för en växande delningsekonomi ska se ut bör dock utredas noggrant. Den nya lagstiftningen måste även vara teknikneutral.

Plattformarna bör ges möjlighet att bli certifierade av Skatteverket, eller annan myndighet, när dessa på frivillig basis samarbetar med myndigheten i syfte att kontrollera att enskilda individer följer gällande regelverk samt åtar sig ett grundläggande ansvar för användarnas säkerhet och integritet. Genom en sådan certifiering kan konsumenterna enkelt försäkra sig om att plattformen ser till att lagstiftningen efterlevs även inom delningsekonomin.

Framöver kommer Sverige att behöva fler enkla jobb och ett effektivare resursutnyttjande för att klara såväl integrations- som klimatutmaningarna. Vi bör därför ha som målsättning att Sverige ska bli världens bästa land att dela varor och tjänster i. Utan en hög ambitionsnivå riskerar vi att bli omsprungna av andra mer teknik- och utvecklingsvänliga länder.

Åtgärdsplan för växande delningsekonomi

Sverige ska ha som mål att bli världens bästa land att dela varor och tjänster i. En åtgärdsplan bör tas fram för hur berörda myndigheter kan tillmötesgå den digitala ekonomins krav och behov. Målet ska vara att alla offentliga tjänster som går att digitalisera ska digitaliseras. En översyn av Skatteverket och andra berörda myndigheter bör ske för att genom it-stöd och administrativt stöd förenkla administrationen för köpare och säljare inom delningsekonomin, och säkerställa att skattebetalning fungerar. Skatteverket bör få i uppdrag att ta fram digitala lösningar som möjliggör en enklare redovisning av småskaliga inkomster i näringsverksamhet. SCB bör även se över möjligheten att inkludera delningsekonomin i BNP-måttet. Möjligheten för delningsplattformar att certifiera sig gällande beskattning samt grundläggande ansvar för användarnas säkerhet och integritet bör ses över.

g. Skydda miljö och klimat med effektiva insatser

Hotet från klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Det är av yttersta vikt att våra utsläpp av växthusgaser minskas för att stoppa denna förändring. Men tyvärr räcker inte det. Sverige måste genom att agera som ett föredöme också få andra att följa i våra fotspår och då räcker det inte med sänkta utsläpp. Vi måste visa att det

samtidigt som vi sänker våra utsläpp är möjligt att öka tillväxten och ge fler människor möjligheten att förverkliga sina mål och drömmar.

Klimatpolitikens fokus måste ligga på att sänka de globala utsläppen i stället för att flytta runt dem. Tuffa särkrav leder ofta till sänkta svenska utsläpp men gör det rakt motsatta för de globala utsläppen. När energiintensiv produktion flyttar från Sverige hamnar den nästan alltid i länder och regioner med såväl mindre klimatvänlig elproduktion som mindre tuffa klimatkrav.

Eftersom det är så akut att möta klimatförändringarna är det viktigt att våra insatser gör största möjliga skillnad. Sverige och klimatet har inte tid med ineffektiva klimatsatsningar. Därför måste varje satsad klimatkrona ge största möjliga klimatnytta.

Under alliansregeringen visade vi att en ambitiös miljö- och klimatpolitik och minskade utsläpp av växthusgaser går hand i hand med ökad tillväxt. Utsläppen av växthusgaser i Sverige minskade med 19 procent mellan 2006 och 2014. Samtidigt steg BNP med närmare 10 procent. Det är därför bekymrande att Sveriges miljöpolitik nu är på väg åt fel håll. Flera av regeringens åtgärder döms ut av bedömare, exempelvis Finanspolitiska rådet, som ineffektiva. Det ambitiösa miljöarbete som Alliansen genomförde har bromsat in. Det är därför inte förvånande att utsläppsminskningstakten har avstannat. Enligt den senaste statistiken från SCB ökade utsläppen under 2016. Prognosen för att nå miljömålen är dålig och arbetet med att nå miljömålen behöver trappas upp.

För att nå våra mål måste vi inse att ensam inte är stark i kampen mot klimatförändringarna. Sverige måste både genom internationellt samarbete och kostnadseffektiva lösningar på hemmaplan bekämpa klimatförändringarna. Med kostnadseffektiva lösningar och marknadsbaserade styrmedel byggda på principen om att förorenaren betalar gör vår klimatpolitik största möjliga nytta.

En stark röst för det globala klimatavtalet

I slutet av 2015 enades världens länder om ett gemensamt klimatavtal i Paris, och hösten 2016 ratificerades det. Moderaterna står fast vid den ambitiösa linjen om att EU:s utsläpp ska minska med 50 procent till år 2030, där 40 procent ska uppnås internt inom EU och de resterande 10 procentenheterna ska uppnås via internationella mekanismer. Moderaterna vill även att Sverige fortsätter driva på för kompletterande insatser vid sidan av klimatförhandlingarna. Den globala koalitionen som Sverige under alliansregeringen varit med och startat, som syftar till att begränsa kortlivade klimatgaser som sot och metan i atmosfären, ska öka sina insatser.

Internationella klimatinvesteringar för största nytta per skattekrone

Miljö- och klimatmål ska sättas så att industri och företag kan fortsätta att verka i Sverige, annars riskerar vi att flytta utsläppen och andra miljöproblem till andra länder utan samma kontroll som vi har i Sverige. För oss är det också viktigt att vi får ut största möjliga nytta för miljön för varje skattekrone som satsas. Vi eftersträvar störst miljönytta per investerad krona, oavsett om satsningarna görs i Sverige eller utomlands. Det är att ta ansvar för miljön, klimatet och skattebetalarnas pengar. Därför vill vi förstärka satsningarna inom Sveriges program för internationella klimatinvesteringar, som har bevisad effekt, hög nytta och kostnadseffektivitet.

Styrmedel för en klimatsmartare fordonsflotta

Ett teknikneutralt bonus–malus-system bör införas där mer miljöanpassade fordon premieras vid inköpstillfället genom en bonus, medan fordon med höga utsläpp av koldioxid får högre fordonsskatt. Det förslag som regeringen nu har lagt fram är inte främst ämnat att minska utsläppen utan i stället verkar syftet vara att höja skatten för Sveriges bilägare. Supermiljöbilspremien har varit framgångsrik och utnyttjats i mycket hög utsträckning.

Fortsatt satsning på laddstolpar

Moderaterna vill att satsningen på statligt stöd till laddstolpar fortgår för att säkerställa att nödvändig infrastruktur finns för att en omställning av fordonsflottan ska kunna ske.

Sänka utsläpp från transportsektorn genom införandet av reduktionsplikt

För att sänka utsläppen från transporter kommer biobränslen att spela en än större roll framöver. Därför vill Moderaterna införa en teknikneutral reduktionsplikt baserad på drivmedlens klimatprestanda som successivt ökar andelen biobränslen i drivmedelsmixen. Det är dock av yttersta vikt att ett sådant system är förenligt med EU-rätten och därmed skapar långsiktiga spelregler.

Nollvision för basindustrin och carbon capture and storage

För att kunna behålla basindustrin i Sverige samtidigt som vi har ambitiösa klimatmål behöver staten ha tät dialog och samarbete med basindustrin för att på sikt uppnå en nollvision för basindustrins utsläpp. Nollvision för basindustrin är ett ben, och det andra är geologisk lagring av koldioxid, carbon capture and storage (CCS). Moderaterna vill tillföra resurser för att arbetet tillsammans med basindustrin och med CCS kan påbörjas.

Skatteavdrag för klimatkompensation

Moderaterna vill införa ett skatteavdrag för företag som klimatkompenserar genom olika typer av klimatkompensation, exempelvis genom CDM (clean development mechanism) eller EU:s system med handelsrätter. Vi tror att om man ger företag valmöjlighet vid klimatkompensation kan det öka intresset samt uppmuntra fler företag att klimatkompensera. Insatser för att minska klimatutsläppen i exempelvis utvecklingsländer är ofta kostnadseffektiva och bör uppmuntras.

Ta fram en nationell bioekonomistrategi

Sverige är ett land som är mycket rikt på skog. Det medför ett ansvar att bruka skogen rätt. Sverige har länge varit bra på att bruka skogen på ett hållbart sätt, och det finns i Sverige mycket kunskap och forskning på området. Genom att ta fram en nationell bioekonomistrategi kan vi skapa större miljö- och klimatnytta. Den nationella strategin ska vara en väl förankrad strategi som kräver att stat och näringsliv samverkar för att underlätta omställningen som krävs för exempelvis skogsindustrin och lantbruket.

Reformera kemikalieskatten

Moderaterna anser att en väl utformad kemikalieskatt både kan bidra till att stärka miljöstyrningen och samtidigt inbringa skatteinkomster för att stärka det finansiella

sparandet. En viktig utgångspunkt för ekonomiska styrmedel på miljöområdet är dock att de i möjligaste mån ska utformas så att förorenaren betalar i relation till sin miljöpåverkan. Styrmedlen ska i största möjliga utsträckning vara kostnadseffektiva, teknikneutrala och administrativt enkla och bör inte avvika alltför mycket från motsvarande styrmedel i andra delar av en gemensam marknad. Den utformning av kemikalieskatten som regeringen nu inför uppfyller inte dessa kriterier utan fungerar enbart som en straffskatt på vitvaror och hemelektronik. Det ger svenska aktörer en betydande konkurrensnackdel jämfört med internationella konkurrenter och riskerar att endast ge begränsad miljönytta och i stället leda till att konsumenter gör sina inköp av vitvaror och hemelektronik via utländska återförsäljare. Moderaterna vill därför på sikt se en annan utformning av kemikalieskatten än den som regeringen i dagsläget har infört.

h. Goda villkor för landsbygden

Vår plan för ett starkare Sverige innebär att hela landet ska leva. Hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Människor och företag över hela landet ska ges möjligheter att växa och utvecklas. Det är självklart för oss att stärka förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft så att fler jobb skapas. Städerna klarar sig inte utan landsbygden. Jordbruket, livsmedelsproduktionen och skogsbruket lägger grunden för en livskraftig landsbygd.

Regeringens politik försvårar i många delar tillvaron runt om i Sverige. Höjd bensinskatt, minskat RUT-avdrag och förslag om en vägslitageskatt är några exempel på förslag som riskerar att drabba hushåll och företag. Det är fel väg framåt. För att hela Sverige ska leva behöver villkoren för människor att leva och verka på landsbygden i stället stärkas.

Behov och utmaningar ser olika ut i olika delar av Sverige, men vissa reformbehov går igen över hela landet. För att stärka företagandet behövs regelförenklingar, sänkta kostnader och minskad administration. Därutöver tillkommer frågor såsom infrastrukturfrågor (vägar, kollektivtrafik och bredband) och tillgång till exempelvis service och kapital. Samtliga dessa frågor innebär större och annorlunda utmaningar i utpräglad glesbygd. Sverige ligger på många sätt i framkant både inom jordbruk och skogsbruk, och med rätt förutsättningar kan de gröna näringarna utvecklas och växa ännu mer. Vi behöver därför värna och stärka konkurrenskraften genom sänkta kostnader, minskat regelkrångel och färre särkrav.

Nej till flygskatt, höjd fordonsskatt och indexering av bensinskatt

Regeringen har aviserat kraftiga skattehöjningar på avstånd och resor. Detta slår särskilt hårt mot landsbygden, där bilen ofta är nödvändig för att ta sig till jobbet, skolan och träningen. Dels har regeringen utöver vanlig indexering av bensinskatten infört en årlig omräkning av bensin- och dieselskattesatserna, vilket kommer att driva upp bensinskatten med över en halv krona per liter. Dessutom aviserar regeringen höjd fordonsskatt och införandet av en flygskatt. Alla de som är beroende av långa resor för jobb och försörjning ska inte missgynnas för att de bor utanför storstäderna eller långt ifrån en tågstation. Därför säger Moderaterna nej till flygskatt, höjd fordonsskatt och regeringens indexering av bensinskatt.

11 Trygghet att lita på

I Moderaternas plan för ett starkare Sverige ingår trygghet att lita på. Tryggheten är den grund som samhället vilar på och en förutsättning för vår utveckling och vår framtid.

Trygghet kräver en väl utformad rättspolitik som förebygger, hindrar och bekämpar brottslighet i hela landet. I ett rättssamhälle kan brottslighet aldrig tolereras.

Rättsväsendet måste vara starkt och ha medborgarnas förtroende. Varje människas trygghet är viktig. Moderaterna värnar om och vill stärka alla människors rätt till trygghet från brott oavsett var i landet man bor. Moderaterna kommer inte att acceptera otrygghet och framväxten av parallella samhällen. Medborgarna har rätt att ställa krav på en fungerande polis i hela landet, som förebygger och utreder brott.

Trygghet kräver också ett starkt svenskt försvar. Försvarsförmågan måste vara stark och samarbetet med andra likasinnade stater nära, så att vi kan möta gemensamma utmaningar. Därför måste Försvarsberedningen omgående ges ett nytt uppdrag att förbereda nästa försvarsbeslut. Denna gång bör beredningen ges ett bredare och modernare uppdrag som tar hänsyn till den kombination av både militära och civila hot som Sverige står inför.

Rätts- och försvarspolitikerna är ett av tre prioriterade reformområden i Moderaternas ekonomiska vårmotion. De förslag som översiktligt presenterats i kapitel 6 beskrivs därför i detalj i detta kapitel, inklusive offentligfinansiella effekter. Moderaterna avser dock att återkomma med ytterligare reformförslag på detta område i budgetmotionen för 2018.

a. Tryggheten utmanas

Världen är mer osäker och orolig än på länge och därmed också alltmer oförutsägbar. I Mellanöstern och Nordafrika ökar radikaliseringen och den har kommit att följas av terror. De sönderfallande staterna destabiliserar hela regionen och utgör baser för terror som även riktas mot Europa. Våren 2017 drabbades också Sverige av terrorismen. Attentaten, i bl.a. Stockholm, Bryssel, Istanbul, Nice och Paris, har med fruktansvärd tydlighet visat hur sårbara våra samhällen är.

Rysslands aggression mot Ukraina, särskilt i landets östra delar, visar inga tecken på att avta, och spänningen i vårt närområde är fortsatt hög med ett alltmer auktoritärt och aggressivt Ryssland. Den militära upprustningen i Ryssland fortsätter med oförminskad styrka, och landet använder övningar som ett sätt att sätta press på länder i vårt närområde, inte minst för att markera mot Nato. Konflikter och splittring tillsammans med stora klimatförändringar som orsakar flyktingströmmar påverkar hela världen. Säkerhetsläget är i dag mer problematiskt än på mycket länge.

Vi ser också hur otryggheten ökar. Stenkastning mot polis och räddningspersonal, bilbränder och våldsbrott och framväxten av parallella samhällen i några av våra mest brottsutsatta förorter är exempel på att utvecklingen går åt fel håll. I delar av glesbygden har polisen inte resurser att rycka ut vid pågående brottslighet. Tillgången till trygghet är ojämnt fördelad. Kvinnor känner sig mer otrygga än män. Människor i brottsutsatta förorter är mer otrygga än människor i socioekonomiskt starka områden. Det finns i dag 53 geografiska områden i Sverige där kriminella nätverk har stor negativ påverkan i lokalsamhället. I dessa områden är öppen droghandel, skjutningar och kriminella uppgörelser en del av vardagen för många invånare. Områdena präglas av social oro och utanförskap. Polisens brottsupplösning sjunker samtidigt dramatiskt. Under 2015

klarades endast 14 procent av alla brott upp, vilket kan jämföras med 18 procent fem år tidigare.

När tryggheten utmanas både på hemmaplan och i omvärlden krävs åtgärder. Moderaterna har en plan för ökad trygghet i hela Sverige. Krafttag behövs för att säkerställa att alla invånare – oavsett var de bor – kan känna trygghet och att rättsväsendet och Försvarsmakten står starka.

b. En starkare och effektivare polis

Sverige har stora problem med växande otrygghet och bristande lag och ordning. Samtidigt befinner sig svensk polis i en allvarlig kris. Polisens utredningsresultat är det lägsta på 16 år. Endast vart sjunde s.k. vardagsbrott klaras upp. I delar av landet – inte minst i glesbygden – har polisen inte resurser att vara närvarande på det sätt som är nödvändigt för att upprätthålla lag och ordning. Poliskrisen, samhällsutvecklingen och befolkningsutvecklingen gör att det behövs fler poliser för att utreda och bekämpa brott. Bekämpandet av gängbrottsligheten, kriminella uppgörelser med exempelvis skjutvapen, andra våldsbrott, bedrägerier, stölder, terrorhotet och gränskontrollerna är exempel på de utmaningar polisen står inför. Med de satsningar Moderaterna gör säkerställer vi en polisverksamhet i Sverige som både har förmågan och kapaciteten att med kraft arbeta mot mängdbrottsligheten i samhället och den grova vålds- och gängbrottsligheten.

En viktig utgångspunkt för polisreformen var en närvarande, lokalt förankrad polis. Den målsättningen har inte nåtts. Svensk polis ska ha tillräckliga resurser för att klara av sitt kärnuppdrag, att ingripa mot, utreda och klara upp brott i alla delar av landet. Det är viktigt att polisen har tydliga och mätbara mål för sitt arbete. Ökad trygghet för hela befolkningen fordrar en närvarande och synlig polis. Det gäller såväl i storstäder som i mindre orter och på landsbygden. Sverige är ett stort land och befolkningsunderlaget ser mycket olika ut beroende på var man befinner sig. Hela landet måste uppleva att polisen finns tillgänglig när den behövs. Därför vill Moderaterna höja polisens förmåga betydligt i särskilt brottsbelastade områden samt i glest befolkade delar av landet. Krisen inom den svenska polisen märks genom ökad otrygghet, att kriminella gäng kopplar ett allt starkare grepp om utsatta områden och att polisen upplevs som frånvarande i olika delar av landet. För att vända utvecklingen med ökad otrygghet och minskad upplösning av brott är det nödvändigt att stärka svensk polis. En central del är en kraftig ökning, över tid, av antalet poliser i Sverige.

Stärk Polismyndigheten med fler poliser

Moderaterna vill öka antalet poliser i Sverige till minst 25 000 senast till år 2025. Förstärkningen behövs såväl i städerna som i mer glest befolkade delar av landet. Polisen ska finnas där när vi behöver den. Av såväl kvalitets- som effektivitetsskäl finns ett behov av att i ökad omfattning kunna använda civilanställd personal inom Polismyndigheten för uppgifter som i dag endast får utföras av poliser. För att säkerställa att utbildade poliser i första hand ska ha förutsättningar för att koncentrera sig på kärnuppdraget, att förebygga och utreda brott, avsätter vi stora resurser för att anställa fler civilanställda.

- Moderaterna satsar 500 miljoner kronor 2018, 900 miljoner kronor 2019 och 1 300 miljoner kronor 2020 på att stärka polisväsendet så att antalet poliser kan öka till minst 25 000 till år 2025.
- Moderaterna satsar 825 miljoner kronor 2018 och därefter 850 miljoner kronor per år för att anställa fler civilanställda inom Polismyndigheten.

Utrustningslyft för bättre arbetsmiljö och ökad säkerhet

För att ge svensk polis bättre förutsättningar att göra sitt jobb krävs det att polisen har tillgång till modern utrustning som är anpassad efter respektive tjänstgöring. Det har rapporterats om att polisen har haft brist på skyddsutrustning, och poliser har uttryckt att exempelvis skyddsvästar och hjälmar inte är individuellt anpassade. För att säkerställa att polisen är rätt utrustad för sina olika uppdrag samt för att förbättra arbetsmiljön och säkerheten föreslår Moderaterna ett utrustningslyft riktat till svensk polis.

Polismyndigheten ansvarar för vilken typ av utrustning de avsatta medlen ska användas till, men utrustning till poliser i yttre tjänst ska prioriteras.

- Moderaterna satsar 200 miljoner kronor år 2018 på ett utrustningslyft för polisen.

Utrymme för att höja polisernas löner

Polisycket måste värderas upp och trenden att erfarna poliser slutar i förtid måste brytas. Därför avsätter Moderaterna budgetmedel som motsvarar en höjning med 2 000 kronor i månaden per polis. Exakt hur dessa medel fördelas får avgöras i sedvanliga förhandlingar mellan parterna.

- Moderaterna satsar 150 miljoner 2018, 330 miljoner kronor 2019 och 500 miljoner kronor 2020 på ökat utrymme för att höja polisernas löner.

Stärk polisens insatser mot moderna mängdbrott

It-brotten är de brott som har ökat snabbast under de senaste åren. Enligt Brå anmäldes över 200 000 bedrägeribrott under 2016, varav datorbedrägerier ökade med nästan 40 procent jämfört med året innan. Under den senaste tioårsperioden har de anmälda bedrägeribrotten mer än tredubblats. Polisens förmåga att utreda den här typen av brottslighet behöver förstärkas betydligt. Moderaterna vill höja utbildningsnivån för att utreda it-relaterad brottslighet inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Det bör även göras en översyn av strukturerna och organiseringen av arbetet mot it-relaterad brottslighet och av hur man kan utnyttja det internationella samarbetet bättre för att bekämpa denna brottslighet.

- Moderaterna satsar 30 miljoner kronor per år på att stärka polisens insatser mot mängdbrott på internet.

c. Bekämpa terrorismen

Sverige är inte förskonat från extremism och terrorhot. Attacken på Drottninggatan i Stockholm i april 2017 var en attack på det öppna och fria samhället. Det utfördes efter ett mönster vi känner igen från bl.a. Berlin och Nice då en ensam gärningsman körde rakt in i folkmassor i syfte att döda och såra så många oskyldiga människor som möjligt.

Säkerhetspolisen pekar i sin årsrapport på hotet från ensamagerande individer med ideologiska motiv. En sådan person kan vara återvändare från ett konfliktområde som Syrien eller Irak eller kan ha radikaliserats utan att ha lämnat Sverige. Eftersom ensamagerande gärningspersoner har få eller inga kontakter med andra personer lämnar de färre spår för Säpo att upptäcka. Samtidigt har studier av ensamagerande visat att de oftast avslöjar sina avsikter i förväg på något sätt, t.ex. genom inlägg på sociala medier.

Även om resandet från Sverige till exempelvis områden där IS är aktivt har minskat kraftigt, pekar Säpo, i sin årsrapport för 2016, på att IS har uppmanat sina anhängare att i stället utföra terrorattacker i sina hemländer. Enligt Säpo utgör våldsbejakande islamister fortfarande det största attentatshotet mot Sverige och svenska intressen. Återvändare med stridserfarenhet har förmågan att genomföra terrorattentat, även om endast ett fåtal av dem bedöms ha avsikt att begå brott i Sverige. Ungefär 140 personer har så här långt återvänt till Sverige efter att ha anslutit sig till IS. Säpo ser en betydande utmaning i att säkerställa en tillräcklig underrättelsetäckning av dem som rest till konfliktområden.

Polisens förmåga att stå emot terrorangrepp på svensk mark måste vara stark. I sitt budgetunderlag till regeringen skriver Polismyndigheten bl.a.: ”Det förhöjda terrorhotet innebär att polisen och Säpo tillsammans med andra samhällsaktörer behöver öka förmågan att bekämpa terrorism.”

Ökade resurser till FRA, Must och den nationella insatsstyrkan

FRA och den svenska underrättelsetjänsten spelar en central roll i arbetet med att bekämpa terrorismen tillsammans med Säpo. För att än bättre kunna stödja Säpos arbete samt än tydligare kunna kartlägga de hot som Sverige ställs inför bör resurserna till FRA och de delar av försvarsanslagen som går till underrättelsetjänsten öka.

Erfarenheter från terrorangrepp i Sveriges närområde, som exempelvis attentaten i Paris hösten 2015 men även i Bryssel 2016, där flera koordinerade och samordnade attacker skedde samtidigt, visar på vikten av att vid ett eventuellt attentat kunna göra insatser mot terrorister på två eller flera ställen samtidigt. För att polisens nationella insatsstyrka ska ha förmågan att hantera flera händelser ökas därför resurserna.

- Moderaterna satsar 50 miljoner kronor per år vardera på FRA och Must och 30 miljoner kronor per år på polisens nationella insatsstyrka för att stärka arbetet mot terrorism.

Ökade resurser för att utreda terror- och krigsbrott och öka straffsatserna

Åklagare har varnat för att krigsförbrytare kan gå fria i Sverige för att det finns för få poliser som utreder de misstänkta brotten. Det är viktigt att den internationella åklagarkammaren i Stockholm har tillräckligt med specialutbildade poliser och åklagare som kan bistå i utredningarna. Kapaciteten ska vara tillräcklig för att Sverige ska kunna utreda terror- och krigsbrott som begåtts utomlands.

Brott som rekrytering till och finansiering av terrorbrott straffas i dag enligt samma skala som stöld och bedrägerier. Straffen behöver skärpas kraftigt. Det skulle innebära att vår lagstiftning blir mer lik den som gäller i Danmark, Norge och Finland även på detta område.

- Moderaterna satsar 5 miljoner kronor per år för att stärka internationella åklagarkammarens förmåga att utreda terror- och krigsbrott.

Förstärk polisens och Säpos verktyg

Moderaterna vill öka polisens möjligheter till kameraövervakning. Det måste bli enklare att få kameror på plats på särskilt brottsutsatta och strategiskt viktiga platser. Det bör ske genom att enbart kräva en anmälan till, inte som i dag ett tillstånd ifrån, länsstyrelsen. Detta skulle göra att vår lagstiftning blir mer lik den som gäller i Danmark, Norge och Finland. Det är också viktigt att Säpos verktyg stärks. Säpo bör få möjlighet att använda signalspaning parallellt med pågående förundersökning och även möjlighet att använda sig av hemlig dataavläsning.

Åtgärder för att förebygga våldsbejakande extremism

Värderingar om att varje människa ska ha frihet att råda över sitt eget liv och rätt att forma det efter sina val är starka i vårt land. Radikalisering och våldsbejakande extremism utgör ett hot mot såväl människor som stater och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. Våldsbejakande extremism måste, utöver rättsväsendets insatser, mötas med förebyggande åtgärder och avhopparverksamhet. Aktiva åtgärder måste sättas in för att försöka förmå IS-återvändare, som inte kan åtalas, att lämna sitt gamla liv, och de som väljer att ta steget måste mötas av en professionell avhopparverksamhet. Verksamheten kan också vända sig till personer som verkar inom den extrema islamistiska miljön, även om de inte har stridit för IS i Irak och Syrien.

Moderaterna vill även att regeringen ska utarbeta en nationell kommunikationsstrategi mot våldsbejakande extremism och för demokratiska värderingar. Syftet är att identifiera kommunikationsmetoder och utarbeta budskap som kan förväntas vara effektiva för att öka olika målgruppers motståndskraft gentemot extremistiska budskap.

Slutligen krävs mer forskning om våldsbejakande islamism, för att skapa bättre underlag för det förebyggande arbetet mot extremism och radikaliserings.

Våldsbejakande islamism är en relativt ny företeelse i vårt land och utmanar grundläggande, demokratiska värderingar.

- Moderaterna satsar 30 miljoner kronor per år på åtgärder för att förebygga våldsbejakande extremism.

d. Skärpta straff för allvarliga brott

Straff ska återspegla hur allvarligt ett brott är, och grövre brott ska bestraffas strängare än mindre allvarliga brott. Ytterligare skärpningar av den straffrättsliga lagstiftningen behövs, framför allt när det gäller vissa allvarliga våldsbrott. Ett annat område där lagstiftningen behöver ses över är de delar som avser angrepp mot blåljuspersonal. Det handlar om att skydda människor som arbetar med samhällsviktiga uppgifter, men också om att värna respekten för rättsstaten.

Livstids fängelse ska vara normalstraff för mord

Riksdagen antog 2014 en lagändring som syftade till att göra livstidsstraffet till normalstraff när personer döms för mord. Högsta domstolen har genom sin tolkning i ett mål gett lagändringen en begränsad innebörd. Därmed riskerar den att inte få det genomslag som avsågs, vilket måste åtgärdas. Lagens strängaste straff ska vara normalstraffet för mord. Det är angeläget att en översyn sker skyndsamt och att

regeringen återkommer till riksdagen med ett lagförslag som säkerställer att livstids fängelse blir normalstraffet för mord.

Skärpta straff för attacker mot blåljuspersonal

Attacker mot blåljuspersonal är oacceptabelt och utvecklingen måste brytas. Moderaterna har föreslagit en rad åtgärder för att vända utvecklingen. Exempelvis vill vi skärpa straffen för våld mot tjänsteman genom en egen brottsrubricering där minimistraffet ska vara sex månaders fängelse. Vi vill även bredda lagstiftningen så att den omfattar fler grupper, såsom brand- och räddningspersonal, genom att det införs ett nytt brott – våld mot alarmeringstjänstpersonal – där det inte uppställs något krav på att angreppet sker mot någon i dennes myndighetsutövning. Ibland riktas även skadegörelse direkt mot polisbilar och andra utryckningsfordon. Vi ser också fall då polisen lockas in i områden för att sedan angripas med stenkastning. När angreppen riktas mot sådana väsentliga samhällsfunktioner bör detta anses särskilt allvarligt. Det handlar om att skydda människor som arbetar med samhällsviktiga uppgifter, men också om att värna respekten för rättsstaten. Det är angeläget att en ny och skarp lagstiftning kommer på plats så snart som möjligt.

Inför zonförbud för personer som stör lag och ordning

För att öka tryggheten på särskilt brottsutsatta platser vill Moderaterna införa möjligheten för polisen att utdela zonförbud. Ett zonförbud innebär ett förbud för den som är kriminell eller har uppvisat ett särskilt otrygghetsskapande beteende att befinna sig i ett bestämt område inom en radie om 500 till 1 000 meter från den plats där beteendet ägt rum, t.ex. ett torg eller ett köpcentrum. Det trygghetsskapande beteendet kan ha bestått i ett straffbart agerande, såsom narkotikaförsäljning eller olaga hot, men kan även avse exempelvis ordningsstörande handlingar som inte är brottsliga. Motsvarande lagstiftning finns sedan flera år i Danmark. Polisen ska direkt kunna meddela zonförbudet – som börjar gälla omedelbart och därefter i högst tre månader. Beslut om zonförbud ska kunna överklagas till domstol. Ett meddelande av ett zonförbud ska stå i rimlig proportion till orsaken att det meddelats. Överträdelse av ett zonförbud ska vara straffbelagt.

e. Ett starkt försvar i en orolig omvärld

Världen är mer osäker och orolig än på länge och oförutsägbarheten ökar. Rysslands aggression mot Ukraina fortsätter, och spänningen i vårt närområde är fortsatt hög med ett alltmer auktoritärt och aggressivt Ryssland. I Mellanöstern och Nordafrika ökar radikaliseringen och följs av terror i och utanför regionen. De sönderfallande staterna destabiliserar hela regionen och utgör baser för terror som även riktas mot Europa.

Den nya administrationen i Washington och effekterna av Brexit skapar osäkerhet när det gäller utvecklingen av den transatlantiska länken och säkerheten i Europa. I ett bredare perspektiv utmanas västerländska värderingar som frihandel, mänskliga rättigheter och rättsstat såväl av yttre auktoritära krafter som av populistiska strömningar inom våra egna samhällen.

De mångfasetterade utmaningar vi står inför kräver ett starkt svenskt försvar. Försvarsförmågan måste stärkas och samarbetet med andra likasinnade stater måste öka för att möta gemensamma utmaningar.

Mer resurser till försvaret

Försvarsuppgörelsen består både av de ökningar den dåvarande alliansregeringen gjorde och av ytterligare 10,2 miljarder kronor under perioden 2016–2020 för satsningar på förmågor utifrån det underlag som Försvarsmakten presenterade inför försvarsbeslutet. Tre särskilda prioriteringar pekas ut – satsningar på försvarets basplatta, förstärkning på Gotland samt en stärkt ubåtsjaktförmåga. Detta är nödvändiga åtgärder med fokus på att i närtid stärka Sveriges försvarsförmåga.

Säkerhetsläget är dock mer problematiskt än på mycket länge. Därför måste försvaret tillföras ytterligare resurser redan under innevarande försvarsbeslutsperiod 2016–2020. Försvarsmakten har även varnat för att försvarsbeslutet kan urholkas på grund av minskad köpkraft och kostnadsökningar.

Moderaterna vill lägga minst 8,5 miljarder kronor extra under innevarande period på ökade resurser till försvaret. Tillförs Försvarsmakten inte mer resurser, på kort och på lång sikt, är risken överhängande att den svenska förmågan försämras relativt utvecklingen i omvärlden, särskilt under perioden efter 2020. Som ett första steg i att öka försvarets resurser har försvarsgruppen kommit överens om ett tillskott på 500 miljoner redan i vårändringsbudgeten för 2017. Att extra resurser skjuts till redan här och nu har varit ett krav från Moderaterna. Förhandlingar om ytterligare tillskott i budgeten för 2018 kommer att föras inom ramen för försvarsgruppen senare i vår.

- Moderaterna satsar 8 miljarder kronor under perioden 2018–2020 för att stärka försvaret ytterligare.

Svensk färdplan för Natomedlemskap

Parallellt med åtgärder för att stärka vårt eget försvar måste vi även utöka våra internationella försvarssamarbeten, särskilt det med Nato. Ett svenskt medlemskap i Nato har aldrig varit så angeläget som det är i dag. Moderaterna vill att Sverige ska gå med i Nato och vill se en svensk färdplan för Natomedlemskap. Ukrainakrisen har lett till att skillnaden mellan partnerskap och medlemskap i Nato har ökat i takt med att Nato tvingats lägga större tonvikt på kollektivt försvar. Alla allianspartier är nu för ett svenskt Natomedlemskap. Detta är en viktig förändring i svensk säkerhetspolitik som visar på att allt fler inser vikten av ett svenskt Natomedlemskap i en osäker omvärld.

Moderaterna anser att det är av stor vikt att dialogen kring förutsättningarna för ett svenskt och finskt medlemskap i Nato fortsätter och fördjupas. Resultatet av utredningen om Sveriges internationella samarbeten inom försvars- och säkerhetspolitiken, inklusive Nato, är en viktig pusselbit i detta. Utredningen bidrar med ökad kunskap när det gäller vad ett Natomedlemskap skulle innebära för svensk del och drar slutsatsen att Sverige är beroende av hjälp utifrån för vår säkerhet. Utredningen bör vara en viktig utgångspunkt i en angelägen och bred debatt om nästa steg i svensk säkerhetspolitik och om hur ett medlemskap i Nato skulle stärka Sveriges säkerhet.

Fortsatta behov för personal- och materielförsörjning

Det svenska försvaret står inför utmaningar i framtiden när det gäller såväl personal- som materielförsörjningen. En hållbar personalförsörjning är en av de största utmaningarna för försvaret. Försvarsmakten ska vara en attraktiv arbetsgivare. Det kräver goda villkor för anställningarna och ett bra meritvärde vid avslutad anställning men inte minst en meningsfull vardag där fokus ligger på kärnuppgiften. Frivilligheten

är grunden i det svenska försvarets personalförsörjning. Den möjliggör att vi kan ha välövade och kompetenta soldater och sjömän i förband som hålls samman över tid och som kan användas såväl för försvaret av Sverige som i internationella insatser. Beslut har nu tagits om att återaktivera värnplikten. Försvarets personalförsörjning ska fortsatt bygga på frivillighet, men kompletteras med en mindre del värnpliktig personal.

Det är Försvarsmaktens behov utifrån omvärldsläget som ska styra utformningen av försvarets personalförsörjning. Mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget och utifrån de problem som funnits när det gäller rekryteringen och en hög andel avhopp anser Moderaterna att det är motiverat att återaktivera värnplikten. Införandet av ett blandsystem av frivillighet och värnplikt stärker hållbarheten i försvarets personalförsörjning.

Bortom 2020 finns stora utmaningar i försvarets materielförsörjning, vilka kommer att kräva ytterligare resurser till Försvarsmakten. Det svenska försvaret ska ha tillgång till modern materiel för att kunna möta en motståndare som ligger i teknologisk framkant. Detta kräver stora investeringar i försvarsmateriel. Försvarsberedningen har t.ex. lyft behovet av fler JAS Gripen E, ytterligare en ny ubåt och tillgång till kryssningsrobotar för långräckviddig bekämpning. Det är viktigt att dessa behov tillgodoses och att det finns en långsiktig plan för hur detta ska gå till.

Utred om det psykologiska försvaret ska återupprättas som egen myndighet

Informationskrigföring är ett instrument som visat sig vara mycket effektivt. Genom att sprida desinformation kan en eventuell fiende underminera och förstöra förtroendet för ett lands politiska och militära ledning och underblåsa interna motsättningar. Moderaterna vill därför låta FOI utreda möjligheten att återupprätta det psykologiska försvaret som egen myndighet.

- Moderaterna satsar 30 miljoner kronor per år på Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) för att bibehålla forskningskompetensen och utreda det psykologiska försvaret.

Stärk cyberförsvaret och inför en cyberdoktrin

En aspekt av modern krigföring som blir alltmer betydelsefull är cyberförmågan. Genom att slå mot elektroniska flöden kan man orsaka allvarliga störningar i ett samhälles vitala infrastruktur och försvaga ett lands försvarsförmåga. Sverige måste kunna möta den sortens hot med både en defensiv och en aktiv cyberförmåga. Vi bör även ha en cyberdoktrin som klargör att Sverige inte kommer att vara först med att använda sin aktiva cyberförmåga.

Öka samordningen för hybridkrigföring

Moderaterna vill även se en mer funktionell försvarsunderrättelseförmåga, bättre samordning mellan civila och militära förmågor inom totalförsvaret samt ökade möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan försvarets specialförband och polisens nationella insatsstyrka.

- Moderaterna satsar 20 miljoner kronor per år på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för att stärka arbetet med det civila försvaret.

Fortsatta internationella insatser

Slutligen måste vikten av fortsatta internationella insatser framhållas. Genom dem skapar vi fred och säkerhet på plats, men de är även centrala för Sveriges säkerhet. Säkerhet i samverkan med andra ska fortsatt vara en hörnsten i svensk försvars- och säkerhetspolitik. De eskalerande skeendena i vissa delar av Mellanöstern och Nordafrika visar vilken säkerhetsrisk kollapsade stater utgör för det egna närområdet, men även som bas för terrorister som utför dåd i andra delar av världen. Det är därför viktigt att Sverige och andra länder även fortsatt har ett starkt internationellt militärt engagemang för fred, säkerhet och stabilitet. Vi måste också ha en helhetssyn på insatserna där mål rörande långsiktighet och resultat, men även effektivitet och uppföljning, är självklara delar.

12 En ansvarsfull migrationspolitik

Krig, konflikter och oroligheter runt om i världen gör att ett stort antal människor i dag är på flykt. På tre år har det kommit ca 300 000 asylsökande till Sverige. Sverige har haft ett oproportionerligt stort mottagande av asylsökande i förhållande till jämförbara länder. EU:s gemensamma asylsystem har inte fungerat. Hur flyktingmottagandet till Sverige kommer att se ut framöver är osäkert och beror bl.a. på hur andra länder i EU och hur EU som helhet agerar.

Att det kommit många asylsökande till Sverige på kort tid innebär stora påfrestningar i delar av samhället. Det är i dag brist på t.ex. skolplatser, lärare och socialsekreterare. På sikt handlar det om att människor som kommit hit ska ha jobb, egen försörjning och någonstans att bo. Att skapa fler vägar in på arbetsmarknaden är helt avgörande för att det ska fungera.

För att skapa ett hållbart mottagande och upprätthålla förtroendet för och legitimiteten i asylsystemet behöver asylprocessen präglas av ordning och reda. Vi behöver ha tydliga regelverk som skapar förutsättningar för ett jämnt flyktingmottagande inom EU. Vi ska ha korta och rättssäkra processer. I asylprocessen är id-frågan central. Den som får uppehållstillstånd ska ha goda förutsättningar att etablera sig i Sverige och få arbete och bostad. Den som nekas uppehållstillstånd ska lämna Sverige och återvända till sitt hemland.

Trygghet och återvändande är ett av tre prioriterade reformområden i Moderaternas ekonomiska vårmotion. Det förslag som översiktligt presenterats i kapitel 6 beskrivs därför i detalj i detta kapitel, inklusive offentligfinansiella effekter.

För övriga delar av migrationspolitiken presenteras den övergripande inriktningen på politiken. Moderaterna avser att återkomma med preciserade reformförslag på dessa områden i budgetmotionen för 2018.

a. En långsiktigt hållbar migrationspolitik

Moderaterna står för en långsiktigt hållbar migrationspolitik. I en tid när så många människor är på flykt är det viktigt att Europa och övriga delar av världen kan erbjuda skydd undan krig och förtryck. Samtidigt måste mottagandet i Sverige fungera i

praktiken. För att migrationspolitiken ska vara långsiktigt hållbar krävs bl.a. att myndigheter och kommuner klarar sina uppdrag.

Sverige behöver ordning och reda i flyktingmottagandet

Åtgärder såsom tillfälliga uppehållstillstånd och skärpta försörjningskrav vid anhörig-invandring bör bli permanenta och gälla även efter att giltighetstiden för den nuvarande tillfälliga lagen har gått ut.

Därutöver behöver Sverige en lagstiftning som ger förutsättningar för en tillfällig paus i flyktingmottagandet, detta mot bakgrund av det mycket stora mottagande av asylsökande vi har haft och den osäkerhet som präglar bl.a. EU:s förmåga att hantera den gemensamma asylpolitiken. Vid en tillfällig paus skulle Sverige enbart ta emot kvotflyktingar och asylsökande som kommer direkt från tredje land. Övriga direktavvisas till det säkra land de kommit via. Liknande lagstiftning finns i Norge och Danmark.

Gemensamt ansvar för flyktingmottagandet i EU

Sverige har tagit och tar ett stort ansvar för människor på flykt. År 2015 tog vi emot drygt 160 000 asylsökande. Det är det största mottagande som ett OECD-land någonsin haft under ett enskilt år i förhållande till antal invånare. Moderaterna vill ha ett fungerande EU-gemensamt asylsystem. I det ligger att EU-gemensamma beslut efterlevs av alla medlemsländer. Det största problemet har inte varit svårigheter att fatta beslut på migrationsområdet på EU-nivå utan att få besluten att efterlevas. Vi vill att ekonomiska incitament och sanktioner på EU-nivå används för att få länder att efterleva besluten och ta ett större ansvar.

Tillfälliga uppehållstillstånd övergår till permanenta när man kommer i jobb

Integrationen i Sverige har fungerat alldeles för dåligt, vilket ger oss anledning att se över hur asylreglerna kan påverka människors drivkrafter. Politiken har mycket att bidra med för att underlätta för människor att integreras i det svenska samhället, men vi måste också förvänta oss att människor vill och har förmåga att göra det. Vi vill stärka människors drivkrafter till arbete och integration.

Moderaterna föreslår därför att huvudprincipen för uppehållstillstånd bör ändras från permanenta till tillfälliga uppehållstillstånd. Detta bör gälla även efter att giltighetstiden för den treåriga lagstiftningen om begränsade möjligheter att beviljas uppehållstillstånd i Sverige har gått ut. Det bör finnas möjlighet att omvandla tillfälliga uppehållstillstånd till permanenta vid jobb och egen försörjning.

Utvidga försörjningskravet för anhöriginvandring

Försörjningskravet infördes 2009 av alliansregeringen. Sverige var då det enda land i EU som saknade liknande krav. I och med införandet av kravet infördes också en mängd undantag som gör att kravet kom att omfatta under en procent. Regeringen avskaffade undantagen inom ramen för den treåriga asyllagstiftning som föreslogs hösten 2016. Moderaterna vill att det nya regelverket ska gälla permanent och att regelverket justeras så att bidrag inte längre godtas som försörjningskälla.

Värna arbetskraftsinvandringen och stoppa missbruk

Sverige behöver arbetskraftsinvandring för att ge företag, offentlig sektor och organisationer möjlighet till god kompetensförsörjning. Moderaterna vill värna det svenska regelverket för arbetskraftsinvandring, samtidigt som missbruk måste beivras. Vi vill införa ett tak på 30 dagar för den maximala handläggningstiden av arbetstillstånd, då väntetiden i dag är för lång. Vi vill att Migrationsverket i sin kontrollfunktion ska ges direktåtkomst till vissa uppgifter hos andra myndigheter för att motverka missbruk av systemet med arbetskraftsinvandring ytterligare. Därför vill vi även införa en ny brottsrubricering och skärpa straffen vid bl.a. medvetet lämnade oriktiga uppgifter i tillståndprocessen.

b. Ett effektivt återvändande

Det måste vara en tydlig skillnad på ett ja och ett nej i asylprocessen. Våra insatser i Sverige måste vara inriktade på människor som har ett skyddsbehov, inte på de som saknar skyddsbehov. Det handlar också om trovärdigheten till systemet. Därtill finns en uppenbar risk för att skuggsamhällen med människor som är i landet utan tillstånd växer sig större om skillnaden mellan ett ja och ett nej i asylprocessen inte upprätthålls.

Effektivt återvändande för de som nekas uppehållstillstånd i Sverige

Moderaterna vill se ett kraftigt förstärkt återvändandearbete. Migrationsverkets, polisens och Kriminalvårdens insatser måste intensifieras. Det behöver bli enklare att ta hand om id-handlingar i asylärenden. Fler återtagandeavtal med andra länder måste komma på plats. Sådana avtal bidrar till att underlätta återvändandet. Förvar är en viktig åtgärd då det finns en risk att en person avviker. Möjligheten till förvar bör användas i större utsträckning, förvarsplatserna bör bli fler och lagstiftningen bör utvidgas. Det behövs minst ett nytt förvar i norra Sverige. Lagstiftningen bör skärpas så att det inte, som i dag, går att ansöka om asyl på nytt efter fyra år.

- Moderaterna satsar 100 miljoner kronor under 2018, 75 miljoner kronor under 2019 och 60 miljoner kronor under 2020 på förstärkt återvändandearbete och fler förvarsplatser.

Tillfällig satsning på förhöjt återetableringsstöd

Den som vill återvända till sitt hemland från Sverige kan under vissa förutsättningar få återetableringsstöd. För att få återetableringsstöd ska man ha återkallat asylansökan eller fått avslag på den och självmant vilja återvända till ett land där situationen gör det svårt att ordna bostad och jobb. Återetableringsstödet uppgår till 30 000 kronor för varje person över 18 år och 15 000 kronor för barn under 18 år. En familj kan få högst 75 000 kronor. Medlen till återetableringsstöd bör öka för att möjliggöra för fler att återetablera sig på ett tryggt sätt.

- Moderaterna satsar 100 miljoner kronor under 2018 och 2019 på utökade resurser för återetableringsstöd.

13 Övrig finansiering och budgetförstärkningar

Ansvar för ekonomin kombinerat med ambitiösa reformer för jobb och trygghet kräver prioriteringar. Som beskrivs i kapitel 3 gör Moderaterna och Alliansen bedömningen att finanspolitiken fortsatt bör vara stram, för att så snabbt som möjligt uppnå överskottsmålet. Alliansens bedömning är därför att nya reformer för budgetåret 2018 ska finansieras krona för krona; alla reformer ska finansieras.

Moderaternas finansiering av åtgärderna för jobb och trygghet är utformad enligt nedan.

Stärkta drivkrafter i arbetslöshetsförsäkringen

Det är viktigt att värna a-kassans roll som omställningsförsäkring, och tiden för a-kassa bör därför kortas. Moderaterna föreslår att antalet ersättningsdagar med a-kassa begränsas till ett år, eller 265 ersättningsdagar. Nivån på taket i a-kassan, samt ersättningens avtrappning, bör fortsatt vara sådan att den tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb. Moderaterna föreslår därför att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag. Förslaget innebär en högre nivå de 100 första dagarna jämfört med den försäkring som gällt fram till regeringens höjning, men ger starkare drivkrafter till arbete än regeringens förslag. Samtidigt säkerställer avtrappningen av ersättningen att den tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb. En uppskattning av sysselsättningseffekterna ger vid handen att Moderaternas utformning leder till ytterligare ca 21 000 jobb jämfört med dagens a-kassa.

- Moderaterna föreslår att antalet ersättningsdagar i arbetslöshetsförsäkringen begränsas till ett år eller 265 ersättningsdagar och att arbetslöshetsförsäkringens nivå och avtrappning skärps. Förslaget bedöms förstärka de offentliga finanserna med ca 1,4 miljarder kronor 2018, 1,6 miljarder kronor 2019 och 1,7 miljarder kronor 2020.

Tidsbegränsa aktivitetsstödet

Ersättningen vid arbetslöshet påverkar de arbetslösas drivkrafter för arbete. Det är därför önskvärt med en avtrappning av ersättningen efter arbetslöshetstidens längd, men många arbetslösa möter i dag inte en sådan avtrappning. Personer som varit kvalificerade för a-kassa får, om de fortfarande är arbetslösa när ersättningsdagarna tagit slut, i stället aktivitetsstöd om de deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. För de personer som uppfyller villkoren i a-kassan är ersättningsnivåerna i aktivitetsstödet desamma som i a-kassan. Detta innebär att många personer i dag kan vara arbetslösa under lång tid med bibehållen ersättningsnivå. För att förstärka drivkrafterna att arbeta bör aktivitetsstödet upphöra för personer som varit arbetslösa i tre år.

- Moderaterna föreslår att aktivitetsstödet begränsas och att möjligheten till stödet upphör vid arbetslöshet som är längre än tre år. Förslaget bedöms förstärka de offentliga finanserna med ca 4,2 miljarder kronor 2018, 4,1 miljarder kronor 2019 och 3,9 miljarder kronor 2020.

Kvalificering in i bidragssystemen

Moderaterna anser att man bör få full tillgång till svenska bidrag enbart genom eget arbete eller genom permanent och laglig bosättning i Sverige. I annat fall bör bidragen begränsas till en grundläggande generell trygghet. Exakt utformning behöver utredas, men kvalificering skulle kunna ske genom arbete, genom permanent och varaktig bosättning eller genom medborgarskap och bosättning. Vuxna utan barn bör enbart ha rätt till etableringsersättning eller försörjningsstöd samt bostadsbidrag innan de kvalificerat sig till fulla bidrag. Äldre ska enbart ha rätt till äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg. Personer med barn ska enbart ha rätt till etableringsersättning (inklusive etableringstillägg) eller försörjningsstöd samt bostadsbidrag, barnbidrag, underhållsstöd och kortad föräldrapenning upp till barnets ettårsdag. Dessutom bör det undantag från den generella kvalificeringsregeln som finns för flyktingar och alternativt skyddsbehövande i garantipensionen och sjuk- och aktivitetsersättningen tas bort. Slutligen bör föräldrapenningen begränsas till 12 månader för personer som saknar sjukpenninggrundande inkomst.

- Moderaterna föreslår att en tydligare kvalificering in i svenska bidragssystem införs. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med 1,2 miljarder kronor 2018, 1,8 miljarder kronor 2019 och 2,0 miljarder kronor 2020.

Stärkta drivkrafter i sjukförsäkringen

Att regler och ersättningsnivåer i sjukförsäkringen påverkar sjukfrånvaron är väl känt i forskningen. Sjukförsäkringssystemet har i dag en långsam avtrappning som medför att ersättningen minskar först vid dag 365 från 80 procent till 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Den första karensdagen är det enda och tydliga exemplet på en tidig tröskel in i sjukförsäkringens sjuklönedel. För att stärka incitamenten att komma tillbaka till arbete tidigare än i dag vill Moderaterna öka avtrappningen av sjukpenningen och införa en karensdag vid övergången från sjuklön till sjukpenning, dvs. vid dag 15. Dagens regelverk som medger att särskilt allvarliga sjukdomstillstånd kan undantas från nedtrappningen i ersättningsnivåer ska fortsättningsvis gälla. Vidare bör inte längre förlängd skolgång automatiskt ge rätt till aktivitetsstöd för unga, utan grundregeln bör vara studiebidrag för att undvika att gruppen per automatik hamnar i bidragsberoende.

- Moderaterna föreslår att en ny karensdag införs vid dag 15. Den ska tillsammans med den första karensdagen utformas som ett karensavdrag. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 300 miljoner kronor per år.
- Moderaterna föreslår att sjukpenningen ska uppgå till 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten från dag 90 och 70 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten från dag 365. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 1,3 miljarder kronor 2018 och 2019 samt 1,4 miljarder kronor 2020.
- Moderaterna föreslår att ersättningsmodellen vid förlängd skolgång reformeras. Förslaget bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 92 miljoner kronor 2018, 150 miljoner kronor 2019 och 230 miljoner kronor 2020.

Höjd reducerad moms

Att genomföra begränsade höjningar av konsumtionsskatter medför att resurser kan frigöras till skattesänkningar på arbete samtidigt som genomsnittliga kostnadsökningar för hushållen runt om i Sverige bedöms som små. För att skapa utrymme för prioriterade reformer bör den reducerade momsen höjas från 12 procent till 13 procent. Att höja momsen med en procentenhet medför en ökad månadskostnad med ca 30 kronor för en person som tjänar 25 000 kronor i månaden. Samtidigt leder Moderaternas förslag om sänkt skatt för alla som jobbar, med särskild förstärkning för låga inkomster till att skatten sänks med över 400 kronor per månad vid samma inkomster. Dessutom sänks skatten också för pensionärer, med upp till 2 500 kronor per år.

- Moderaterna vill höja den reducerade momsen från 12 procent till 13 procent vilket bedöms stärka de offentliga finanserna med 2,8 miljarder kronor per år under budgetperioden.

Skatte- och tulltillägg samt höjd referensränta

Moderaterna föreslår att referensräntan vid ränteförmån höjs med 0,5 procentenheter och att skatte- och tulltillägget höjs med 12,5 procentenheter.

- Moderaterna vill höja referensräntan och skatte- och tulltillägget, vilket bedöms stärka de offentliga finanserna med 0,7 miljarder kronor per år.

Effektivisering arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Arbetsmarknadsutbildningen har haft svaga resultat under senare år och många av utbildningarna är även kostsamma. Vi ser därför ett stort behov av att rikta om resurserna till mer effektiva insatser.

- Moderaterna vill minska resurserna till nuvarande arbetsmarknadsutbildningar med 1,1 miljarder kronor per år.

Besparing flyktingmottagande

För att hejda utgiftsutvecklingen och sänka kostnaderna för migrationspolitiken från dagens nivåer föreslår Moderaterna besparingar på flyktingmottagandet.

- Moderaterna bedömer att Migrationsverket bör förbättra sin effektivitet med upp till 10 procent. Det bedöms stärka de offentliga finanserna med ca 500 miljoner kronor per år under budgetperioden.
- Moderaterna föreslår att ett tak införs för antalet timmar med offentligt biträde i första instans. Förslaget bedöms stärka de offentliga finanserna med 79 miljoner kronor 2018, 70 miljoner kronor 2019 och 55 miljoner kronor 2020.
- Moderaterna vill att staten tar över ansvaret för skolundervisning de sex första månaderna under asyltiden. Förslaget bedöms stärka de offentliga finanserna med 250 miljoner kronor 2018, 150 miljoner kronor 2019 och 100 miljoner kronor 2020.
- Moderaterna vill avskaffa efterlevandestödet för boende i HVB-hem, familjehem och stödboende. Det bedöms förbättra offentliga finanser med 200 miljoner kronor per år.

Bistånd enligt ENS 1994

När metoden för att beräkna BNP förändrades blev Sveriges BNP och BNI högre. Därmed ökade också biståndet, eftersom det baseras på 1 procent av BNI. Moderaterna föreslår att biståndet beräknas efter den gamla definitionen, ENS 1994. Biståndet kommer då fortfarande att öka i takt med att ekonomin växer, men biståndet ökas inte enbart för att bokföringen har gjorts om.

- Moderaterna föreslår att enprocentsmålet för biståndet räknas upp med BNI i enlighet med tidigare modell, ENS 1994, i stället för ENS 2010. Det skulle stärka de offentliga finanserna med 1,5 miljarder 2018 och 2019 och 1,6 miljarder 2020.

Effektivisering av myndigheter

För att finansiera prioriterade satsningar görs en justering av de anslag som berörs av PLO-uppräknings. Detta ger ett ökat effektiviseringsstryck och tar tillvara besparingsmöjligheter hos myndigheterna. Effekten av justeringen motsvarar en 30-procentig minskning av PLO-uppräknings under perioden 2018 samt en 35-procentig minskning under perioden 2019–2020. Anslag inom utgiftsområde 4, 6 samt 16 (Rättsväsende, Försvar och Utbildning) är undantagna.

- Moderaterna föreslår en effektivisering av myndigheterna genom en begränsning av PLO-uppräknings. Detta bedöms stärka de offentliga finanserna med 830 miljoner kronor 2018, 1 580 miljoner kronor 2019 samt 2 510 miljoner kronor 2020.

Nedsatt rikthyra för myndigheter i Stockholms innerstad

Det bedöms att det finns utrymme för effektiviseringar av lokalkostnaderna för de myndigheter som befinner sig i Stockholms innerstad, och därför reduceras rikthyran för dessa myndigheter.

- Moderaterna vill reducera rikthyran för myndigheter i Stockholms innerstad. Åtgärden bedöms stärka de offentliga finanserna med 125 miljoner kronor 2018, 210 miljoner kronor 2019 samt 242 miljoner kronor 2020.

Omprioritering sjukskrivningsprocessen

Åtgärder för att minska sjukskrivningar finansieras genom omprioriteringar inom politikområdet.

- Moderaterna vill omprioritera bland åtgärderna för sjukskrivningsprocessen. Cirka 1,4 miljarder kronor omprioriteras till nya åtgärder.

Nej till regeringens utgiftsökningar

Moderaterna säger också nej till delar av regeringens utgiftsökningar. Det handlar om byggsubventioner, som enligt forskningen är ett ineffektivt och kostsamt verktyg som också riskerar att öka pristrycket i bostadssektorn. Det handlar om arbetsmarknadsåtgärder som traineejobb, extratjänster och utbildningskontrakt som inte leder till arbete. Det handlar om höjda bidrag, både till a-kassa och sjukpenning. Det handlar om kommunala klimatprojekt och ökade myndighetsanslag. Dessutom omfördelas medel för integration, jobb och näringspolitik till mer effektiva åtgärder.

- Moderaterna säger nej till delar av regeringens utgiftsökningar. Sammantaget stärker detta de offentliga finanserna med 16,4 miljarder kronor 2018, 16,5 miljarder kronor 2019 och 17,0 miljarder kronor 2020.

Anna Kinberg Batra (M)

Ulf Kristersson (M)